AIRĀVATA

BY

Kumāra-Vyāsa

Edited by

Vidyāratna R. S. Panchamukhi, M. A.

Director of Kannada Research,

KANNADA RESEARCH INSTITUTE, DHARWAR

★

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ವಿರಚಿತ

ಐರಾವತ

ಸಂಪಾದಕರು

ವಿದ್ಯಾರತ್ನ ಆರ್. ಎಸ್. ಪಂಚಮುಖಿ, ಎಂ. ಎ.

ಡಾಯರೆಕ್ಟರ, ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ,

ಧಾರವಾಡ

KANNADA RESEARCH INSTITUTE, DHARWAR

1949

AIRĀVATA

BY

Kumāra-Vyāsa

Edited by

Vidyāratna R. S. Panchamukhi, M. A.
Director of Kannada Research,
KANNADA RESEARCH INSTITUTE, DHARWAR

★

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ವಿರಚಿತ

ಐರಾವತ

ಸಂಪಾದಕರು

ವಿದ್ಯಾರತ್ನ ಆರ್. ಎಸ್. ಪಂಚಮುಖಿ, ಎಂ. ಎ.
ಡಾಯರೆಕ್ಟರ, ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ,
ಧಾರವಾಡ

KANNADA RESEARCH INSTITUTE, DHARWAR
1949

ಪ್ರಕಾಶಕರು ;
ಶ್ರೀ. ಆರ್. ಎಸ್. ಪಂಚಮುಖಿ, ಎಂ. ಎ.
ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಕನ್ನಡ ರಿಸರ್ಚ ಮತ್ತು
ಸೆಕ್ರೆಟರಿ, ಕನ್ನಡ ರಿಸರ್ಚ ಬೋರ್ಡ, ಧಾರವಾಡ.

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೧-೮-೦.

ಮುದ್ರಕರು :
ಶ್ರೀ. ಎಮ್. ಜಿ. ಹಾಲೇಕರ,
ವಸಂತ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

ಐರಾವತ

ವಿಷಯ ಸೂಚಿಕೆ

ವಿಷಯ	ಪುಟ

ಉಪೋದ್ಘಾತ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನಲ್ಲದೆ ಐರಾವತವೆಂಬ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ. "ಇದರಲ್ಲಿ ೮ ಸಂಧಿಗಳೂ ೪೪೧ ಪದ್ಯಗಳೂ ಇವೆ. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿದೆ. ಮುದ್ರಿತವಾದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಧಿಗಳಿಲ್ಲ." ಎಂದು ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ, ಸಂಪುಟ ೨ ಪುಟ ೬೮ ರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತದ ಆದಿಪರ್ವದ ಸಂಭವ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಐರಾವತವೆಂಬ ಪ್ರಕರಣವು ಸೇರಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇದು ೨೦ ನೆಯ ಸಂಧಿಯಾಗಿದ್ದು ೧೪೪ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಐರಾವತವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಅವನ ಮಹಾಭಾರತದಿಂದ ಭಿನ್ನ ಪ್ರಬಂಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಮೇಲಿನ ವಿಧಾನದಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುವುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಧಿಯಾದ ಐರಾವತವು ಈ ಅಭಿಪ್ರೇತ ಐರಾವತಗ್ರಂಥವಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಲಿಖಿತಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಐರಾವತವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ೮ ಸಂಧಿಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗ್ರಂಥವು ದೊರೆತಿದೆ. ಅದನ್ನು ಉಪಲಬ್ಧವಾದ ಬೇರೆ ಕೈಬರೆಹದ ಪ್ರತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರಚಲಿತ ಪಾಠಕ್ರಮದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸಿದೆ. ಐರಾವತ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಕೆಳಗಿನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಟ್ಟಿವೆ. ಅವು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಗ್ರಂಥಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಂಕಿಸಲ್ಪಿಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳ ವಿವರವು ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

೧. ಗುಳೇದಗುಡ್ಡದ ದೇವಾಂಗಮಠದ ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕ. ಶ್ರೀ. ಬಿ. ಎಸ್. ಪಂಚಮುಖಿ, ವಕೀಲ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಇವರಿಂದ ದೊರೆತದ್ದು. ಅಸಮಗ್ರ ಕಾಗದಪ್ರತಿ. ನಡುನಡುವೆ ಪತ್ರಗಳು ಲುಪ್ತವಾಗಿವೆ. ಕಡೆಯ ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ ೧೬೯. ಒಟ್ಟು ಪತ್ರಸಂಖ್ಯೆ ೧–೩೬. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲ: ೫, ೬, ೭, ೯, ೧೪–೨೧, ೨೩, ೨೫. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ "ಶ್ರೀರಾಮಾಯ ನಮಃ" ಐರಾವತದ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆವುದಕ್ಕೆ ಶುಭಮಸ್ತು ॥ ಸೂ. ಇಂದ್ರಸ್ಯೈರಾವತವ ....' ಕಡೆಗೆ.... 'ಶ್ರೀಗುರು। ದಾತ ನಮಗುಂಟೆಂದು ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣಾ॥೧೬೯॥' ಎಂದಿದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಧಿವಿಭಾಗವಿಲ್ಲ. ಅಚ್ಚಾದ ಮಹಾಭಾರತದ ಆದಿಪರ್ವದ ೨೦ ನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕ್ರಮವೇ ಇಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಆದರೆ ಪದ್ಯಗಳ ಪೌರ್ವಾಪರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವುಂಟು.

೨. ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತದ ಸಮಗ್ರ ಕೈಬರೆಹದ ಕಾಗದಪ್ರತಿ. ಹತ್ತು ಪರ್ವಗಳಲ್ಲದೆ ಐಸಿಕ್ಯ ಮತ್ತು ಐರಾವತ ಪರ್ವಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ. ಶ್ರೀ. ಸಾ. ಸು. ರಾಜಪುರೋಹಿತರು ಹಾನಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ದೊರಕಿಸಿ ತಂದದ್ದು.

ಈಪ್ರತಿಯಆದಿಪರ್ವದ ೨೪ ನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಯು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅದರ ಪದ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೯೧ ಎಂದು ಬರೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಲೇಖಕನು ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ೧೨೧ರನಂತರ ೧೪೫ ನ್ನು ಬರೆದದ್ದರಿಂದ ೨೨ ಅಂಕಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಟ್ಟು ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ ೧೬೯ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು. ಇದರ ಲ್ಲಿಯೂ ಅವಾಂತರ ಸಂಧಿಭೇದಗಳಿಲ್ಲ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ೪ ಪೀಠಿಕಾ ಪದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು 'ಸೂಚನೆ ‖ ಇಂದ್ರನೈರಾವತವ....'ಎಂದುಬರೆದಿದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ '........ ಪಾರ್ಥನ । ಮಾತೆಗೊಲಿದನು ದೇವ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣಾ ‖ ೧೯೧ (೧೬೯) ‖ ಇಂತೀ ಶ್ರೀ ಮಹಾಭಾರತೇ ಶತಸಹಸ್ರಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಶ್ರೀ ಆದಿ ಪರ್ವಣಿ ಗಾಂಧಾರೀ ಮೃತ್ತಿಕಾ ಐರಾವತ ಪೂಜಾನಂ । ಅರ್ಜುನ ಪ್ರತಾಪಂ । ಐರಾವತ ಕುಂತೀದೇವೀ ವ್ರತಾನಂ ‖ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪೂಜಾನುಂ । ಅಂತು ಸಂಧಿ ೨೪ ಕ್ಕಂ ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೆಂಕಟೇಶಾಯ ನಮಃ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ‖ " ಎಂದಿದೆ.

೩. ರೋಣ ತಾಲೂಕು ನರೇಗಲ್‌ದ ಹಿರೇಮಠದ ಶ್ರೀಚರಮೂರ್ತಿಸ್ವಾಮಿ ಗಳಿಂದ ದೊರಕಿಸಿದ ಸಮಗ್ರಪ್ರತಿ. ಕೋರೀಕಾಗದ ಪತ್ರಸಂಖ್ಯೆ ೪೪. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ "ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ .... ‖ ಶಾಂತಿರಸ್ತು ‖ ಇಂದ್ರನೈರಾವತವ........ " ಎಂದು ಬರೆದಿದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ಅಂತು ಸಂಧಿ ಲಕ್ಕೆ ಪದನು ‖ ೩೭೫ ‖ ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶಖ ‖ ೧೭೫೨ ‖ ವಿರೋಧಿಕೃತುನಾಮಸಂವ ತ್ಸರ ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ೧೫ ಇಂದುವಾರ ದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರಹರದಲ್ಲಿ ಮುಗಿದದ್ದು ‖......" ಎಂದು ಬರೆದಿದೆ. ಕಡೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ೮೨ ಪದ್ಯಗಳಿದ್ದು ೮೦ ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ‖ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಕರುಣದ । ವಾರಿಧಿಯಲೋಲಾಡಿ ಬಹುದಿಂ । ಹರುಷದಲಿ ಹೇಳಿದನು ಮುನಿವರನಾಥನೊಲವಿನಲಿ ‖ ೮೦ ‖ ಎಂದು ವೀರನಾರಾಯಣನ ಅಂಕಿತವಿದೆ.

ಅದೇ ಸಂಧಿಯ ೭೭ ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ "ಮಾತುಗಳು ಹಲವ್ಯಾತಕೆಂಮಯ । ದಾತನಂಬುಜಾಕ್ಷನಿಹಪರ। ಗತಿವರವ ಕೊಡುತಿಹನು ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣಾ‖ ಎಂದು ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಈ ಪ್ರತಿಯನ್ನೆ ಮೂಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಕೃತ ಐರಾವತವನ್ನು ಮುದ್ರಿ ಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಠಗಳು ಮೇಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಮೂರುಪ್ರತಿಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆ ಮೂರು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆಯ ಮಾತಿನ ರೂಪಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ದೇಶಭಾಗಗಳ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಚಾರ ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಪದ್ಯಗಳ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಕುರುಹುಗಳೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಭೇದವೂ ತೋರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗಗಳು ವ್ಯಾಕರಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಸಾಧುವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಗಿನ ಬಳಕೆಯ ಮಾತಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದದೆ ಬಹುಶಃ ಹಾಗೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆ ೩೭೫. ೮ ಸಂಧಿಗಳಿರುವವು. ಆದಿಪರ್ವದ ೨೦ ನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ಕಥೆಯು ೧೪೪ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪದ್ಯಗಳು ಪ್ರಕೃತಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಸೇರಿವೆ. ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಠಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಬದಲಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡಂತೆ ತಿಳಿಯುವದು. ವೇದವ್ಯಾಸರ ಮೂಲಮಹಾಭಾರತದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬರೆಯುವಾಗ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು —

" ಕ್ವಚಿದ್ಗ್ರಂಥಾನ್ ಪ್ರಕ್ಷಿಪಂತಿ ಕ್ವಚಿದಂತರಿತಾನಪಿ ।
ಕುರ್ಯುಃ ಕ್ವಚಿಚ್ಚ ವ್ಯತ್ಯಾಸಂ ಪ್ರಮಾದಾತ್ಕ್ವಚಿದನ್ಯಥಾ ॥

ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಈ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಗಳೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮಹಾಭಾರತವು ಆರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವದು. ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಜಯ ಬಂದುದರ ವಿವರವನ್ನು ಅದು ಮನದಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳುವದರಿಂದ ಆಸೇತು ಹಿಮಾಚಲದ ವರೆಗೆ ಅದರ ಪ್ರಚಾರವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಬಹುಜನ ಸಮಾಜದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಕ್ಷೇಪ, ವಿಕ್ಷೇಪ, ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವದೆ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಭಾರತದ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಭಕ್ತಿಪ್ರಧಾನವಾದ ಗ್ರಂಥವು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಮಹಾಭಾರತವಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಪಾಠಭೇದಗಳೂ, ಕಥಾಭೇದಗಳೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಮೂಲಪದ್ಯಗಳಾವುವು? ಹಿಂದೆ ಸೇರಿದವಾವುವು? ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಗ್ರಂಥದ

ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತದ ಅಚ್ಚಾದ ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿಯ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯತೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಐರಾವತದ ಕರ್ತನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿರಬೇಕೆಂದು ಮೇಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಮೂರು ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಪ್ರತಿಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಗದುಗಿನ ವೀರ ನಾರಾಯಣ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ತಿಳಿಯುವಂತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಐರಾವತವೆಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದನೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯು ಬಲ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಭಾಷೆ, ವಿಚಾರ, ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಶಬ್ದಸಂಗ್ರಹ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಐರಾವತದ ಕರ್ತನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಆದಿಪರ್ವದ ೨೦ನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಐರಾವತ ಕಥೆಯನ್ನೇ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಒಂದೇ ಕಥೆಯನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದು ಯುಕ್ತವಾಗಲಾರದಾದ್ದರಿಂದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಯಾರೋ ಬೆಳೆಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದು ಸಂಶಯ ತಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟು. ಆದರೆ ಸಂಕ್ಷೇಪ-ವಿಸ್ತರಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೇದಾಂತ-ತರ್ಕ-ಮೀಮಾಂಸಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನೇ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಐರಾವತದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವನೆನ್ನಬಹುದು. ಈ ವಿಸ್ತೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯಗಳೂ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೧ನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿಯ ೧-೭೫ ಪದ್ಯಗಳೂ ಆಮೇಲೆ ೫-೬ನೆಯ ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ೭೬-೧೨೦ ಪದ್ಯಗಳೂ ೮ನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ೧೨೧--೧೪೪ ಪದ್ಯಗಳೂ ಪಾಠ ಭೇದದಿಂದಲೂ ಕ್ರಮ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದಲೂ ಬರುತ್ತವೆ. ೨, ೩, ೪, ಮತ್ತು ೭ನೆಯ ಸಂಧಿಗಳುಪ್ರಾಯಃ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹೊಸವಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಐರಾವತವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದೂ ಅರ್ಜುನನ ಓಲಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಇಂದ್ರನು ಭೂಮಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೂ ಆಮೇಲೆ ಧರ್ಮರಾಜನು ಕುಂತಿಯ ವ್ರತಕ್ಕಾಗಿ ಕೌರವರಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟದ್ದೂ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅರ್ಜುನನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಈ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮಧುಪರ್ಕಾದಿ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡಗೂಡಿ ಪಾಂಡವರು ಐರಾವತವನ್ನು ಇದಿರ್ಗೊಂಡದ್ದೂ– ಈ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯಗಳು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ೮ ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಐರಾವತ ಕಥೆಯು ಕೇವಲ ಗಜಗೌರಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ

ದಲ್ಲದೆ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದ್ರೇಕಿಸುವಂತೆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನೇ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನು ಪಠನಪಾಠನಕ್ಕೂ ಪಾರಾಯಣಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಭಕ್ತಿಗ್ರಂಥ ವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಬರೆದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತವೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರ ಸಮಕಾಲಿಕನೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಾಸರು ಈ ಕವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಒಂದು ಪದವನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಯಿದೆ. ಅದು ಪಾವಂಜೆ ಗುರುರಾಯರ ಉಡುಪಿ ಪ್ರತಿ–ಪುರಂದರದಾಸರ ಸುಳಾದಿಗಳು, ಪುಟ ೪೬ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದ್ದನೆಂದು ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪುಟ೧–೨೧). ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕವಿಚರಿತೆ ಸಂಪುಟ ೨, ಪುಟ ೬೫ ರಲ್ಲಿ ಚಾಮರಸ-ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರು ವಿಜಯನಗರದ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆಂದೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಸು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೩೦ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಚ್ಯುತರಾಯನ ಶಕ ೧೪೬೧ರ ಒಂದು ಗದುಗಿನ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವದರಿಂದಲೂ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಕವಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಪರ್ವಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಬಾಳಿರಬೇಕೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ತುಳು ಮನೆತನದ ವೀರನರಸಿಂಹನ ಆಳಿಕೆ ಯಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಇದ್ದಿ ರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಊಹೆಗೆ ಕೋಳಿವಾಡದ ಸೇನಬೋವರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಕರಡುಗಳು ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುವದು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಯುಗವು ಯಾವ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪುರಂದರದಾಸರು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಪದವು ನಂಬಲರ್ಹವಿದ್ದರೆ ಅವನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೦೦ ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ನ ಮಾಚಾರ್ಯರು ಪುರಂದರದಾಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಇವರ ಕಾಲವು ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಸಾರದ ಕಾಲವು. ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ, ಚಾರ್ವಾಕ, ಸಾಂಖ್ಯಾದಿ ದರ್ಶನಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ಹತಬಲವಾಗಿದ್ದ ವೈದಿಕಧರ್ಮವು ಉತ್ತರ ಹಿಂದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತ ಅರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕದಂಬ, ಚಳುಕ್ಯರ

ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ರಾಜರ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ 'ದುಷ್ಟ ನಿಗ್ರಹ ಶಿಷ್ಟ. ಪ್ರತಿಪಾಳನೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ' ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಾಳುಕ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮೇಲೆ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಊರ್ಜಿತಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ತುಳುವನೆತನದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪಂಥವು ಸರ್ವಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಗೊಂಡು ವಿವಿಧವಾದ ಭಕ್ತಿಸಾಹಿತ್ಯದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಹರಿದಾಸಕೂಟವೂ ಆಗ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯ ಪುರಂದರದಾಸ ಕನಕದಾಸರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ಭಕ್ತಿಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಇತ್ತ ಆಂಧ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಮಾರ್ಯರು ಹರಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ರಾಮಾಯಣ—ಮಹಾಭಾರತ—ಭಾಗವತ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದೂ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಕಟೆದದ್ದೂ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಎಂಬುದು ಶಿಲ್ಪಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರೀಕ್ಷಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಮಾತು. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಬಾದಾಮಿಯ ಚಳುಕ್ಯರೂ, ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಾಳುಕ್ಯರೂ, ವಿಜಯನಗರದ—ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತುಳುವನೆತನದ—ರಾಜರೂ ವೈದಿಕ-ಪೌರಾಣಿಕ ಧರ್ಮದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಾಗಿ ಅನೇಕ ದೇವಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದ್ರೇಕಿಸುವ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕ್ರಮಾನುರೋಧವಾಗಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರು ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ಪ್ರವರ್ತಕರೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಉದಯ ಹೊಂದಿದವು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಬಾಳಿ ತನ್ನ ಅಸದೃಶವಾದ ಭಾಷಾಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ದೇಶಕಾಲಮಾನಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಜನತೆಗೆ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗುವಂತೆ ಜನರಾಡುವ ತಿರುಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲವು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಪೌರಾಣಿಕ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಚಾರದ ಕಾಲವು. ವೀರಶೈವ ವಚನಕಾರರು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ತಿರುಳಾದ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದ್ದಾದರೂ ಈಗ.

ಐರಾವತಕಥೆಯ ಮೂಲ

'ಐರಾವತ'ದ ಕಥೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಗೌರೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಹು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದಳು. ಆಕೆಯ ನೂರೊಂದು ಮಕ್ಕಳು ಕಿಂಕರರಾಗಿ ನಿಂತು ತಾಯಿಯ ನೋಂಪಿಯನ್ನು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಆ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಕುಂತಿಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕುಂತಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ನೊಂದುಕೊಂಡು ಬಡತನದ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸುವದು ದುಸ್ತರವೆಂದು ತನ್ನ ಐವರು ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಅರ್ಜುನನು ಇಂದ್ರಲೋಕದಿಂದ ಐರಾವತವನ್ನು ಕಾಮಧೇನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ತರಿಸಿ ಅದರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡಿಸುವೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೈದು ಅದರಂತೆ ಭೂಮಿಸ್ವರ್ಗಲೋಕಗಳಿಗೆ ಶರಮಯವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಐರಾವತವನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ತರಿಸಿದನು. ಧರ್ಮಭೀಮ ನಕುಲಸಹದೇವರು ಬೆಂಬಲರಾಗಿ ನಿಂತು ತಾಯಿಯ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬಾರದಂತೆ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬಂದು ಸಮುಚಿತವಾದ ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕುಂತಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಐರಾವತ ವ್ರತವನ್ನು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿದರು. ಗಾಂಧಾರಿಯು ಕುಂತಿಯ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ದುರ್ಯೋಧನಾದಿ ಕೌರವರಿಗೆ ತೇಜೋಭಂಗವಾಯಿತು. ಈ ಅನುಪಮವಾದ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಕೀರ್ತಿ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಒದಗಿದವು. ಇದು ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ಕಥೆಯ ಸಾರಾಂಶವು.

ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಯಾವ ಮೂಲದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಂಡನೆಂದು ವಿವೇಚಿಸುವದವಶ್ಯವಿದೆ. ಅವನು ಇದನ್ನು ಆದಿಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ "ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ ಶತಸಹಸ್ರಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಶ್ರೀ ಆದಿಪರ್ವಣಿ ಗಾಂಧಾರೀಮೃತ್ತಿಕಾ ಐರಾವತಪೂಜಾನಂ। ಅರ್ಜುನ ಪ್ರತಾಪ ಐರಾವತ ಕುಂತೀದೇವೀ ವ್ರತಾನಂ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪೂಜಾನುಂ | ಅಂತು ಸಂಧಿ ೨೪ ಕ್ಕಂ ಮಂಗಳ" ಎಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಈ ಕಥೆಯು ಮೂಲಮಹಾಭಾರತದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಮಹಾಭಾರತದ ಅಚ್ಚಾದ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವ್ರತದ ವರ್ಣನೆ ಇಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಾದಶಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದರ ನಿರ್ದೇಶವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಹಾ-

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸೇರಿಸಿದನು. ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದ ವಿ. ಶ್ಯಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ "ಈಗ ಮುದ್ರಿಸಿರುವ ಪಾಠಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಮತ್ಸ್ಯಾದ್ಯವತಾರ ಚರಿತ್ರಭಾಗವು ಮತ್ತು ಐರಾವತದ ಕಥೆಯು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಈ ಭಾಗದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಲರ್ಹವೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಬರೆದು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಮಹಾಭಾರತ ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದಶಾವತಾರ ಚರಿತ್ರೆಯು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ಅದು ಮೂಲಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಐರಾವತ ಕಥೆಯೂ ಮೂಲಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಐರಾವತ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಅವು ಐರಾವತಕಥೆಯೆಂದೂ ಐರಾವತ ಪ್ರಸಂಗವೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಹರಿಕಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕೀರ್ತನಕಾರರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗಜಗೌರೀವ್ರತ ಅಥವಾ ಐರಾವತ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವದುಂಟು. ಪುರಂದರದಾಸರು ಗಜಗೌರೀ ವ್ರತವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಕಥೆಯು ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಚಾರ ಹೊಂದಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲವು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಆದರೆ ಆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಕ್ಷೇಪ, ವಿಕ್ಷೇಪ, ವಿಪರ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ವಿಲುಲಿತವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾದ ಭೂಯಿಷ್ಟವಾದ ಎಷ್ಟೋ ಕಥೆಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಲುಪ್ತವಾಗಿರಬೇಕು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜನಾದರಣಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಎಷ್ಟೋ ಭಾಗಗಳು ಮಾಸಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕಲ್ಪ-ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶವಾಗಿವೆ. ಕೌರವ ಪಾಂಡವರಿಂದ ಅನುಷ್ಠಿತವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂಥವುಗಳಲ್ಲಿ ಐರಾವತ ಕಥೆಯು ಒಂದಾಗಿರಬೇಕು. 'ಭೀಮಸೇನ ಭಾಮಿನಿಯಾದನು' ಎಂಬ ದಾಸರ ಹಾಡಿನ ಕಥೆಯೂ, ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.[೧] ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮೋಹಿನೀ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದಂತೆ ಭೀಮಸೇನನೂ ಭಾಮಿನೀ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಕೀಚಕನನ್ನು ವಧಿಸಿದ ಕಥೆಯು ಜನರಲ್ಲಿ ರೂಢಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂಲಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೂ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಳಚಿಹೋದ ಈ ಐರಾವತ ಕಥೆಯು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ವ್ರತ, ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

---

೧ ಅನವಾತೇನ ಮೃದುನಾ ಪಟೇನಾಚ್ಛಾದಿತಸ್ತಥಾ । ದ್ರೌಪದೀಂ ಪೃಷ್ಠತಃ ಕೃತ್ವಾ ಮತ್ಸ್ಯಸೀನ್ನರ್ತನಾಲಯಃ ॥ ೩ ಭೀಮಃ ಪ್ರಥಮಂ ಗತ್ವಾ ತಮಿಸ್ರಾಯಾಮುಪಾವಿಶತ್ ॥ —ಮಹಾಭಾರತ, ವಿರಾಟಪರ್ವ, ಕೀಚಕವಧಪರ್ವ, ೫೪-೫೫ (ತಂಜಾವೂರ ಪ್ರತಿ)

ಇದು ‘ ಹಸ್ತಿ ಗೌರೀವ್ರತ ’ ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಭಾಗವೆಂದು ‘ ವ್ರತರಾಜ ’ ಎಂಬ ಕಲ್ಪಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರ ನಿವಾಸಿಯಾದ ಸಂಗಮೇಶ್ವರಕರ ಎಂಬ ಉಪನಾಮವುಳ್ಳ ಗೋಪಾಲನ ಪುತ್ರನಾದ ವಿಶ್ವನಾಥನು ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದನೆಂದು ಶಕ ೧೮೮೧ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೮೯೭) ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಮುದ್ರಾಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಗ್ರಂಥದ ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಆಸೇತು ಹಿಮಾಚಲದವರೆಗೆ ಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ರತಗಳು ಎಲ್ಲರಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಾರ್ಹವಾಗಿದ್ದವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು, ವನದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಕುಂತಿಗೆ ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಕುಂತ್ಯಾಂ ವನಾದುಪೇತಾಯಾಂ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಮುತ್ತಮಂ ।
... ...
ತಸ್ಯಾಃ ಕುಶಲಮನ್ವೇಷ್ಟುಮಾಜಗಾಮ ಸ ಮಾಧವಃ ।

ಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ ॥ ಕುಂತಿ ತೇ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ವ್ರತಾನಾಮುತ್ತಮಂ ವ್ರತಂ ।
ಯತ್ಕೃತ್ವಾ ಸುಖಸಂತಾನ ಧನಧಾನ್ಯ ಸಮನ್ವಿತಾ ।
ವಿಧೂತ ದುಷ್ಕೃತಾ ಪುಣ್ಯಾ ಸಪುತ್ರಾ ರಾಜ್ಯಮಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ॥

ಈ ವ್ರತವು ಹಸ್ತಿಗೌರೀ ವ್ರತವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಗೌರೀಶಂಕರರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಈ ವ್ರತದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ:– ಯಸ್ಮಿನ್ನಹನಿ ಹಸ್ತರ್ಕ್ಷೇ ಉದಯಂ ಪ್ರಾಪ್ನುತೇ ರವಿಃ ।
ತಸ್ಮಿನ್ ಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಸೌವರ್ಣಂ ಕುಂಜರೋತ್ತಮಂ ॥೧೮॥

ಕಾಂಚನೀ ಪ್ರತಿಮಾ ಗೌರ್ಯಾ ಹೇರಂಬಸ್ಯ ಹರಸ್ಯ ಚ ।
ತಸ್ಯೋಪರಿ ನಿಧಾತವ್ಯಾ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತಾ ॥೧೯॥
... ...
ವ್ರತಂ ಸಮಾಚರೇದೇವಂ ಯಾವದ್ವರ್ಷಂ ತ್ರಯೋದಶ ।
ಸ್ವರ್ಣಭಾಜನಯುಗ್ಮಂ ಚ ಪ್ರತಿವರ್ಷಂ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥೨೭॥

ತತಶ್ಚತುರ್ದಶೇ ವರ್ಷೇ ತದುದ್ಯಾಪನಮಾಚರೇತ್ ।
ಶಂಭುಹೇರಂಬಸಹಿತಾ ಗೌರೀ ಹೈಮೀ ಗಜಸ್ಥಿತಾ ॥೨೮॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಪೂಜ್ಯಾ ವಾಸರಾಣಿ ತ್ರಯೋದಶ ।
ಚತುರ್ದಶದಿನೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಸಂಯತಾ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಿತಾ ।
... ...
ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ತತೋ ದೇವೀಂ ನಕ್ತಂ ಕುರ್ಯಾತ್ತತೋರ್ಚನಂ ॥೨೯॥

ದೇವ್ಯುವಾಚ :--- ಸೌವರ್ಣಪ್ರತಿಮಾ ಹಸ್ತಿ ಪಾತ್ರಪುಷ್ಪಾಣಿ ಕಲ್ಪಿತಃಂ |
ಯಸ್ಯಾ ನ ಶಕ್ತಿಃ ಸಾ ನಾರೀ ಕಥಂ ಕುರ್ಯಾದ್ವ್ರತಂ ವಿಭೋ ||
ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ || ಅಶಕ್ತ್ಯಾ ಮೃದ್ಗಜಃ ಕಾರ್ಯಃ ಪ್ರತಿಮಾ ಚಾಪಿ ಮೃನ್ಮಯೀ
||೩೭||

ಈ ವ್ರತದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಾಂಧಾರಿಯು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ತನ್ನ ೧೦೦ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಮಣ್ಣನ್ನು ತರಿಸಿ ಗೌರೀ, ಶಂಕರ, ಗಣಪತಿ ಮತ್ತು ಆನೆಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಕುಂತಿಯು ವಿಷಾದದಿಂದ ತನ್ನ ಐವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತನ್ನ ಅಶಕ್ತತೆಯನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡಳು. ಅರ್ಜುನನು 'ತಾಯಿ, ಚಿಂತೆ ಬೇಡ, ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೇಕೆ? ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಹರ, ಗೌರೀ, ಗಜಮುಖ (ಗಣಪತಿ) ಮತ್ತು ಐರಾವತಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತರಿಸುವೆನು. ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸು ಎಂದನು.

ಕಿಂ ಮೃತ್ಪ್ರತಿಮಯಾ ಕಾರ್ಯಂ ತ್ವರಯಾ ಸಮುಪಾಹರೇ |
ಸಾಕ್ಷಾದಿಹ ಹರಂ ಗೌರೀಮೈರಾವತಮಿಭಾನನಂ ||೪೫||
ಕೃತ್ವಾ ತತ್ಪೂಜನಂ ಮಾತಃ ಸಮ್ಯಕ್ಫಲಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ||

ಅರ್ಜುನನು ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಶಂಕರನು

ದೇವ ದೇವ ಗಜಾಸೀನೋ ಗೌರೀಹೇರಂಬ ಸಂಯುತಃ |
ಗೃಹಾಣ ಪೂಜಾಮಾಗತ್ಯ ಮಮ ಮಾತುರ್ಗೃಹೇ ವಿಭೋ ||೪೮||

ಎಂಬ ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕುಂತಿಯ ಮನೆಗೆ ಪರಿವಾರ ಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಸೂರ್ಯನು ಹಸ್ತಾನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸವು ಗಜಗೌರೀ ವ್ರತಕ್ಕೆ ವಿಹಿತ ಕಾಲವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವದು. ಈ ಹಸ್ತಿಗೌರೀವ್ರತವನ್ನು ಈಗಲೂ ಸುಮಂಗಲಿಯರು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯನು ಹಸ್ತನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಸ್ವರ್ಣಮಯ ಗೌರೀ ಶಂಕರ ಹೇರಂಬರನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.[೧] 'ವ್ರತರಾಜ'ದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ವಿಧಾನವು ಈ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಶಬ್ದಕೋಶವನ್ನು ನೋಡಿರಿ). ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ

೧. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಶಬ್ದಕೋಶದಲ್ಲಿ 'ಗಜಗೌರೀ' ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಗುಜರಾತದಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಿನ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಿಯರು 'ಗರ್ಭಾ' ಎಂಬ ನರ್ತನವನ್ನು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಸೇರಿ ಈಗಲೂ ಮಾಡುವರು. ಇದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯ ಅವಶೇಷವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಹಥಗಾ ಎಂಬ ಆಟವನ್ನು ಕುಮಾರಿಯರು ಆಡುವರು.

ಕುಮಾರಿಯರು ಆಡುವ ಆಟಕ್ಕೆ 'ಹತ(ಥ)ಗಾ' ಎಂದು ಹೆಸರುಂಟು. ಇದ 'ಹಸ್ತಿಗೌರೀ' ವ್ರತದ ಅವಶೇಷವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವ್ರತವು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅದನ್ನು ಆಶ್ವೀನ ಶು. ಅಷ್ಟಮಿಯ ದಿನ ಆಚರಿಸುವರು. ಆದರೆ ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಬಂದುದೋ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದುದೋ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ 'ಐರಾವತ'ದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವ್ರತವು 'ವ್ರತರಾಜ'ದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ವಿಧಾನದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಕೆಳಗಿನ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಬಾಣಮಯ ಸೋಪಾನದಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತವನ್ನು ತರಿಸಿದನೆಂದೂ ಇಂದ್ರನು ಐರಾವತದೊಡನೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಅಪ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ, ಕಾಮಧೇನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ತುಂಬರು ನಾರದಾದಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಗಾಯಕರನ್ನೂ ಪಾಂಡವರ ಅರಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿದನೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಐರಾವತವು ಬಂದೊಡನೆ ಪಾಂಡವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಇದಿರ್ಗೊಂಡರು. ಆಮೇಲೆ ಕುಂತಿಯು

ಬಂದುದಾಗಳೆ ಕೊಂತಿ ಗಂಗೆಯ।
ಮಿಂದು ತೆಗೆದಳು **ಮಳಲಗೌರಿಯ**।
ತಂದು ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ಷೋಡಶಪರಿ ವಿಧಾನದಲಿ॥ —೮, ೧.

ಮಳಲ ಗೌರಿಯನ್ನು ತಂದು ಪೂಜಿಸಿ, ಕಾಮಧೇನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ಐರಾವತವನ್ನು ಷೋಡಶಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದಳು.

ಬಂದಳೈರಾವತಕೆ ಮುದದಲಿ।
ನಿಂದು ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ಸಮ।
ಸಂದು ಷೋಡಶ ದಿವ್ಯಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ॥ —೮, ೩.

ಆಮೇಲೆ ಕುಂತಿಯು ದಿವ್ಯ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಕೂತು

ಲಲನೆ ಮಿಗೆ ಯಿದರೊಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರೆ
ಸೆಳೆದುಕೊಂಡರು ಗಜದ ಮೇಲಕೆ
ನಳಿನಲೋಚನೆ ಬಂದಳೈರಾವತವನೇರಿದಳು॥ —೮, ೧೦.

ಐರಾವತದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಲು ಇಂದ್ರನ ಛತ್ರ, ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಎಡಬಲದ ಪರಿವಾರವು ಬೀಸಿತು. ದೇವದುಂದುಭಿನಾದವು ಮೊಳಗಿತು. ಈ ವೈಭವದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಯಾದಮೇಲೆ, ಆಕೆಯು

ಕೊಂತಿ ಐರಾವತವನಿಳಿದಳು
ಸಂತಸದ ಸಿರಿಯಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-
ಕಾಂತನಂಘ್ರಿಯೊಳೆರಗಿ ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳಿಗಭಿನಮಿಸಿ ॥ —೮-೩೦

ಐರಾವತದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಅರ್ಜುನನು ಐರಾವತವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಬಾಣಮಯ ಸೋಪಾನದಿಂದ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಇಳಿದು ದಿನ ಮೂರಾಯ್ತು ಕೀರ್ತಿಯ
ಬೆಳವಿಗೆಯ ಮಾಡಿದಿರಿ ಸಾಕಿ-
ನ್ನಿಳಿದ ಮಾರ್ಗದ ಮೇಲೆ ತೆರಳುವದೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ ॥ —೮-೬೩.

ಎಂದು ಈ ವ್ರತವು ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಉದ್ರೇಕಿಸುವಂತೆ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗೌರೀಪೂಜೆಯ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾನೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಗಾಂಧಾರಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆಂದೂ ಆಕೆಯು ಮಣ್ಣಿನ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಗೌರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಳೆಂದೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಂತಿಯು ಜೀವಂತ ಐರಾವತವನ್ನು ತರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದಳೆಂದೂ 'ವ್ರತರಾಜ'ಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನರೀತಿಯಿಂದ ವ್ರತವು ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಕರ್ಣಾಟಕ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಗಜಗೌರೀ ಪಟ್ಟಿಕೆಯು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬಹುದು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಭುಜೆ, ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮಧಾರಿಣಿಯಾದ ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಎಡಬಲಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಆನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸೊಂಡಿಲಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಟ್ಟಿಕೆಗೆ ಗಜಗೌರೀ ಪಟ್ಟಿಕೆಯೆನ್ನುವರು. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಚೀನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಟ್ಟಡಗಳ ವ್ಯಾವರ್ತಕ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಗಜಗೌರೀ, ಗಜಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶಬ್ದಗಳು ಏಕಾರ್ಥವಾಗಿರುವವು. ಆದರಂತೆ 'ಶರಣ್ಯೇ ತ್ರ್ಯಂಬಕೆ, ಗೌರಿ, ನಾರಾಯಣಿ

ನಮೋಸ್ತುತೇ || ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಗೌರಿಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣು-ಕೃಷ್ಣ-ಮಹಿಮೆಗೆ ಅಂಗಭೂತವಾಗಿ ಗಜಗೌರೀ ವ್ರತವನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ನಿರೂಪಿಸಿರುವನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವದು.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಶೈವಸಂಘವು ರೂಢವಾಗಿತ್ತು. 'ಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಸೇನ ಪರಿರಕ್ಷಿತಾಭಿವರ್ಧಿತಾನಾಂ........ಸದಂಬಾನಾಂ ಕದಂಬಾನಾಂ' ಎಂದೂ 'ಸಪ್ತ ಮಾತೃಭಿಃ ಮಾತೃಭಿಃ ಪರಿರಕ್ಷಿತಾನಾಂ' ಎಂದೂ ಕ್ರಿ.ಶ. ೪ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದ್ದ ಬನವಾಸಿಯ ಕದಂಬರು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯ, ಮಳಖೇಡದ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು-ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ರಾಜಾಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆಯಹತ್ತಿದವು. ಹೊಯ್ಸಳ, ಯಾದವ, ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ವೈದಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಜನರ ಆದರವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಇದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗಜಗೌರೀ ವ್ರತವು ಗಜಗೌರೀ ಪಟ್ಟಿಕೆಯಂತೆ ವಿಷ್ಣುಮಹಿಮೆಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತೆಂದೂ ಕೃಷ್ಣ ಭಕ್ತನಾದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಿ ಇದನ್ನು ಗಜಗೌರೀ-ಗಜಲಕ್ಷ್ಮೀ ವ್ರತವೆಂದು ವೈಷ್ಣವ ವ್ರತವನ್ನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಜೈನಧರ್ಮದ ನೋಂಪಿಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಇದು ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ಹೋಲುವ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಿಂದ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿದ್ದ ವೈದಿಕ ವ್ರತವೆಂದು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಐರಾವತದ ಭಾಷೆ, ಬಂಧ, ಇತ್ಯಾದಿ

ಐರಾವತದ ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ, ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತದ ಶಬ್ದಸಂಗ್ರಹ ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ಶೈಲಿ. ಅಲಂಕಾರ. ರಸಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ರೀತಿಗಳು ಈ ಐರಾವತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುರಂದರ, ಕನಕ, ಮುಂತಾದ ದಾಸರ ಕೃತಿಗಳ ಭಾಷೆಯನ್ನು, ಈ ಐರಾವತದ ಭಾಷೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮಹಾಭಾರತ ಐರಾವತಕಥೆ ಮತ್ತು ದಾಸರ ಕೃತಿಗಳು, ಇವು ಒಂದೇ ಯುಗದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯುಗ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವೇಚನೆಯು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವಾಗ ಕೆಳಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡತಕ್ಕದ್ದು :—

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ೧ ಸಂಸ್ಕೃತ, ೨ ಪ್ರಾಕೃತ, ೩ ಅಪಭ್ರಂಶ ಮತ್ತು, ೪ ದೇಶ್ಯ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ವೈಯಾಕರಣಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ವೈಯಾಕರಣಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಕೃತಕ್ಕೆ; ಪಿಂಗಳ, ಹೇಮಚಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪ್ರಯೋಗ ಶರಣರಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಕೃತ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಅಪಭ್ರಂಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ದೇಶ್ಯವನ್ನು ಯಾರೂ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿಲ್ಲ. ವರಾಹಮಿಹಿರನು ಬೃಹತ್ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಹೇಮಚಂದ್ರನು ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿಯೂ ದೇಶ್ಯಪದಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶ್ಯದ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಯಾರೂ ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ರಚಿಸಿಲ್ಲ. ನಾಗವರ್ಮನು ತನ್ನ ಛಂದೋಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ "ಸಂಸ್ಕೃತಂ ಪ್ರಾಕೃತಮಪಭ್ರಂಶಂ ಪೈಶಾಚಿಕವೆಂಬ ಮೂಱುವರೆ ಭಾಷೆಗಳೊಳ್ ಪುಟ್ಟುವ ದ್ರವಿಡಾಂಧ್ರ ಕರ್ಣಾಟಾದಿ ಷಟ್ಪಂಚಾಶತ್ಸರ್ವ ವಿಷಯ ಭಾಷಾ ಜಾತಿಗಳಕ್ಕುಂ" ಎಂದು ಛಪ್ಪನ್ನ (೫೬) ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷೆಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಅಪಭ್ರಂಶ, ಪೈಶಾಚಿಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು, ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಮಿಶ್ರಣದಿಂದುಂಟಾದ ಬೇರೊಂದು ಭಾಷಾಜಾತಿಯೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಉಗಮವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವದು ಈಗ ಪ್ರಸಕ್ತವಲ್ಲ. ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವದೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮೇಲಿನ ವಿಧಾನದಿಂದ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ, ಬಳಕೆಯ ಭಾಷೆಯೂ, ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯೂ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಬಳಕೆಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು, ಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯವಹಾರಗಳು, ಪುರುಷ, ಸ್ತ್ರೀ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ, ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳೂ, ಬಂಧಗಳೂ, ಶಬ್ದಸಂಗ್ರಹವೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಓಜಸ್ಸನ್ನು ತರಲಿಕ್ಕೆ ಕೃತ್ರಿಮ ಅಲಂಕಾರಾದಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಆ ಭಾಷೆಯು ಮೂಲದಿಂದಲೇ ಶಬ್ದಾರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಓಜಸ್ವಿಯಾಗಿರುವದು. ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯು ಕೃತ್ರಿಮವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯ ಭಾಷೆಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆದಿದ್ದ ತಾಕಲಾಟವನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಬಹುದು.

ಪ್ರಕೃತ, ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ, ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ತತ್ವವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಭಸದ ತಾಕಲಾಟಗಳು ಉಂಟಾದ್ದರಿಂದ, ಆ ಕಾಲದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟು ನಿಟ್ಟುಗಳು ಸಡಿಲಾದುವು. ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಕವಿಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಶಿಥಿಲತೆಯೂ, ಅನಿರ್ಬಂಧವೂ ತಲೆದೋರಹತ್ತಿದವು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಮಹಾಭಾರತವೂ, ದಾಸರ ಪದಗಳೂ, ಈ ಮಾತಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು. ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ (೧) **ರೂಢಿಯ ಮಾತಿನ ಶೈಲಿ** (ಉದಾ:-ಧರ್ಮಗಿರ್ಮವನು-ವಿರಾಟ III, ೫೪, ಅವನಿಗಿವನಿಯ ಮಾತು:- ಉದ್ಯೋಗ IX, ೧೬), (೨) **ಸಂಧಿವ್ಯತ್ಯಾಸ**- ಬಾಹಪ್ಪಳಿಸಿ (ಬಾಹುವಪ್ಪಳಿಸಿ) ಕರ್ಣಪರ್ವ XXI. ೧೭೯, ಪೃಥವೀ ಪಾಲರಾಗೆನುತ (°ರಾಗಿ-ಎನುತ) (ಜತು XXVI, ೬), ಸಹಿತೊಂದಿವಸ (ಸಹಿತ+ಒಂದು+ದಿವಸ- ಆದಿ V, ೯೭) (೩) **ಯಕಾರ ವಕಾರಾಗಮ** (ಇಂದು ವದನೆಯು ವಿದ್ದಳು: ಆದಿ III, ೧೪) ದೇವರು ವದಿತಿಯಲಿ (ಆದಿ V. ೧೭), ಏನುವನು (ಏನನ್ನು) ಜತು XXIII, ೪೩ ಹೊಱಯಿಕೆ (ಹೊರಗೆ) ಜತು XXIV, ೬೭, ಬಱಕಿನ (ಆದಿ XIV, ೯) ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಐರಾವತದಲ್ಲಿಯೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾ: ಅನುಜರೆಲ್ಲರ **ಕೂಡಿಕೊಂಡೆ ಮತನುಜ** (ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಯಮ ತನುಜ) I, ೨೩, ವನಿತೆಯರಿಗೊಂದಿಸುತ (ವನಿತೆಯರಿಗೆ ವಂದಿಸುತ) VIII, ೬೨. ಸುರಪನೈರಾವತವು ಅಮರಿಯಯರನಿದಿರ್ಗೊಳಬೇಕು (VII, ೨), ವಶುಧಿಗೀಶಯ ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಪಾರ್ಥ (I. ೪೯). ಕರಿಯನೋಂತಳು........ ಕರಸದೆಮ್ಮುವನು (I, ೩೪), **ಬಳಕೀಲಿಂದ** ಬಡತನವಿರಲು (I ೩೨) ಕರಪಲ್ಲವವನಿಗೆ ಚಾಚಿದನು (I ೪೧) ಇತ್ಯಾದಿ. ಚಾರುಸೊಸಲನು (ಅರಿಸಮಾಸ) IV, ೩ 'ಸಿರಿಪಿತಾಂಬರದೆಸೆವ' (IV, ೭), ಅಂಬುಧಿ ಕಲ್ಲೊಲಾಯಿತು. (V, ೬), ಲಾ ಗೊವರ್ಧನಗೆರಗಿ ಸಿರದಲಿ (VI, ೨೦) ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಹಜದೀರ್ಘವನ್ನು ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ (ಪೀತಾಂಬರ, ಕಲ್ಲೋಲ, ಗೋವರ್ಧನ ಇತ್ಯಾದಿ). ದ್ರೋಣನ ಸರಸಿಜಕ್ಕಭಿನಮಿಸಿ (IV. ೧) ಮುರಹರದ್ವಂದ್ವದಲಿ (VII, ೧೪), ಭೀಮಸಾದ್ರೀತನಯರಾತಸ ತಾಮರಸವನು (IV, ೩೯) ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾದ ಅಥವಾ ಚರಣ ಪದವು ಗುಪ್ತವಾಗಿದ್ದು ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ 'ಮೇದಿನಿ. ಕಂಧರ, ತಂದನ' ಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಸವಿಟ್ಟಿದೆ (IV, ೨೯). ಇತ್ರ, ಕಾಂತ, ಕೊತ್ತುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಸ ತೋರಿಸಿದೆ. (IV. ೫೭;) ನ, ಣ ಗಳಿಗೂ (VII, ೨೭) ಕ, ಖ ಗಳಿಗೂ (VIII. ೪೭) ಪ್ರಾಸವಿಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಹೋಲಿಕೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಟ್ಟಿ, ತಪ್ಪೆಜ್ಜೆಯ

ನಿಕೃಷ್ಟ (ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆ) ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರ ಪದಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರತಿ (೧), ಎಲ್ಲಿಗ್ಹೋಗಿ ಬಂದೆ ಹೇಳಯ್ಯ (ಸದರ ೪), ಛಾಡಿಗಳ್ಳಿ ಕೇಳುವದಿಲ್ಲಿ (ಪುರಂದರ–ಬೆಂ. ಪ್ರತಿ ೧, ೨೭,) ಕಪ್ಪು ಮೇಘ (ಪುರಂದರ ೧, ೨೮) ಈ ದೇಹ ಅಂಬುಗುಳ್ಳಿಯಂತೆ (ಸದರ ೩೧) ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಂತು ಶ್ರೀಪಾದರಾಯ ಪುರಂದರದಾಸರೂ, ಮಹಾಭಾರತದ ಮತ್ತು ಐರಾವತದ ಕರ್ತನಾದ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನೂ, ಒಂದೇ ಯುಗದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಪ್ರಾಸಗಳ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿದರೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಇದಲ್ಲದೆ

ಎಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವು। ಘಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ಸೊಡರು ಆಯಿತು
ಪತಿಯ ಮರಣದಲಿ ॥

(I, ೨೮)

ಬಡತನಗಳಡಸಿದರೆ ಬಂಧುಗ-
ಳೆಡಹಿ ಕಾಣರು ಮಗನೆ ಹೊಲೆಯಂ ।
ಗೊಡವಿಯಿರಲತಿ ಮನ್ನಿಸುವರ್ಕೈ ಮನುಜರೀಕಿಯಲಿ ॥

(I, ೨೯)

ಬಂಧುಗಳ ನಡುವಿಹರೆ ಸಿರಿ ತಾ
ಛಂದವಿದ್ದರೆ ಲೇಸು ಬಳಿಕೀ
ಲಿಂದ ಬಡತನವಿರಲು ಬಗೆಯರು ನೆಂಟರದರಿಂದ ॥

(I, ೩೨)

ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನುಭವದ ಮಾತುಗಳು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡತಕ್ಕವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಐರಾವತದ ವರ್ಣನೆ, ದಾಸಿಯರ ವರ್ಣನೆ ಮತ್ತು ಭೋಜನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳ ಹೆಸರು (VIII, ೪೨ ೪೭), ಭೇರಿ, ನಿಸ್ಸಾಳ, ತಮ್ಮಟ, ಕಹಳೆ, ಡೊಳ್ಳು, ನಾಗರಸ, ಮೃದಂಗ, ಢಕ್ಕೆ, ಕಾಳೆ, ಹೆಗ್ಗಾಳೆ, ಕೊಂಬು, ಡಮರು ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ನಿರೂಪಣೆ (IV, ೬೪–೭೫)- ಇಂಥವುಗಳು ಕನಕದಾಸರ ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ದಾಸರ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ವನುತೆ (ವನಿತೆ) (VII, ೭೩) ತಿಲುಕ (ತಿಲಕ) (VII, ೨೮) ದಾರು (ಯಾರು) (VIII ೭೧) ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಬಳಕೆಯ ಮಾತಿನ ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ಆ ಯುಗದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ಮೇಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಅಂಶಗಳು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾಲದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಐರಾವತ

ಒಂದನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ ॥

ಇಂದ್ರನೈರಾವತವ ಧರಣಿಗೆ ।
ತಂದು ನಿಜಮಾತೆಯನು ಸೋನಿಸ ।
ಲೆಂದು ಫಲ್ಗುಣ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದನು ಮೂರುಲೋಕದಲಿ ॥ ಪದ ॥

॥ ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿ ॥

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ ।
ಪಾಲ ಹಸ್ತಿನಪುರಕೆ ಮುನಿಗಳ ।
ವಾಳಿ ವೇದವ್ಯಾಸ ಬಿಜಯಂಗೈದನೊಂದು ದಿನ ॥
ಕೇಳಿದನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೀಷ್ಮಗೆ ।
ಹೇಳಿದರು ಋಷಿ ಬರವ ಹರುಷದಿ ।
ಲೀಲೆಯಿಂದಿದಿಗೊಂಡು ತಂದರು ರಾಜಮಂದಿರಕೆ ॥ ೧ ॥

ಅರಮನೆಗೆ ನಡೆತಂದ ಋಷಿವರ ।
ಧರಣಿಪತಿ ಯಿದಿರಾಗಿ ಬಂದನು ।
ದರುಶನವ ಮಾಡಿದನು ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ ಭಕುತಿಯಲಿ ॥
ಅರಸಿ ಕಾಣಿಕೆ ಯಿಕ್ಕಿ ಚರಣಾಂ ।
ಬುರುಹಕೆರಗಿದಡಾ ಮುನೀಶ್ವರ ।
ಹರಸಿ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದನು ಗಾಂಧಾರಿಯನು ಮಹಿಸತಿಯ ॥ ೨ ॥

ಬಂದ ವೇದವ್ಯಾಸಗಾ ಸಭೆ ।
ನಿಂದು ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ಹರುಷದೊ ।
ಳಂದು ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ತಂದರು ಸಿಂಹಪೀಠಕ್ಕೆ ॥

ಸಂದು ಮಧುಪರ್ಕಾದಿಗಳ ಆ ।
ನಂದದಲಿ ರಚಿಸಿದರು ಮುನಿಪತಿ ।
ಯಂಧನೃಪ ಗಾಂಧಾರಿಯರ ಸುಕ್ಷೇಮ ಬೆಸಗೊಂಡ ॥ ೩ ॥

ದೇವ ನಿಮ್ಮಡಿಗಳ ಕೃಪೆಗಳಿಂ ।
ನಾವು ಸುಕ್ಷೇಮಿಗಳು ಯಿಲ್ಲಿಗೆ ।
ನೀವು ಬಿಜಯಂಗೈದು ನಮ್ಮ ಜಡಾತ್ಮ ದೇಹಿಗಳ ॥
ಪಾವನವ ಮಾಡಿದಿರಿ ಮುನಿಪತಿ ।
ನಾವು ಸುಕೃತಿಗಳೆಂದು ನಿಮ್ಮಯ ।
ಜೀವ ನಿಮ್ಮಾಧೀನ ಚಿತ್ತೈಸೆಂದನಂಧನೃಪ ॥ ೪ ॥

ಧರಣಿಪಾಲನ ನುಡಿಗೆ ಯಾ ಮುನಿ ।
ವರನು ಮೆಚ್ಚಿದೆನೆಲೆ ನೃಪತಿ ನಿ ।
ನ್ನರಸಿಗರುಹಲು ಬಂದೆನೈರಾವತದ ನೋಂಪಿಯನು ॥
ಹರನ ಅರ್ಚನೆ ನೋಪಿ ಪಾರ್ವತಿ ।
ಯರಸಿಯುತ್ಸಹದಾನದಲಿ ಭೂ ।
ಸುರರ ದಣಿಸುವದೆಂದು ವೇದವ್ಯಾಸ ಮುನಿ ನುಡಿದ ॥ ೫ ॥

ತರುಣಿ ನಿನ್ನಯ ಸುತರ ಕೈಯ್ಯಲಿ ।
ತರಿಸಿದಾ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಲಿ ಸುರ ।
ಕರಿಯ ಹೋಲುವ ನೋತು ಭೂಸುರ ದೇವ ಸಂತತಿಯು ॥
ಪರಿಪರಿಯ ದಾನಂಗಳಲಿ ಸ ।
ತ್ಕರಿಸಿ ಸುಖಿಯಾಗೆನುತಲಾ ಮುನಿ ।
ವರನು ತನ್ನಾಶ್ರಮಕೆ ತೆರಳಿದ ಬಾದರಾಯಣನು ॥ ೬ ॥

ಅರಸೆ ಕೇಳೈ ಸುಬಲನಂದನೆ ।
ಕರೆಸಿದರೆ ನಿಜಸುತರು ಬಂದರು ।
ಕರವ ಮುಗಿದರು ತಾಯೆ ಬೆಸನೇನೆಂದೆನಲು ನಗುತ ॥

ಕರಿಯು ನೋಂಪಿಗೆ ತನುಜ(ರ)ರು ನೀವು ।
ತರಲಿಬೇಕೆರೆಮಣ್ಣನೆಂದರೆ ।
ಹರಿಹರಿದು ತಂದೊಟ್ಟಿದರು ವೃತ್ತಿಕೆಯು ಗಿರಿಯಂತೆ ॥ ೭ ॥

ಬಂದರಾಗಳೆ ಚಿತ್ರಿ(ತ್ರ)ಕರು ಕರಿ ।
ಯಂದವಿಟ್ಟರು ಬಣ್ಣ ಬರಹಗ ।
ಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿ ರಚಿಸಿದೈರಾವತದ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ॥
ತಂದು ಹೊಂಬಟ್ಟೆಗಳ ಹೊಮ್ಮಣಿ ।
ಯಿಂದ ಮೆರೆದಿಹ ಪಂಚಘಂಟೆಗ ।
ಳಿಂದ ಐರಾವತಕೆ ಸರಿಯಿಗಿಲೆಂದುದಖಿಳಜನ ॥ ೮ ॥

ಎತ್ತಿ ಬೀಸಿದ ಗುಳದ ಕನಕದ ।
ಕೆತ್ತಿಸಿದ ನೆರೆ ಬಿಗಿದ ರಂಚಿಯ ।
ಚಿತ್ತರದ ಲೋವಿಗಳ ನಾನಾ ಚಿತ್ರ ಬಂಧಗಳ ॥
ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಡಕು ಆನೆಯ ।
ಸುತ್ತ ಬಿಗಿದರು ಹೊನ್ನ ರನ್ನದ ।
ಜೆತ್ತಿಗೆಗಳಿಂದಡರಿದಂಕುಶದಿಂದ ಮಾವುತರು ॥ ೯ ॥

ಬರಸಿದೈರಾವತಕೆ ಸುರಪನ ।
ಕರಿಗೆ ವೆಗ್ಗಳವಾಯ್ತು ರಾಯನ ।
ವರಸತಿಯು ಬರಹೇಳು ಹರುಷದಿ ನೋವಲೀಗೆಂದು ।
ಕುರುನೃಪಾಲಕ ಚರರ ಕಳುಹಲು ।
ಭರದಿ ಬಂದರು ದೇವಿಯಿದಿರಲಿ ।
ಕರವ ಮುಗಿದಿಂತೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದರು ವಿನಯದಲಿ ॥ ೧೦ ॥

ದೇವಿ ಚಿತ್ತೈಸುವದು ರಚಿಸಿದ ।
ದೇವಗಜ ಚೆಲುವಿಕೆಯು ಪೊಗಳಲು ।
ದೇವತರಿಗಳವಲ್ಲ ಬಣ್ಣಿಸಲೀಗಲೆಮ್ಮಳವೆ ॥

ದೇವತೀಗಳಿಗಹುದೆ ಘನಪರಿ ।
ದೋವಿಜನವಳಿಗಿಂಬು ನೆರೆದದೆ ।
ನೀವು ಬಿಜಯಂಗೈವುದೆನೆ ನಗುತೆದ್ದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ ॥ ೧೧ ॥

ಬಿಂದು ದೇವಾಂಗವನು ವುಟ್ಟಳು ।
ಗಂಧಗಳ ಅನುಲೇಪನಾದಿಯ ।
ಚಂದ್ರಮುಖಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಭರಣದ ತೊಡಗೆಗಳ ತೊಟ್ಟು ॥
ಹಿಂದು ಮುಂದಿಕ್ಕೆಲದ ನಾರಿಯ ।
ಛಂದವೈತರೆ ನಡುವೆ ತಾ ಹೊ ।
ನ್ನಂದಣವನೇರಿದಳು ಸುರಕರಿಯಡಿಗೆ ಗಾಂಧಾರಿ ॥ ೧೨ ॥

ಸುರತ ಮನಸಿಜನೊಲವೊ ಭೂಭುಜ ।
ಕರಿಯ ಮದ ಮೇಣಾವ ನೋಳ್ಪರ ।
ಹೃದಯದಾ ಕೂರಲಗೊ[1] ಮದನನ ಕ್ರೀಡೆಸಾರಸವೊ ॥
ಪರವಿ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ದಯಾಂಬುಧಿ ।
ತೆರೆಗಳೋ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೂಮೀ- ।
ಶ್ವರನ ರಾಣಿಯೊ ಕೆಳದಿಯರೊ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೩ ॥

ಆವಿಗಳ ಅಂಚೆಗಳ ಕದಳಿಯ ।
ಭಾವದಿಂದಿರೆ ಜಾನುಜಂಘೆಯ ।
ನಾವ ಬಣ್ಣಿಸಬಲ್ಲನೈ ಕಂಬನಿಯ ಬಿಂಬವನು ॥
ಆ ವಿರಾಜಿಪ ಕಮಲನಾಭಿಯ ।
ಭಾವಿಸಲ್ಕರಿದೆನಿಪ ಭಾಷೆಯ ।
ಭಾವಿಕೆಯರೆಡೆತಂದರೈ ಮಾನುನಿಯ ಬಳಿವಿಡಿದು ॥ ೧೪ ॥

ನುಡಿಗೆ ಗಿಳಿ ಹುದುಗಿದವು ಸತಿಯರ ।
ಮುಡಿಗೆ ನವಿಲೆರಗಿದವು ಮಿಗೆ ಮೆ ।
ಲ್ನಡಿಗೆ ನಡೆವ ರವಕ್ಕೆ ಕುಣಿದವು ಹಂಸವಿಂಡುಗಳು ॥

1 ಪ್ರಾಸಕ್ಕಾಗಿ 'ಕೂರಲಗೊ ಹೃದಯದಾ' ಎಂದು ಓದಬಹುದು.

ಉಡುಪತಿಯ ವದನವನು ತುಡುಕಲು ।
ತೊಡವಿದವು ನೋಟಕೆ ಚಕೋರವು ।
ಇಡಿಕಿ ತುಂಬಿಗಳಿಂಬುಗೊಟ್ಟವು ದೇಹಪರಿಮಳಕೆ ॥ ೧೫ ॥

ಕಳಸ ಕುಚಗಳ ಹೊಳವ ಪವಳದ ।
ಲಲಿತ ಬಾಹುದ್ವಯುವ ರೇಖಾ ।
ವಳಿಯ ನಡವಳಿಯೆಲ್ಲ ನೋಡುತ ನೊಂದು ಕೊಂಕುಳದ ॥
ಎಲ್ಲ ಕುಂಭಸ್ಥಳದ ಕಳಸದ ।
ಸಿಲ್ಪಸುತ ದರ್ಪಣದ ಸತಿಯರು ।
ಅಲ್ಲಿ ಸೆಂಖಿ(ಶಂಕೆ)ಯಲ್ಲೈದಿದರು ನರನಾಥ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೬ ॥

ಹಿಡಿದ ಮುತ್ತಿನ ಛತ್ರ ಚಾಮರ ।
ಎಡಬಲದಲಾಡಿದವು ಸತಿಯರ ।
ಗಡಣ ಪಾಟಕಕೋಟಿ ಕೈವಾರಿಗಳ ಕಳಕಳದ ॥
ಹೊಡೆವ ನಾನಾ ವಾದ್ಯ ರಭಸದ ।
ಬಿಡದೆ ಚೀರುವ ಕಹಳೆ ರಾಯನ ।
ನಡದಿ ಸುರಕರಿಯಡಿಗೆ ಬಂದಳು ನಗುತ ಗಾಂಧಾರಿ ॥ ೧೭ ॥

ಸುರಕರಿಯು[?]ಕಾಣುತ್ತ ಪಂಕಜ ।
ನರಹಮುಖಿ ದಂಡಿಗೆಯನಿಳಿದಳು ।
ಹರುಷದಿಂ ಮೈಯಿಕ್ಕಿ ಕಾಣಿಕೆಯಿಕ್ಕಿ ಪೊಡಮಟ್ಟು ॥
ತರಿಸಿ ಗಂಧಾಕ್ಷತಿಯ ಪುಷ್ಪವ ।
ಚರಣಕರ್ಪಿಸಿ ಧೂಪದೀಪಗ ।
ಳರಸೆ ಕೇಳರ್ಚಿಸಿದಳೈರಾವತಕೆ ಗಾಂಧಾರಿ ॥ ೧೮ ॥

ಪರಿಪರಿಯ ಫಲವಸ್ತು ಕಾರದಿ ।
ಸುರಿದ ನೆನಗಡಲೆಗಳ ರಾಸಿಯು ।
ಮೊರನ ಬಿಚ್ಚೋಲೆಗಳ ಬಣ್ಣದ ಹಂಗುನೂಲುಗಳ ॥

ಗಿರಿಗಳೇ ಫಲವಾದವಾ ಸುರ ।
ಕರಿಯ ನೋಂಪಿಯು ದಾನವೆಂದರೆ ।
ನೆರೆದದ(ರ)ಗಣಿತ ಭೂಮಿಯಮರರು ರಾಯ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೯ ॥

ಕರೆಕರೆದು ಸೂವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ।
ಹರುಷದಿಂ ಬಾಗಿಣವ ಕೊಟ್ಟಳು ।
ಧರಣಿಯಮರರ ದಣಿಸಿದಳು ಗೋಹಿರಣ್ಯದಾನದಲಿ ॥
ಸಿರಿಯ ಮದದಲಿ ಕೊಂತಿದೇವಿಯು ।
ಕರೆಸ ಮರೆದಳು ಸುಬಲನಂದನೆ ।
ಕರಿಯ ನೋತಳು ತಿರಿಗಿ ಹೊಕ್ಕಳು ತನ್ನ ಮಂದಿರವ ॥ ೨೦ ॥

ಸುರಕರಿಯ ನೋನುವರೆ ತನ್ನನು ।
ಕರೆಸುವಳು ಗಾಂಧಾರಿಯೆನುತಲಿ ।
ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತಲಿರ್ದಳಾ ಕೊಂತಿ ॥
ಹರದು ಬಹ ನೋಟಕ ಜನಂಗಳ ।
ಕರೆದು ಕೇಳಿದರೆಂದರಾಗಳೆ ।
ಅರಸಿ ನೋತಳು ತಿರಿಗಿ ಹೊಕ್ಕಳು ತನ್ನ ಮಂದಿರವ ॥ ೨೧ ॥

ಅಂದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ಮನದೊಳು ।
ನೊಂದು ಬಿಸುಸುಯಿವುತ್ತ ಸರಿಯು ।
ಲ್ಲಿಂದು ಯೆನ್ನನು ಕರೆಸ ಮರೆದಳು ದೇವಿಗಾಂಧಾರಿ ॥
ಬೆಂದದೀ ಬಡತನವು ರಾಯನ ।
ಹಿಂದೆ ಹೋಗದೆ ವುಳಿವುದೇನಕ ।
ಟೆಂದು ದುಗುಡವ ತಾಳಿ ಮನೆಯಲಿ ಮಲಗಿದಳು ಕೊಂತಿ ॥ ೨೨ ॥

ಅನುಜರೆಲ್ಲರ ಕೂಡಿಕೊಂಡೆಸು ।
ತನುಜ ಬಂದನು ಮನೆಗೆ ಮಾತೆಗೆ ।
ವಿನಯದಿಂದೆರಗಿದನು ಚರಣಕೆ ದುಗುಡವೇಕೆಂದು ॥

ಅನಿಲಸುತ ನಾ ಹಸಿದೆ ನೀನೇ- ।
ಳೆನುತ ಮುದ್ದಿಸುತಿರುತ ತನ್ನಯ ।
ಜನನಿಯಿರವನು ಕಂಡು ಮರುಗಿದರರಸೆ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೩ ॥

ಬಿಲ್ಲು ಮೊದಲಾದಖಿಳ ಕೈದುಗ ।
ಳೆಲ್ಲವನು ಶ್ರಯ ಮಾಡಿ ಗುರುವಿಂ ।
ಗಲ್ಲಿ ಚರಣದೊಳೆರಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡಮಳ ಹರುಷದಲಿ ॥
ಬಲ್ಲಿದನು ನಡೆತರಲು ಅಹಿತರು ।
ತಲ್ಲಣಿಸಿದರು ಧರೆಯೊಳಪ್ರತಿ ।
ಮಲ್ಲ ಫಲ್ಗುಣ ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು ತನ್ನ ಮಂದಿರವ ॥ ೨೪ ॥

ಬಂದು ಫಲ್ಗುಣ ತಾಯ ಚರಣ ।
ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ತಾನೆರಗಿ ದುಗುಡವು ।
ಬಂದ ಪರಿಯನು ಹೇಳು ನಿಮ್ಮಯ ಮನದ ಬಯಕೆಯನು ॥
ತಂದಿಪ್ಪೆ ಶಿವನೊಡನೆ ಕಾದಿಯೆ ।
ಹಿಂದುಗಳೆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಬಸುರಿಲಿ ।
ಬಂದವನು ತಾನಲ್ಲ ಪಾಂಡುವಿನಾಣೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ॥ ೨೫ ॥

ಜನನಿ ನಿಮ್ಮಯ ಮನದ ಬಯಕೆಯ ।
ದನುಜರಿಪು ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿರೆ ।
ವನಜಸಂಭವ ಬ್ರಹ್ಮನಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನಿರಲು ॥
ಅನುಮಿಷಾಧಿಪ ಯಿಂದ್ರನಲ್ಲಿರೆ ।
ನಿನಗೆ ತಂದಾನೀಯದಿರ್ದಡೆ ।
ಜನಪ ಧರ್ಮಜನಾಣೆ ನಿಮ್ಮಾಣೆಂದನಾ ಪಾರ್ಥ ॥ ೨೬ ॥

ಮುಸುಡು ದುಗುಡವ ಬಿಸುಡು ಚಿಂತೆಯ ।
ನುಸುರೆನುತ ನಿಜಮಾತೆಯಂಘ್ರಿಗೆ ।
ನೊಸಲ ಚಾಚಿದ ಪಾರ್ಥ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದನು ಬಳಿಕ ।

ಹೆಸರಿಡುವರಾರೀಕೆ ಯೇಳಲ ।
ವಸರಿಸುವ ಪರಿಕಂಗಳಿಂದಲಿ ।
ಶಸಿವದನೆ ತಾ ಕೊಂತಿ ನುಡಿದಳು ನಿಜಕುಮಾರಂಗೆ ॥ ೨೭ ॥

ಹೇಳಿ ಮಾಡುವದೇನು ಫಲ್ಗುಣ ।
ಬಾಲಕರು ನೀವೆಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವು ।
ಘಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ಸೊಡರು ಆಯಿತು ಪತಿಯ ಮರಣದಲಿ ॥
ಹೇಳಲೇನದ ಧರೆಯು ಕೌರವ ।
ರಾಳುತೈದರೆ ಅವರ ಹಂಗಿನ ।
ಕೂಳಿನಲಿ ಬೆಂದೊಡಲ ಹೊರುವಿರಿಯೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ ॥ ೨೮ ॥

ಬಡತನಗಳಡಸಿದರೆ ಬಂಧುಗ ।
ಳೆಡಹಿ ಕಾಣರು ಮಗನೆ ಹೊಲೆಯಂ ।
ಗೊಡವಿಯಿರಲತಿ ಮನ್ನಿಸುವಿರೈ ಮನುಜರೀತಿಯಲಿ ॥
ಬಡತನವು ಬಂದಲ್ಲಿ ಹಂಗಿನ ।
ವೊಡಲ ಹೊರುವದಕಿಂತ ಪ್ರಾಣವ ।
ಬಿಡುವದೇ ಲೇಸೆಂದು ಕಂಬನಿದುಂಬಿದಳು ಕೊಂತಿ ॥ ೨೯ ॥

ಯಾತಕೀ ಬಹು ಚಿಂತೆ ನಿಮಗೆಲೆ ।
ಮಾತೆ ನಿಮ್ಮಡಿಗಿಂದು ಬಯಸಿದ ।
ಭೂತನಾಥನ ಮನಿಯಲಿದ್ದಡೆ ತಂದು ಸಿಮಗೀವೆ ॥
ಭೀತಿ ಯಾತಕೆ ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತದೊ ।
ಳಾತ ಕಾರ್ಯವ ಬೆಸಸೆನಲು ನಿಜ ।
ಮಾತೆಯಂಘ್ರಿಯೊಳೆರಗೆ ಬಳಿಕಿಂತೆಂದಳಾ ಕೊಂತಿ ॥ ೩೦ ॥

ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿರಿಬಿರಿದಳುತ ಕಣ್ಣೀ ।
ರುಕ್ಕಿ ಹರಿದವು ಮೇರೆದಪ್ಪಿಯೆ ।
ಕಕ್ಕುಲತೆ ಯೆನಗಾಯ್ತು ಜೀವದ ಆಸೆ ನೆರೆಬಿತ್ತು ॥

ವತ್ತ ಕಂಬನಿಯಿಂದ ವುದಕವು ।
ಯಿತ್ತ ಸಾಗರ ಕಾಲ್ವೆದೆಗೆದವು ।
ಚಿತ್ತೈಸು ನೃಪ ಕೊಂತಿಯಾಳಲನು ಪೊಗಳೆ[ಯೆ*] ನಗರಿದು ॥೩೧॥

ಬಂಧುಗಳ ನಡುವಿಹರೆ ಸಿರಿ ತಾ ।
ಛಂಧವಿದ್ದರೆ ಲೇಸು ಬಳಿಕೀ ।
ಲಿಂದ ಬಡತನವಿರಲು ಬಗೆಯರು ನೆಂಟರದರಿಂದ ॥

ನೊಂದು ಕರಿಕರಿಗುಂದಲೇತಕೆ ।
ಕಂದ ನಿನ್ನಯು ತಂದೆ ಮಾಡಿದ ।
ವೃಂದದೊಳು ತೊಳಗಿಹುದು ಯೆನುತಲಿ ಕೊಂತಿ ಮರುಗಿದಳು॥೩೨॥

ಪುತ್ರರುಗಳುಂಟೆಂದು ನಿಮುಷಕೆ ।
ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಬೆಟ್ಟವನು ವೊಟ್ಟಲು ।
ಚಿತ್ರಿಕರು ರಚಿಸಿದರು ಐರಾವತದಹೋಲಿಕೆಗೆ ॥

ಪೃಥ್ವಿ ನೆರೆ ನೋಡುತ್ತ ರಾಯನ ।
ಪತ್ನಿ ಕರಸದೆ ಯೆನ್ನ ನೋಂಪಿಗೆ ।
ಪುತ್ರ ನಮ್ಮದು ಬದುಕೆ ಹೇಳೆಂದಳಳಲಿದಳು ಕೊಂತಿ ॥ ೩೩ ॥

ಹರುಷದಲಿ ಪುತ್ರರಲಿ ಬಾ(ಬ)ಹಳ್ಳೈ ।
ಸ್ವರಿಯದಲಿ ತನಗಿರಲು ತಾ ಸುರ ।
ಕರಿಯ ನೋಂತಳು ಸುಬಲನಂದನೆ ಕರಸದೆನ್ನುುವನು ॥

ಕರಬಡವರಾವೆಂದು ನಮ್ಮನು ।
ಸರಕು ಮಾಡಳು ಬೆಂದ ವೊಡಲನು ।
ಹೊರೆಯಬೇಕೇ ಪಾರ್ಥ ಹೇಳೆಂದಳಳಲಿದಳು ಕೊಂತಿ ॥ ೩೪ ॥

ಸರಿಯೆನಿಸಿ ನೋಡುವರೆ ಮಕ್ಕಳು ।
ತರುಳರೈವರು ನರಪತಿಯು ಸುರ ।
ಪುರಕೆ ತಾನೈದಿದನು ಸಿರಿ ತಾನವರ ಸೇರಿಡಳು ॥

ಸಿರಿಯ ಮದದಲಿ ಮುಂದುಗಾಣದೆ ।
ಕಿರಿದೆನಿಸಿ ಬದಕುವದು ದೈನ್ಯದಿ ।
ಧರೆಯೊಳಗೆ ಯಿರಬೇಕೆ ಹೇಳೆಂದಳಳಲಿದಳು ಕೊಂತಿ ॥ ೩೫ ॥

ಕಡುಗಲಿಯು ಕಾನನದೊಳವನಿಪ ।
ಮಡಿದನಾತನ ಬಳಿಯಲೆನ್ನಯು ।
ಪೊಡಲನಗ್ನಿಗೆ ಕೊಡುವೆ ನಿಮಗಾರೊಡೆಯರಿಲ್ಲೆಂದು ॥
ಪೊಡವಿಯೊಳು ತಾ ಬಾ(ಬ)ಹಳ ಬಡತನ ।
ವಡಸಿದರೆ ಧರೆಗಿಂದಲೇ ತಾ ।
ಅಡವಿ ಕರಲೇಸೆಂದು ಕಂಬನಿದುಂಬಿದಳು ಕೊಂತಿ ॥ ೩೬ ॥

ಎನಲು ಕೊಂತಿಯ ಮಾತ ಕೇಳುತ ।
ಮನದೊಳಗೆ ಘುಡಿಘುಡಿಸುತರ್ಜುನ ।
ಕನಲಿ ಚರಣದೊಳೆರಗಿ ಕಣ್ಣೀರ್ದೊರಸಿದು ಸೆರಗಿನಲಿ ॥
ಅನುಮಿಷರು ಮಾನವರು ಮೆಚ್ಚಲು ।
ಜನನಿ ನೋನಿಸದಿರ್ದೆನಾದೊಡೆ ।
ಧನುವ ಹಿಡಿಯೆನು ಧರ್ಮರಾಯನ ಪಾದದಾಣೆಂದ ॥ ೩೭ ॥

ಸುರಕರಿಯ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಕೌರುವ ।
ರೆರೆಯ ಮಣ್ಣಿಲಿ ಮಾಡಿ ನೋಂತರೆ ।
ಧರೆಯು ಪುರಜನವೆಲ್ಲ ನೋಡಲಿದಾನ ಘನವೆಂದ ॥
ಸುರಪನೈರಾವತವನಾಸುರ ।
ತರುವನಾಸುರಧೇನುವನು ನಿ ।
ವ್ಮರಮನೆಗೆ ತಹೆನೆಂಡು ಶಸ್ತ್ರದ ಸಾಲೆಗೈತಂದ ॥ ೩೮ ॥

ಹಿಂದೆ ರಾವಣ ತನ್ನ ಜನನಿಗೆ ।
ಇಂದುಮೌಳಿಯ ಪುರವನೆಲ್ಲವ ।
ತಂದ ಲೆಂಕಿಗೆ ನೋನಲ್ಕೆ ತಾ ಸಕಲ ಜಗವರಿಯೆ ॥

ಇಂದು ನಿಮ್ಮಯ ನೋಂಪಿಗೋಸುಗ ।
ಇಂದ್ರನೈರಾವತವನೆಲ್ಲವ ।
ತಂದು ಕೊಡುವೆನು ತಾಯೆ ನೀ ನೋಣೆಂದನಾ ಪಾರ್ಥ ॥ ೩೯ ॥

ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು ಶಸ್ತ್ರಶಾಲೆಯ ।
ನಂದದೀಪದ ಬೆಳಗಿನಿಂದಲಿ ।
ಗಂಧಅಕ್ಷತೆ ಧೂಪದೀಪಗಳಿಂದಲರ್ಚಿಸಿದ ॥
ಛಂದದಿಂದಲಿ ರತ್ನದೊಡಿಗೆಗ ।
ಳಂದ ಮೆರೆವ ಮಹೇಶ್ವರಿಗೆ ಸಲ ।
ಹೆಂದು ವೈಯಿಕ್ಕಿದನು ಚಂಡಿಕದೇವಿಗರ್ಜುನನು ॥ ೪೦ ॥

ಬಿಲ್ಲ ತೆಗೆದನು ಸಮರ ಸಾಹಸ ।
ಮಲ್ಲ ಗವಸಣಿಕೆಯನುಗಿದು ಕರ ।
ಪಲ್ಲವನಿಗೆ ಚಾಚಿದನು ವೃಂದಾಸನಾರೈದು ॥
ಬಲ್ಲಿದಮರಾಧಿಪನ ಲೋಕವ ।
ನೆಲ್ಲವನು ತಹೆನೆನುತ ಮೂಡಿಗೆ ।
ಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನು ತೆಗೆದನು ನಗುತ ಕಲಿಪಾರ್ಥ ॥ ೪೧ ॥

ಬರೆಸಿದನು ವೋಲೆಗಳನಮರೇ ।
ಶ್ವರಗೆ ಫಲ್ಗುಣ ರಿಪುಕುಲಾಂತಕ ।
ಶರಧನುವನಾರೈದು ಕೊಪ್ಪಿಗೆ ತೊಡಚಿದನು ತಿರುವ ।
ಬರಸೆಳೆದನಾ ಕರ್ಣಪೂರಕೆ ।
ಯಿರದೆ ಝುಯಿಪಡಿಯಲಿ ಮಹಾಧ್ವನಿ ।
ಕರದಂದಡಕಿಲು ಜಗಳ ಜೋಡಿಗಳರಸೆ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೨ ॥

ನೋಡಿದಳು ಬೆರಗಾಗಿ ಕಂದನ ।
ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು ಮಗನೆ ದಿವಿಜರು ।
ಕೇಡಿಗರು ಈ ಶರಳು ಸುರಪನ ಸಭೆಯನೈದುವದೆ ॥

ಆಡಿ ಹುಸಿದರೆ ಯೆಚ್ಚು ತಪ್ಪಲು ।
ಖೋಡಿಗೊಂಬುದು ಲೋಕವೆಮ್ಮನು ।
ಗೂಡವಿಕಿ ಬೇಡೆನುತ ಕೊಂತಿಗೆ ಪಾರ್ಥನಿಂತೆಂದ ॥ ೪೩ ॥

ಜನನಿ ಚಿತ್ತೈಸೆಚ್ಚ ಬಾಣವು ।
ಅನುಮಿಷನ ಸಭೆಗೈಯದಿರ್ದಡೆ ।
ಘನಪರಾಕ್ರಮತನವನಾಡಿದ ನುಡಿಗೆ ಕವಲಾಗೆ ॥
ಧನುವ ಹಿಡಿಯೆನು ಯಿಂದ್ರನೇರುವ ।
ನಾ(ಆ)ನೆಯನು ಧರಿಗಿಳಿಹಿ ನಿನಗಿ ।
ನ್ನೋನದಿರ್ದಡೆ ಧರ್ಮರಾಯನ ಪಾದದಾಣೆಂದ ॥ ೪೪ ॥

ತಿರಿವಿಗಂಬನು ತೊಡಿಸಿ ಗರುಡಿಯ ।
ಗುರುವ ನೆನೆದನು ಧರ್ಮರಾಯನ ।
ಚರಣದಲಿ ತಾನೆರಗಿ ಜನನಿಯು ಹರಕೆಗಳ ಕೊಳುತ ॥
ಮರುತಜಂಗಭಿನಮಿಸಿ ಬಾಣವ ।
ಬರಸೆಳೆದನಾ ಕರ್ಣಪೂರಕೆ ।
ಪರಬಲಾಂತಕ ಪಾರ್ಥನೆಚ್ಚನು ಸುರಪತಿಯ ಸಭೆಗೆ ॥ ೪೫ ॥

ಕಡುಗಲಿಯು ನರನೆಚ್ಚ ಬಾಣವು ।
ತಡೆಯದೇ ತಂದಿರ್ದ ಸಭೆಯಲಿ ।
ನಡುವೆ ರತ್ನದ ಕಂಬವನು ತಾನೊಡೆದು ಕೀಲಿಸಿತು ॥
ಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆದಂತಾಗಲಮರರು ।
ಕಡೆಗೆ ಝುಲ್ಲನೆ ಚೆಲ್ಲಿ ವೋಡಿತು ।
ನಡುವೆ ತಾ ಕುಳುತಿರ್ದ ಸುರಪತಿ ನೋಡಿದನು ಪರಿಯ ॥ ೪೬ ॥

ಬಿಟ್ಟು ವೋಡಿತು ಸುರರು ಕಂಬವ ।
ನಟ್ಟ ಬಾಣವ ಕಂಡು ಗರಿಯಲಿ ।
ಕಟ್ಟಿದೋಲೆಯದಾವ ಲೋಕದ ವೀರನೆಸುಗೆಗಳೊ ॥

ಕೆಟ್ಟೆವಾವೆಂತೆಂದು ವೋಲೆಯ ।
ಬಿಟ್ಟು ತಂದರು ಬಹಳ ದುಗುಡದಿ ।
ಕೊಟ್ಟರಾಗಳೆ ಕರದು ಕರಣಿಕಪತಿಗೆ ಅಮರೇಂದ್ರ ॥ ೪೭ ॥

ನಿಲ್ಲು ಕಳಕಳವೇಕೆ ಹೋ ಯೆಂ ।
ದಲ್ಲಿ ಕಂಚುಕಿ ನಿಕರ ಕರದೊಳು ।
ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸುರಸ್ಥಾನ ಮೌನದೊಳಿರಲು ಕರುಣಿ(ಕರಣಿ)ಪತಿ ॥
ನಿಲ್ಲದರ್ಜುನನೋಲೆಗಳನೇ ।
ಸೊಲ್ಲುಗಳನಳವಡಿಸಿ ರಂಭೆಯ ।
ವಲ್ಲಭನೆ ಚಿತ್ತೈಸು ಯೆನೆ ಲಾಲಿಸಿದನಮರೇಂದ್ರ ॥ ೪೮ ॥

ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀಮತು ದಿವಿಜರಾಯ ಸ ।
ಮಸ್ತ ಗುಣ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುರಪತಿ ।
ಹಸ್ತಿವಾಹನ ವಸುಧಿಗೀಶಯು ನಿಮ್ಮ ಮಗ ಪಾರ್ಥ ॥
ಹಸ್ತಿನಾಪುರದರಸು ಅರ್ಜುನ ।
ಪ್ರಸ್ತು [ತ*] ದಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ವೋಲೆಯು ।
ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಕೇಳುವುದು ಕೊಂತಿ [ಯ*] ಸುತನ ಬಿನ್ನಪವ ॥ ೪೯ ॥

ಗಂಡುಗಲಿ ರಿಪುಕುಮುದವನಮಾ ॥
ರ್ತಂಡ ಫಲ್ಗುಣ ವೈರಿಮದಗಜ ।
ಗಂಡಕೇಸರಿ ಚಾಪವಿದ್ಯ ಬಹಳ ಲೋಚನನು ॥
ಚಂಡಭುಜಬಲ ಮೂರು ಲೋಕದ ।
ಗಂಡನೋಲೆಯು ಹದನ ರಂಭೆಯ ।
ಗಂಡ ಚಿತ್ತೈಸುವದು ಕೊಂತಿಯ ಮಗನ[1] ಬಿನ್ನಪವ ॥ ೫೦ ॥

ಧರಣಿಪತಿ ಪಾಂಡುವಿನ ರಾಯನ ।
ಅರಸಿ ಕೊಂತೀದೇವಿ ಮಾತೆಗೆ ।
ಹಿರಿದು ನೋಂಪಿಗಳುಂಟು ಸುರಪತಿ ನಿಮ್ಮ ಲೋಕದಲಿ ॥

1 ಕ. ಕೊಂತೀಸುತನ

ತರಿಸಿ ನಾನಾ ವಸ್ತುಗಳನೀ ।
ಧರೆಗೆ ಕಳುಹಲು ನೋತ ಬಳಿಕವ ।
ನಿರದೆ ದಿನವೆರಡಕ್ಕೆ ಕಳುಹುವೆನೆಂದನಾ ಪಾರ್ಥ ॥ ೩೧ ॥

ಕಳುಹುವದು ಐರಾವತವ ನೀ ।
ನಿಳೆಗಿಳುಹು ಸುರಧೇನುವನು ಸುರ ।
ಕಳಸವಂಮೃತ (ವಮೃತವ) ತರುವ ವಜ್ರಾಯುಧಗಳೆಲ್ಲವನು ॥
ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ನಿನ್ನ ಭವನದ ।
ನಳಿನಮುಖಿಯರ ಕಳಹು ಸುರಪತಿ ।
ಬಲುಹ ನುಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಕಥನದಿ ಕೆಡುವದಾಲೋಕ ॥ ೩೨ ॥

ತೋರದಿರು ಸುರನಾಥ ಬಲುಹನು ।
ಹಾರಲೆತ್ತುವೆ ನಿನ್ನ ಅಮರರ ।
ಮೂರುಲೋಕದ ಗಂಡ ಫಲ್ಗುಣ ಮುನಿದು ಕೊಲುತಿರಲು ॥
ವಾರಾಂತರಾರುಂಟು ನಿನ್ನಯ ।
ದೂರ ಕೇಳುವರಾರು ಸುರಪತಿ ।
ಬೇರೆ ಮಾತೇಕಿನ್ನು ಬೇಡಿದ ಬೇಗ ಕಳುಹೆಂದ ॥ ೩೩ ॥

ಎತ್ತಣದು ಸಾಹಸವು ನರರಿಗೆ ।
ಸುತ್ತ ಐರಾವತವ ವಸ್ತುವ ।
ನಿತ್ತು ಕಳುಹದೆ ಯಿರಲು ಧಾಳಿಯನಿಕ್ಕಿ ಸುರಪುರವ ॥
ಮುತ್ತಿ ದಿವಿಜರ ಸದೆಬಡಿವೆ ಯಿದಿ ।
ರಾಂತು ಕಾದುವೆ ಬೆಂಬಿಡದೆ ತಾ ।
ನೆತ್ತುವೆನು ಮುತ್ತಿಗೆಯ ಶ್ರೀ ಕೈಲಾಸಪುರಕಾಗಿ ॥ ೩೪ ॥

ಹರನ ದುರ್ಗದಲಿರಲು ಮೇಣಾ ।
ಹರಿಯ ವೈಕುಂಠದೊಳಿರಲು ತಾ ।
ಸುರಪ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸತ್ಯಲೋಕವ ಬಲಿದು ನೀನಿರಲು ॥

ಧುರದೊಳಗೆ ತ್ರೈಲೋಕದವರನು ।
ಶಿರವ ತೂಗಿಸಿ ನಿನ್ನ ಹಿಡಿದೀ ।
ಧರಣಿಗಿಳುಹುವೆ ಜನನಿ ಕೊಂತಿಯು ಪಾದದಾಣೆಂದ ॥ ೫೫ ॥

ಧಿಟ್ಟನರನೆನ್ನದಿರು ಬೇಡಿದ ।
ಕೊಟ್ಟು ನೀ ಸುಖಿಯಾಗಿ ಬಾಳ್ವುದು ।
ನೆಟ್ಟನೇ ಕೊಡದಿರಲು ನಿನ್ನಯ ಅಮರಲೋಕವನು ॥
ಸುಟ್ಟು ಕಳುಹುವೆ ದಿವಿಜರನು ಬೆ ।
ನ್ನಟ್ಟ ಸದೆಯದೆ ಬಿಟ್ಟೆನಾದಡೆ ।
ಸೃಷ್ಟಿಗೀಶನ ಧರ್ಮರಾಯನ ಪಾದದಾಣೆಂದ ॥ ೫೬ ॥

ಕೇಳಿದನು ಜಂಭಾರಿ ಪಲ್ಗುಣ ।
ನೋಲಿ[1]ಯಿಂದಾ ಹದನನೆಲ್ಲವ ।
ಕಾಲರುದ್ರನ ಖತಿಗೆ ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ ಘರ್ಜಿಸಿದ ॥
ಕಾಳಗೆಡಹನು ಪಾರ್ಥನೆಂಬವ ।
ಮೇಲನರಿಯದೆ ನುಡಿದನಕಟಾ ।
ಶೂಲಧರನೇ ಬಲ್ಲ ಕಾಯೆನುತೆಂದನಮರೇಂದ್ರ ॥ ೫೭ ॥

ದಶಶಿರನೊ ತಾ ಕಾಲನೇಮಿಯೊ ।
ಯೆಸೆವ ಭಸ್ಮಾಸುರ ಹಿಡಿಂಬಕ ।
ನಿಶುಂಭ ಶುಂಭ ಹಿರಣ್ಯಕಾಕ್ಷನು ಕೈಟಭಾಸುರನೊ ॥
ವಸುಧೆಗುಬ್ಬಸವಾದ ದೈತ್ಯರ ।
ಹೆಸರ ತೊಡೆದ ಮುರಾರಿ ಫಲ್ಗುಣ ।
ಸಸಿನೆ ಬಾಳಲ್ಕರಿಯೆನೆಂದಮರೇಂದ್ರ ಖತಿಗೊಂಡ ॥ ೫೮ ॥

ಕಾಲಗತಿಯೋ ಹರನಿರೂಪವೊ ।
ಹೇಳುವರೆ ಸುರನಿಕರದಪಜಯ ।
ದೇಳಿಗೆಯ ಸೂಚನೆಯೊ ಮರ್ತ್ಯರು ದಿವಿಜಲೋಕಕ್ಕೆ ॥

---

೧ ಗ. ಫಲ್ಗುಣನೊಲುಮಿ

ಕೋಲನೆಚ್ಚರು ಬೇಡಿ ಕಪ್ಪವ ।
ಬಾಲಭಾಷೆಯ ನುಡಿದನರ್ಜುನ ।
ಶೂಲಧರನೇ ಬಲ್ಲ ಹಾಯೆನುತೆಂದನಮರೇಂದ್ರ ॥ ೫೯ ॥

ಕರಿಯಜಲ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಗಜ ।
ಪುರದೊಳಗೆ ಯೊರೇಳು ದಿನಮಳೆ ।
ಸುರಿಯೆ ಹೇಳಾಕರಿಯ ಬಲಕ್ಕೆ ಘೋರದಂದಲಿ ॥
ನರನ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲ ನೀರಲಿ ।
ಹರಿದು ಹೋಗಲಿ ಪಾರ್ಥನೆಂಬನ ।
ಪರಾಕ್ರಮದ ಬಲುಯೆನುತ ಸುರಪತಿ ಬಹಳ ಖತಿಗೊಂಡ ॥ ೬೦ ॥

ನೆರೆದ ದಿವಿಜರ ನಡುವೆ ನಾರದ ।
ವರ ಮುನೀಶ್ವರ ನಿರುತ ಕಂಡನು ।
ನರನು ಕಂಬವನೆಚ್ಚು ಉಳುಹಿದ ನಿನ್ನ ಜೀವವನು ॥
ಸುರಪತಿಗೆ ನಡಲೆಂದು ಯೆಚಿದರೆ ।
ಸರಳು ನಿನಗಂಜುವದೆ ಸಾಕಂ ।
ತಿರಲಿ ಫಲಗುಣನೇನ ಬೇಡಿದ ಬೇಗ ಕಳುಹೆಂದ ॥ ೬೧ ॥

ನರನ ಭಯದಲಿ ಸುರರು ತಪ್ಪುವ ।
ದಿರದೆ ಬೆದರರು ನಿನ್ನ ಹಾರದೆ ।
ವರಮುನೀಶ್ವರರೇನ ಬೆಸಸಿದರೆನಲು ನಾರದನು ॥
ಸುರರು ಭುಜಗರು ಧುರದೊಳಾತಗೆ ।
ಸರಿಯೆ ಸುಭಟರ ಕಾಣೆ ಪಾರ್ಥನ ।
ಸರಳ ಬಲುಹನು ತೋರುವೆನು ಸುರನಾಥ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೬೨ ॥

ಹಿಂದೆ ವಸುಮತಿ ಭಾರ ಘನವಾ ।
ಯ್ತೆಂದು ಧುರದಲಿ ಅಸುರ ಸಂಹರ ।
ಕೆಂದು ನರನಾರೆಯಣ ರೂಪವ ತಾಳಿ ಭೂತಳಕೆ ।

ಬಂದು ಐದನೆ ಕೃಷ್ಣ ನರನಾ ।
ರೆಂದರಿಯ ಬೇಡಿದನು ಕಳುಹುವೆ ।
ನೆಂದು ಬರೆಸೋಲೆಗಳ ಸುರಪತಿಗೆಂದನಾ ಮುನಿಪ ॥ ೬೩ ॥

ಆದರೆಲೆ ಸುರನಾಥ ಸಮರವ ।
ಸಾಧಿಸಲು ಬೇಕಾದರಿಳೆಯೊಳು ।
ಕಾದಿ ನೋಡುವದೀ ನರನ ಸರಳಗಳ ಬಲುಹವನು ॥
ಸಾಧಿಸಿ ನೀನಿಳೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗಕೆ ।
ಹಾದಿಯನು ಮಾಡಿದರೆ ಬೇಡಿದ ।
ಮೇದಿನಿಗೆ ಕಳಹುವದು ಮಂತ್ರವಿದೆಂದನಾ ಮುನಿಪ ॥ ೬೪ ॥

ಕಳುಹುವದು ವೋಲೆಗಳ ಪಾರ್ಥನ ।
ಅಳಬಳವನರಿವು(ಯು)ವದು ನೀನದ ।
ಬಲುಹ ತಿಳಿದಟ್ಟುವದು ನಾನಾ ದ್ರವ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ॥
ಹಲವು ಮಾತೇಕಿನ್ನು ದೂತರ ।
ಕಳುಹು ಖಚರನ ಕರೆಸು ಬೇಗನೆ ।
ತಿಳಿದು ಸುರಪತಿ ಕರಸೆ ಬಂದನು ಖಚರನ ಸಭೆಗೆ ॥ ೬೫ ॥

ಬಂದು ಖಚರನು ದಿವಿಜರಾಯನ ।
ಮುಂದೆ ವೈಯಿಕ್ಕಿದನು ಭಯದಲಿ ।
ನಿಂದು ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ಬೆಸನೇನೆನಲು ನಸುನಗುತ ॥
ಅಂಧಕಾಸುರ ಮಥನ ಬಲದಲಿ ।
ಬಂದವರ ಭಯವಿಲ್ಲ ಕೊಂತೀ ।
ನಂದನನ ಭಯವಾಯ್ತು ಕರೆಸಿದೆವೆಂದನಮರೇಂದ್ರ ॥ ೬೬ ॥

ಬರೆಸಿ ವೋಲೆಯ ಕೊಟ್ಟನಮರೇ ।
ಶ್ವರನು ದೂತನ ಕೈಯ್ಯ ಹಸ್ತಿನ ।
ಪುರದೊಡೆಯ ಫಲ್ಗುಣಗೆ ಕೊಡುವದು ಬೇಗದಿಂದೆನಲು ॥

ಧರೆಗಿಳಿದನಾ ಖಚರ ವೋಲೆಯು ।
ನರಗೆ ಕೊಟ್ಟರಿ ಶಾನಭೋಗರು ।
ಸುರಪನೋಲೆಯು ಬಳಿಗೆ ವೋದಿದರರಸೆ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೭೭ ॥

ಶ್ರೀಮದಮರಾವತಿಯರಸು ನಿ ।
ಸ್ಸೀಮ ರಿಪುಗಜಸಿಂಹ ದೈತ್ಯನ ।
ದಾವಶಿಖಿ ಯಮರೇಂದ್ರ ನಮ್ಮ ಕೊಮಾರ ಪಾರ್ಥಂಗೆ ॥
ಪ್ರೇಮದಿಂ ಪ್ರತಿಲಿಖಿತ ವುತ್ತರ ।
ಕಾಮಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಕೊಡುವೆವು ।
ಭೂಮಿ ಸ್ವರ್ಗಕೆ ಬಿಡದೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಮಾಡು ನೀನೆಂದ ॥ ೭೮ ॥

ಸುರಪನೋಲೆಯನೋದಿಸಿದನಾ ।
ಪರಬಲಾಂತಕ ಪಾರ್ಥ ಕೇಳಿದ ।
ಹರುಷದಲಿ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುತಲಿ ಖಚರಗಿಂತೆಂದ ॥
ಧರೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗಕೆ ಬಟ್ಟೆಯನು ನಾ ।
ನಿರದೆ ಮಾಡುವೆನಿಂದ್ರನೇರುವ ।
ಕರಿಯು ಸುರತರು ಕಾಮಧೇನುವ ನಿಖಿಳ ವಸ್ತುಗಳ ॥ ೭೯ ॥

ಸುರಪನಿಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹದಿರ್ದಡೆ ।
ಹರಿದು ಧಾಳಿಯ ನಿಕ್ಕಿ ನಿರ್ಜರ ।
ಪುರವ ಕೆಡಿಸುವೆ ಖಚರ ನೀ ಹೇಳೆಂದನಾ ಪಾರ್ಥ ॥
ಚರಣಕೆರಗಿದನೆಂದು ಯಿಂದ್ರಂ ।
ಗರಸಿಯೋರ್ವಸಿ ರಂಭೆ ಮಾತೆಗೆ ।
ಹರುಷದಲಿ ಪೊಡಮಟ್ಟನೆಂಬದು ಸಕಲ ದಿವಿಜರಿಗೆ ॥ ೮೦ ॥

ಬಂದನಾಗಳೆ ಖಚರನಾ ದೇ ।
ವೇಂದ್ರನೊಡ್ಡೋಲಗಕೆ ಕೊಂತೀ ।
ನಂದನನು ಬೆಸಗೊಂಡು ಕಳುಹಿದ ಉಚಿತವಚನಗಳ ॥

ಎಂದನೆಲೆ ಸುರನಾಥ ಪಾರ್ಥ ಮು ।
ಕುಂದನಲ್ಲವೆ ನರನೆ ಸಂಶಯ ।
ವೆಂದು ಬೇಡೆಲೆ ಯೇನು ಬೇಡಿದ ಬೇಗ ಕಳುಹೆಂದ ॥ ೭೧ ॥

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೧ಕ್ಕೆ ಪದ ॥ ೭೧ ॥ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ ॥

ನರನ ಬಿನ್ನಪ ಕೇಳಿ ಸುರಪತಿ ।
ಕರಿಯ ಸಿಂಗರಿಸಿದನು ಬಳಿಕೀ ।
ಧರೆಯ ಧರ್ಮಜ ಕರೆಯಲೈದಿದ ನಖಿಳ ಬಾಂಧವರ ॥ ಪದ ॥

ಥೋರಮುತ್ತಿನ ಝುಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಯ ।
ತೋರಣದಲಡಿಗಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ।
ಸಾರಮಾಣಿಕ ವಜ್ರ ರತ್ನದಿ ಮೆರೆಯಲೊಪ್ಪಿದಡು ॥
ಸೇರಿದವು ಭೇರಿಗಳು ಮೆರೆದವು ।
ಸಾರಿದವು ರತ್ನಗಳ ಸ್ವರ್ಗವ ।
ಸೂರೆ ತಂದರೆನಲ್ಕೆ ರಚಿಸಿದರಾಗ ಪಟ್ಟಣವ ॥ ೧ ॥

ಕಂಭಗಳಿಗಳವಡಿಸಿದರು ದಿ ।
ವ್ಯಾಂಬರವ ಹೊದಿಸಿದರು ಚಮರವ ।
ಲಂಬಿಸಿದರಡಿಗಡಿಗೆ ಬೆಳಗಿದ ಕಳಸ ಕನ್ನಡಿಯ ॥
ಸಂಭ್ರಮದಿ(ದ)ಲಂಕರಿಸಿ ಸೂರ್ಯನ ।
ಬಿಂಬ ಪಾಂಡವನಗರವದವಿದ ।
ಬಿಂಬಿನಲಿ ರಚಿಸಿದರು ಗಂಗಾಜಾತ ನಲವಿನಲಿ ॥ ೨ ॥

ಸುರನದೀಸುತ ದ್ರೋಣ ವಿದುರರು ।
ಭರದಿ ತಮ್ಮೊಳಗೆಣಿಸುತಿರಲಾ ।
ಕರೆಸಿದರು ಯಮತನುಜ ವಾಯುಜ ಯಮಳ ಫಲುಗುಣರ ॥
ವರಮಹಾಸತಿ ಕೊಂತಿದೇವಿಯ ।
ಕರೆಸಿ ನುಡಿದರು ನೀವು ಹೋಗಿಯೆ ।
ಕರೆದು ತಹದು ನೃಪಾಲನರಸಿಯ ಸುತ ಸಹೋದರರ ॥ ೩ ॥

[1]ಯಮುಜನೈದುವದೆಂದು ಭೂಪತಿಯ ।
ರಮನೆಗೆ ವಹಿಲದಲಿ ಭೀಮನು ।
ಹೆಮ್ಮಿನವನರಮನೆಗೆ ಕೊಂತಿ ಗಾಂಧಾರಿಯರ ಮನೆಗೆ ।
ಪ್ರೇಮದಲಿ ಕಲಿಪಾರ್ಥನಿರದೆ ।
ಪ್ರೇಮ ದುಶ್ಶಾಸನಗೆ ಹೇಳಿ ।
ಸಮಸ್ತ ಭೂಪರ ಕರೆವುದೆಮಳರು ನಾಲ್ಕು ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ॥ ೪ ॥

ಸಾಕು ಸಾಕೈ ಭೀಮ ನಿನಗೆ ವಿ ।
ವೇಕವೈ ಮಿಗೆ ನಿನ್ನ ನುಡಿಗಳು ।
ನೂಕದಿರು ನೀ ಸಿರಿಯ ಯವ್ವನದುಬ್ಬ ಕೊಬ್ಬಿನಲಿ ॥
ಕಾಕುಮಾತುಗಳುಳಿದು ನೀನು ವಿ- ।
ವೇಕ ಸಾರವ ತುಂಬಿ ಹೋಗಲು ।
ಬೇಕು ನೀನೆಂದವರು ತಿಳುಹಿದರನಿಲನಂದನನ ॥ ೫ ॥

ಎನೆ ಹಸಾದ ಯೆನುತ್ತ ಪದಯುಗ ।
ವನಜದೊಳಗಭಿನಮಿಸಿ ಮುದದಿಂ ।
ತನಯರೈವರು ಬಂದು ಹೊಕ್ಕರು ರಾಜಮಂದಿರವ ॥
ಸನಕ ನಾರದ ಮುಖ್ಯ ಮಾಧವ ।
ನನ(?)ಕಮಲಕಭಿನಮಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯ ।
ಲನುಪಮರು ನೆರೆನಿಂದರಾರೋಗಿಸಿದರೊಲವಿನಲಿ ॥ ೬ ॥

ಗಂಧವನುಲೇಪನದಿ ಮೆರೆವಾ ।
ನಂದದಲಿ ಶುಭಗೊಟ್ಟು ತಾರ್ಚಿಯ ।
ಬಂಧನದ ಮಣಿಮಯದ ಸೂಸಕ ಕನಕಕಂಕಣದ ॥
ಛಂದದಲಿ ರಂಜಿಸುವ ಕುಂಡಲ ।
ಮುಂದೆಸೆವ ದರ್ಪಣವನೀಕ್ಷಿಸಿ ।
ಬಂದು ದಂಡಿಗೆ ಯೇರಿ ಧರ್ಮಕುಮಾರ ಹೊರಗಂಟ ॥ ೭ ॥

1. ಈ ಪದ್ಯದ ಮಾತ್ರೆಗಳು ವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ.

ಉಟ್ಟನಮಳಾಂಬರನ ನೊಸಲಲಿ ।
ಯಿಟ್ಟ ತಿಲಕ ಸುಗಂಧವೆನಿಪಾ ।
ತೊಟ್ಟ ವಿಮಲಾಂಗಿಗಳ ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಣವ ॥
ಕಟ್ಟದನು ಬದ್ದುಗೆಯ ಧಾರವ ।
ನಿಟ್ಟು ಗೊಂಡೆಯಲಿಸವೊಲಾ ಜಗ ।
ಜೆಟ್ಟಿ ರಿಪುಗಜಸಿಂಹನನಿಲಕುಮಾರ ಹೊರವಂಟ ॥ ೮ ॥

ನೊಸಲ ತಿಲಕದ ಕೊರಳ ಹಾರದ ।
ಯೆಸೆವ ಕುಂಡಲ ಸಿರದ ಮುಕುಟದ ।
ಕುಸುಮ ಸೊಜ್ಜಲ ಬಿಗಿದ ಪಟ್ಟಾವಳಿಯ ಮುದ್ರಿಕೆಯ ॥
ಪೊಸಪು ಪೀತಾಂಬರವನುಟ್ಟನು ।
ವಸುಮತೀಧರ ಕೃಷ್ಣ ಶರಣೆಂ ।
ದೆಸೆವ ಪೌರುಷ ವೀರನಿಂದ್ರಕುಮಾರ ಹೊರಹೊಂಟ ॥ ೯ ॥

ಕಾಲತೊಡರಿನ ಝುಣದ ಝುಣರವ ।
ಮೇಲೆ ದಿವ್ಯಾಂಬರವನುಟ್ಟನು ।
ಸಾಲ ರತ್ನದ ಹಾರ ಹೀರಾವಳಿಯ ಕೊರಳಗಳ ॥
ಮೇಲೆ ಮಾಣಿಕ ಪದಕ ಮುಕುಟದ ।
ಭಾಳತಿಲಕದ ನೇತ್ರ ಕಾಂತಿಯ ।
ಬಾಲಕರು ಸಹದೇವ ನಕುಲರು ಬಾಹರೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೧೦ ॥

ವರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಭೀಮ ಫಲ್ಗುಣ ।
ಸರಸಿಜಾನನೆ ಕೊಂತಿಮಾದ್ರಿಯ ।
ತರುಳರವರೊಂದಾಗಿ ನೋಂಪಿಗೆ ಕರೆವ ಸಂಭ್ರಮದಿ ॥
ಅರುಣ ವರ್ಣಾಕ್ಷತೆಯುನನು[1] ತಾ ।
ಧರಿಸಿ ಸೂವೀಳ್ಯವನು ವೆರಸಿಯೆ ।
ವರಭುವನನ್ಯೆ(ಕ್ಯೆ)ದಿದರು ಜನಮೇಜಯ ಮಹೀಪಾಲ ॥ ೧೧ ॥

---

1 'ಕ್ಷತೆಯನೂ' ಅಥವಾ 'ನುಂ' ಎಂದು ಇದ್ದ ಬಹುದು.

ಬಂದರೈ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಯನ ।
ಮಂದಿರಕೆ ಯಮಸೂನು ಪರಮಾ ।
ನಂದದಲಿ ಕೈಮುಗಿದು ಕಾಣಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಪೊಡಮಟ್ಟು ॥
ಕಂದ ಬಂದೈ ಕುರುಬಲದ ಮದ ।
ಚಂದ್ರ ಬಾರೈ ಕಂದ ಬಿರುದಿನ ।
ಸ್ಪಂದ ಬಾರೆಂದರಸ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದನು ನಂದನನ ॥ ೧೨ ॥

ಕ್ಷೇಮವೇ ವರ ಸೋಮವಂಶೋ ।
ದ್ದಾಮ ಚೂಡಾಮಣಿಯೆ ಯೆನ್ನಯ ।
ಪ್ರೇಮ ಬಾರೆಂದರಸ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ಪೀಠದಲಿ ॥
ನೇಮದಲಿ ಬಟ್ಟಲಲಿ ವೀಳ್ಯವ ।
ಆ ಮಹಾತ್ಮಂಗಿತ್ತು ಮುದದಲಿ ।
ಭೀಮನಣ್ಣಂಗೊಲಿದು ವುಪಚರಿಸಿದನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ॥ ೧೩ ॥

ನಿಂದು ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ಯಮಸುತ ।
ತಂದು ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಯನೇರಿಸಿ ।
ಕಂದ ಬಿನ್ನೈಸಿದನು ಕೊಂತೀದೇವಿಯುತ್ಸಹವ ॥
ಇಂದ್ರನೈರಾವತವ ಧರಣಿಗೆ ।
ತಂದು ನೋನಿಸಬೇಕು ತಾಯಿಗೆ ।
ಯೆಂದು ವೋಲೆಯ ಕಳುಹಿದನು ಸುರಪತಿಗೆ ಕಲಿಪಾರ್ಥ ॥ ೧೪ ॥

ಸರಳಮೊನೆಯಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಲಿಖಿತವ ।
ನರನು ಬರಸೆಳೆದೆಚ್ಚನಾಗಳೆ ।
ಸುರಪತಿಯ ಸಭೆಗೈದಿ ವೋಲೆಯನೋದಿದಾಕ್ಷಣವೆ ॥
ವರವಿ ರಕ್ಕಸರಾಯನನು ಗಜ ।
ಧರಣಿಗಿಳುಹುವೆನಿಂದು ನೀ ಸುರ ।
ಪುರಕೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಬೇಗ ಮಾಡೆಂದಟ್ಟಿದನು ಚರನ ॥ ೧೫ ॥

ಚಿತ್ತವಿಸು ಹಿರಿಯಯ್ಯ ನೀವೇ ।
ಮತ್ತೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಮಾತೆಗೆ ।
ಮತ್ತೆ ಗಜ ನೋಪಿಯನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಮನವಲಿದು ॥
ಪೃಥ್ವಿ ಪತಿಗಳು ನೆರೆವದದರೊಳು ।
ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬಹರೊಡೆಯರಿಲ್ಲೆಂ ।
ದುತ್ತುಮಾಂಗವ ಚಾಚಿದನು ನೃಪವರನ ಚರಣದಲಿ ॥ ೧೬ ॥

ಕೇಳಿದನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಹರುಷದಿ ।
ಯಿಳೆಗೆ ಮೇಲಾಶ್ಚರಿಯ ಕೌರವ ।
ಕುಲವನುದ್ಧರಿಸಿದನು ಫಲ್ಗುಣ ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯವಲ ॥
ಮೇಲಣವರಿಂ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ।
ಮೂಲವನು ಅವರೆತ್ತಲರಿಯರು ।
ಶೂಲಪಾಣಿ ಮುಕುಂದ ಬಲ್ಲನೆನುತ್ತ ಕೈಮುಗಿದ ॥ ೧೭ ॥

ಹಿಂದೆ ನಿಮ್ಮೈಯಾದ ರಾಯರು ।
ಛಂದದಲಿ ಭೋಗಿಸಿದರವನಿಯು ।
ನಂದು ಕಾಣರು ಯಿಂದ್ರನೈರಾವತದ ಹೋಲಿಕೆಯ ॥
ಇಂದು ಫಲುಗುಣ ಜನಿಸಿ ನಮ್ಮನು ।
ತಂದನಿಹಪರ ಸೌಖ್ಯ ಸಂಪದ ।
ಕೆಂದು ನೆರೆದೋಲಗದೊಳಗೆ ಹೊಗಳಿದನು ಭೂಪಾಲ ॥ ೧೮ ॥

ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ಹಡೆದು ಪಡೆದೇ ।
ನೆಲೆಯು ಗಂಡಳು ಜಗದೊಳೀ ಕುಲ ।
ತಿಲಕನೊಬ್ಬನ ಸುಕೃತ ವುಂಡಳು ಕೊಂತಿ ಹರುಷದಲಿ ॥
ಉಳಿದ ಮೂರ್ಖರಲೇನು ಫಲ ಛಲ ।
ಭಲರೆ ಫಲ್ಗುಣನೊಬ್ಬ ಸಾಕನೆ ।
ಕುಲಶಿರೋಮಣಿ ರಾಯನೆಂದವನೀಶ ಹೊಗಳಿದನು ॥ ೧೯ ॥

ಕೇಳಿದನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೂಪತಿ ।
ವೋಲಗದ ಮನ್ನೆಯರ ಮಹಿಪರ ।
ಸೋಲನೆಸೆದರು ಭುಜವ ಧರ್ಮಜ ನೀ ಕೃತಾರ್ಥನಲ ॥
ಮೇಲೆ ಯಿಳೆಯೊಳು ಮೂರು ಲೋಕದೊ ।
ಳಾಳೊಳಗೆ ಸಾಹಸಿಗರಿಲ್ಲಂ ।
ದೋಲಗದೊಳಬ್ಬರಿಸಿ ಹೊಗಳಿದರಿಂದ್ರನಂದನನ ॥ ೨೦ ॥

ಸರ್ಪಭೂಷಣನರಸಿ ಮೆಚ್ಚುವ ।
ವಿಪ್ರಯುಕ್ತದ ನೋಂಪಿಯೆಂದರು ।
ತಪದಿ ನೋನುದು ಸತ್ಯವಿದು ತಾನುಳಿದ ಮನುಜರಿಗೆ ॥
ಬಪ್ಪಭೂಪರು ಅವರಿಗಧಿಕವು ।
ಒಪ್ಪಿನಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಯಿದು ಹಿರಿ ।
ಯಪ್ಪ ಬಿಜಯಂಗೈಯ್ಯಬೇಕೆಂದೆರಗಿ ಚರಣದಲಿ ॥ ೨೧ ॥

ಮಗನೆ ಬಹೆನ್ನೈ ನಿಮ್ಮ ಐವರ ।
ನಗಲ ಬಲ್ಲೆನೆ ನಮ್ಮ ಸೊಗಸಿನ ।
ಮಗುವೆ ನೀ ಕೇಳೈಯ್ಯ ಭೂಪತಿಯೆಂದನವನೀಶ ॥
ವಿಗಡನ್ನೈ ಕುರುರಾಯ ಬಂದರೆ ।
ದುಗುಡವನು ತಾಳುವನು ಬಾರದೆ ।
ರಗಡುಗೊಂಬಿರಿ ಕಂದ ಯೆಂದವನೀಶ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೨ ॥

ತಂದೆ ಬಿನ್ನಹ ನಿಮ್ಮ ವೋಹದ ।
ಕಂದರೆಮ್ಮ ಸಹೋದರರು ಅವ ।
ರಿಂದು ಮನಿಸುವರಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಯ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದೆಡೆಗೆ ॥
ಬಂದರಾದರೆ ಪಾಂಡುನಂದನ ।
ಬಂಧುಬಳಗುಳ್ಳವರು ಯೆನುತಲಿ ।
ಛಂದದಲಿ ಮನ್ನಿಸುವರಪನಿಯೊಳೆಂದು ಕೈಮುಗಿದ ॥ ೨೩ ॥

ನಾವು ಬಂದರ್ಥ್ಗ್ಹ ಕೌರುರಾಯನ ।
ಭಾವವೇನೆಂದರಿಯಬಾರದು ।
ನೀವು ಮುನಿವಿರಿ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಬುದ್ಧಿಯೇನಿದಕೆ ॥
ಆವು ನುಡಿವರು ಲೋಕ ಪಾಂಡವ ।
ಜೀವಿಗಳು ನೆರೆ ಧಿಟ್ಟಸೇ ನರ ।
ನಾವು ವುಪಮಿಸದೆನಗೆನುತ ಧರಣೀಶ ಬಿಸುಸುಯಿದ ॥ ೨೪ ॥

ಚಿಂತೆಯೇತಕೆ ತಂದೆ ನೀ ನಿ ।
ಶ್ಚಿಂತನೈವರ ಪಾಂಡು ಕೌರವ ।
ಸಂತತಿಗೆ ನೂರಾರಕೊಡೆಯನು ನೀನು ಜಗವರಿಯೆ ॥
ಅಂತರಂಗವನರಿದು ನಿರ್ವಹಿ ।
ವಂತರಂಗದ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ತಾ ।
ದ(ನ)ಂತಕಾತ್ಮಜ ನುಡಿಯೆ ಬಳಿಕಿಂತೆಂವನವನೀಶ ॥ ೨೫ ॥

ಇಂದು ನಿಮ್ಮಯ ತಾಯಿ ನೋಂಪಿಗೆ ।
ಕಂದ ಕೇಳೈ ವಾದಿಸಲುಮಭಿ(?) ।
ಬೆಂದ ಹುಣ್ಣಿಗೆ ತಾಕಿದೆಂತೆನ್ನಾಣೆ ಮುನಿಯದಿರು ॥
ತಂದು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣವಿಟ್ಟಾ ।
ನಂದದಲಿ ತೆಗೆದಪ್ಪಿ ನಿಂದನು ।
ಮುಂದಣಯ ಪರಗತಿಗೆ ನಂಬಿದೆನೆಂದನವನೀಶ ॥ ೨೬ ॥

ಇಂದು ನಿಮ್ಮಯ ತಾಯ ನೋಂಪಿಗೆ ।
ಬಂದವರೆ ನಾವೆಂದು ನಮ್ಮನು ।
ಕುಂದನೆಣಿಸದಿರೆನ್ನ ನಿನ್ನಲಿ ಭೇದ ಮುನ್ನಿಲ್ಲ ॥
(?)ಇಂದಿರಾಕ್ಷನನಂಘ್ರಿಕಮಲದ ।
ಸ್ಪಂದರದ ನಿಜಭಕ್ತಿ ಸೇವೆಗೆ ।
ಒಂದು ಬಾರದು ಕೊರತೆಯೆನುತವನೀಶ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ॥ ೨೭ ॥

ಎದ್ದನವನಿಪಸ್ಸೈಯ್ಯನಂಘ್ರಿಗೆ ।
ಬಿದ್ದು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಯೆಡಬಲ ।
ಕಿದ್ದ ಭೂಪರ ಕಁದನ್ನೈರಾವತ(ದ) ಮಹೋತ್ಸಹಕೆ ।
ಅಂದಣವನೇರುತ್ತಲವನಿಪ ।
ನಿದ್ದೆಸೆಯ ನೋಡುತ್ತ ಬರಬರ ।
ಲಿದ್ದಿತ್ತೈ ಭೂಪಾಲ ನೀ ಕೇಳೆಂದನಾ ಮುನಿಪ ॥ ೨೮ ॥

ನಿಲ್ಲಿರೈ ಭೂಮಿಪರು ಕಳುಹಿಸಿ ।
ಕೊಳ್ಳಿರೈ ನೀವೆಲ್ಲ ನೇಮವ ।
ಕೊಳ್ಳಿರೈ ಸಹದೇವ ಬರುವರು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ॥
ಅಲ್ಲಿಗವರೊಡಗೂಡಿ ಬಹುದೆಂ ।
ದೆಲ್ಲರನು ಸತಿಕರಿಸಿ ಭೂಮೀ ।
ವಲ್ಲಭನು ಮರಳಿದನು ತನ್ನಯ ರಾಜಮಂದಿರಕೆ ॥ ೨೯ ॥

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೩ಕ್ಕೆ ಪದ ॥ ೧೦೦ ॥ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ ||

ಭೀಮ ಫಲ್ಗುಣ ಯಮಳರಾಗಳೆ |
ಭೂಮಿಪಾಲರ ಕರೆದು ವಿನಯದಿ |
ಪ್ರೇಮದಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಬಂದರು ರಾಜಮಂದಿರಕೆ || ಪದ ||

ಅರಸ ಕೇಳ್ಕುರುರಾಯನರಮನೆ |
ಸರಿಗೆ ಬಂದನು ಭೀಮ ಬಾಗಿಲ |
ಪೊರಗೆ ಬಂದುದ ಕಂಡು ಕಂಚುಕಿನಿಕರವೈತಂದು ||
ಕುರುನೃಪಾಲರ ರಾಜಪುತ್ರರು |
ನೆರೆದುದೋಲಗದೊಳಗೆ ರಾಯನ |
ಸ್ವರದ ಚಿತ್ತವನರಿದು ಕೈಗಳಮುಗಿದು ವೊಡೆಯಂಗೆ || ೧ ||

ಜೀಯ್ಯ ಪಾಂಡುಕುಮಾರ ಧರ್ಮಾ |
ರಾಯನನುಜನು ವಾಯುಸುತ ತಾ |
ತಾಯ ನೋಪಿಗೆ ಕರೆಯಲ್ಪೈದಿದನೆಂದು ತಾ ಕೇಳಿ ||
ಬಾಯ ಮೌನದ ಮನದ ಬೆದರಿನ |
ಕಾಯದೊಲವಿನ ನಟ್ಟ ನೋಟದ |
ರಾಯರಿರೆ ಕುರುರಾಯ ಬರಹೇಳೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ || ೨ ||

ಇತ್ತ ದೂತರು ಹರಿದು ಕೈಮುಗಿ |
ವುತ್ತ ಬರಹೇಳಿದರೆ ಲೇಸೆ |
ನ್ನುತ್ತ ಲೋಲಾಡುತ್ತ ಬಂದನು ಬಾಗಿಲವ ಕಳೆದು ||
ಸುತ್ತ ಬಳಸಿದರಂಗರಕ್ಷಕ |
ರಿತ್ತರದ ಕೈವಾರಿಗಳ ನೆರೆ |
ದೊತ್ತಿನಲಿ ಕಲಿಭೀಮ ಬಂದನು ಕುರುಪತಿಯ ಸಭೆಗೆ || ೩ ||

ಘಳಿಲನಿದಿರೆದ್ದವನು[1] ಪಾಲಕ ।
ತಿಳಿತೆಗೆದು ತರ್ಕೈಸಿ ಮುದದಲಿ ।
ಲಲಿತ ಸಿಂಹಾಸನದೊಳರ್ಧವನಿತ್ತು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ॥

ಉಲಿವ ಪಾಟಕನಿಕರದಗ್ಗದ ।
ಕಳಕಳವ ನಿಲಿಸಿದರು ಭೂಪತಿ ।
ತಿಲಕನೀತನ ಕ್ಷೇಮ ಕುಶಲವನೊಲಿದು ಬೆಸಗೊಂಡ ॥ ೪ ॥

ತರಿಸಿ ಹೊಂಬಟ್ಟಲಲಿ ವೀಳ್ಯವ ।
ನರಸು ಕೊಟ್ಟುಪಚರಿಸಿ ಲೋಕದ ।
ಪರಿವಿಡಿದು ಪತಿಕರಿಸಿದನು ತಾ ವಾಯುನಂದನನ ॥

ವರ ಸಮಾಧಾನದಲಿ ಅನಿಲಜ ।
ವರಕ್ಷತಿಯ ವಿಡಿದಿದರು(ದಿರು) ನೊಸಲಲಿ ।
ಯಿರಿಸಿ ಕರೆದನು ಭೀಮ ತಾಯಿಯ ನೋಪಿಗವನಿಪನ ॥ ೫ ॥

ಭೂಪ ಕೇಳ್ಳೈ ನಿಮ್ಮ ಪಾಂಡು ಮ ।
ಹೀಪತಿಯ ವಲ್ಲಭೆಗೆ ಸುರಪುರ ।
ಹೋಪ ಗಜವನು ತರಿಸಿ ಕೊಡುವೆನೆನುತ್ತ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ॥

ಈ ಪರಿಯುಲನುವಾದನರ್ಜುನ ।
ನಾ ಪರಿಯ ಬಿನ್ನಪದ ವೋಲೆಯು ।
ನಾ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಯೆಸೆದನಮರರ ಸಭೆಗೆ ಸಾಯಕವ ॥ ೬ ॥

ಕಂಡನಾ ದೇವೇಂದ್ರ ನರನು ।
ದ್ದಂಡತನಕತಿಮೆಚ್ಚಿ ದಿವಿಜರ ।
ಹಿಂಡು ಸಹಿತೈರಾವತವ ಕಳುಹೆಂದು ಕಳುಹಿದನು ॥
ಮಂಡಲಾಧಿಪ ನೀನು ಬಾರದೆ ।
ಕಂಡು ಮಾತಿಂಯು ನೋನೆನೆನುತಲಿ ।
ದಂಡಭುಜಬಲ ಬಳಿಕ ತೆರಳುವದೆಂದನಾ ಭೀಮ ॥ ೭ ॥

1. ಆ: ದ್ದವನಿಪಾಲಕ.

ಅನಿಲನಂದನ ಕೇಳು ನಮ್ಮಯ ।
ಜನನಿ ಐರಾವತದ ನೋಪಿಗೆ ।
ಮನೆಗೆ ಕರೆಯದೆ ಮರೆದು ಕಳೆದಳು ಕೊಂತಿದೇವಿಯನು ॥
ಅನುವ ಕಾಣೆನು ನಮಗೆ ಬಾಹುದು ।
ಮುನಿಯದಿರು ನೀನೆಂದು ಭೂಪತಿ ।
ವಿನಯದಿಂದಲೆ ನುಡಿಯೆ ಬಳಿಕಿಂತೆಂದನಾ ಭೀಮ ॥ ೮ ॥

ಅಂದು ತಾಯನು ಕರೆಯದಿದ್ದರೆ ।
ನೊಂದವರು ನಾವಲ್ಲ ಆದೊಡೆ ।
ಯಿಂದು ನಿನ್ನನು ಕರೆಯ ಬಂದೆನು ಮರುಳನಾಡದಿರು ॥
ಇಂದಿಗಂದಿನ ಪರಿಯ ತಾಳದೆ ।
ಮುಂದೆ ನೀನೈ ಬಂದು ನೋಪಿಯ ।
ಛಂದದಲಿ ನೋನಿಸುವದೆಂದನು ಭೀಮ ಕುರುಪತಿಗೆ ॥ ೯ ॥

ಎರೆಯ ಮಣ್ಣನು ತಂದು ನೋಪಿಯ ।
ಕರಿಯ ಕೋಲಿಕೆಯಿಂದ ನೋಂತರೆ ।
ಸುರಪನೈರಾವತವನಿಳುಹಲು ಯೆರಡು ಸರಿಯಹುದೆ ॥
ಕರನುಡಿಯಬೇಡಕ್ಕ ನಮ್ಮಯ ।
ಬರವು ತಾ ಮುನ್ನಿಲ್ಲವೆನುತಲಿ ।
ವರನೃಪಾಲನು ನುಡಿಯೆ ಬಳಿಕಿಂತೆಂದನಾ ಭೀಮ ॥ ೧೦ ॥

ಬಂದು ನಿನ್ನನು ಕರೆದೆ ನೋನೈ ।
ಬಂದರೊಳ್ಳಿತು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ।
ಮುಂದೆ ಬಹು ಕಾರ್ಯಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಸಾಧನವು ನಮಗೆ ॥
ಇಂದು ಗರ್ವದಲಿದ್ದ ಫಲವನು ।
ಮುಂದೆ ತೋರುವೆನೆನುತ ಭೀಮನು ।
ಅಂದ ಸಂಧ್ಯೆಯ್ಯರ್ಕಕ್ಕೆ ನಡುಗಿತು ಕೌರವರ ಸ್ತೋಮ ॥ ೧೧ ॥

ಇತ್ತ ವಾಯುಜ ಸಕಲ ಭೂಪರ ।
ಮೊತ್ತವನು ಕರೆಕರೆದು ಅಕ್ಷತೆ- ।
ಯಿತ್ತು ಬರಹೇಳಿದನು ಜನನಿಯು ನೋಪಿಯುತ್ಸಹಕೆ ॥
ಉತ್ತಮವು ಬಹೆವೆನುತ ನೇಮವ ।
ನಿತ್ತ ಕೌರುವರಾಯ ಮದಗಜ ।
ಮಸ್ತಕಾಂಕುಶ ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು ರಾಜಮಂದಿರವ ॥ ೧೨ ॥

ಅಂದು ದುಶ್ಶಾಸನನ ಮನೆಗೈ ।
ತಂದನಾಗಳೆ ಪಾರ್ಥ ಬಾಗಿಲ ।
ಮುಂದೆ ಕಂಚುಕಿ ನಿಕರ ಕಂಡೆರಗಿದರು ಪದಯುಗಕೆ ॥
ಬಂದು ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ಜೀಯ್ಯ ಮು ।
ಕುಂದ ಸನ್ನಿಭಬಂಡನೆನಲವ ।
ಬಂದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದನು ಕೌರವನನುಜನಾಕ್ಷಣಕೆ ॥ ೧೩ ॥

ಕರವ ಹಿಡಿದೊಡಗೊಂಡು ಬಂದಿಸಿ ।
ಮೆರೆವ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲ್ಕೆ ।
ಕರೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತೆ ವೀಳ್ಯಯವ ॥
ಬರವಪೂರ್ವವದೇನು ಕಾರಣ ।
ಪರಮ ಸಾಹಸಿ ಹೇಳಿದೇನ್ನೈ ।
ಅರುಣವಕ್ಷತೆ ತಾದುಯಿತ್ತನು ನಗುತ ಕಲಿಪಾರ್ಥ ॥ ೧೪ ॥

ಇತ್ತ ಕೇಳ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಐವರ ।
ಹೆತ್ತವಳು ವರ ಕೊಂತಿ ಸುರಪನ ।
ಪೊತ್ತಗಜ ನೋಪಿಯನು ಮನದಲಿ ಸುರುಗಿದಳು ಹದನ ॥
ಮತ್ತೆ ನಾನದ ಕೇಳಿ ಚಾಪದ ।
ತೆತ್ತಿಗನ ಕೈಯಿಂದ ಲಿಖಿತವ ।
ನಿತ್ತ ಕಳುಹಲು ಹೋದದಾಗಳೆ ಸುರಪನಾ ಸಭೆಗೆ ॥ ೧೫ ॥

ಕಂಡನಾಗಳೆ ಬಾಣಗರಿಯಲಿ ।
ಮಂಡಳೇಶ್ವರನಿದನು ಕೇಳಿದ ।
ಪುಂಡರೀಕಾತ್ಮಜನು ತಿಳುಹಿದನಂದು ಕರುಣದಲಿ ॥
ಖಂಡಲನ ಮದಗಜವ ಧರಣಿಗೆ ।
ಚೆಂಡ ಕಳುಹುವೆನೆಂದು ನರಪುರ ।
ಕಂಡು ಬಾ ಹೋಗೆನುತ ಖಚರನ ಕಳುಹಿದನು ಇಂದ್ರ ॥ ೧೬ ॥

ಅದುವೆ ಕಾರಣ ನಿಮ್ಮ ಭವನಕೆ ।
ಮುದದಿ ಕರೆಯಲಿ ಬಂದೆನೆಲವೊ ।
ಹದುಳದಲಿ ನೆರೆತಂದು ಜನನಿಯ ನೋಪಿಯುತ್ಸಹನ ॥
ಸದುಗುಣದಿ ನೆರೆನಡಸಿ ಯಿಂದ್ರನ ।
ಮದಗಜವನಿದಿರ್ಗೊಂಡು ಭುವನದೊ ।
ಳದುಭುತವ ಮಾಡಿದರೆ ಇಹಪರ ತಮ್ಮ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೭ ॥

ಕೇಳಿ ದುಶ್ಯಾಸನನು ಪಾರ್ಥನ ।
ದಾಳುಮತಿಯನು ಹದನನೆಲ್ಲವ ।
ಶೂಲಪಾಣಿಯ ಕರುಣದಳತೆಯೊ ಜಗದೊಳಕಟೆನುತ ॥
ಮೇಲಣವರಿಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ।
ಧಾಳಿಯಲಿ ಕಳುಹುವೆನೆನುತ ತಾ ।
ಕೇಳಿದನು ಪಾರ್ಥನ ಪರಾಕ್ರಮ ತೂಗಿದನು ಶಿರವ ॥ ೧೮ ॥

ಅಹುದು ಬಳಿಕಿನ್ನುಳಿದವರಿಗೀ ॥
ಮಹಿಮೆಯೆಲ್ಲಿದು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ।
ಬಹಳ ಬಲ ನೋಡಕಟ ಜಗದೊಳಗಿದಪೂರ್ವವಲ ॥
ಸಹಸ ಪುಣ್ಯವ ಮಾಡಿ ಕೊಂತಿಯು ।
ವಹಿಸಿ ನಿನ್ನನು ಪಡೆದಳೈ ನೀ ।
ನಿಹಪರಕೆ ಸೌಖ್ಯವನು ತಂದೈ ನಮ್ಮ ಕುಲಕೆಂದ ॥ ೧೯ ॥

ನಾವು ಮಾಡುವದೇನು ಇನಕುಲ ।
ಭೂವರರ ವಲ್ಲಭರದಲ್ಲದೆ ।
ಭಾವಿಸಲು ಕಳುಹುವದು ವಿಕ್ಕವರೆನ್ನ ನುಡಿಗೇಳು ॥
ನೀವು ನೂರ್ವರು ಬಂದು ಛಂದದಿ ।
ನೋವಿ ನಡಸಿದಡಹುದದಲ್ಲದೆ ।
ದಾವ ನೋಪಿಯ ಗೊಡವೆ ತಮಗೆಲೆ ತಮ್ಮ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೦ ॥

ಪಾರ್ಥ ಕೇಳೈ ನಮ್ಮ ಜನನಿಗೆ ।
ಅರ್ಥಿಯಲಿ ಸುರಕರಿಯು ರೂಪವ ।
ವರ್ತಿಸಿದರೈ ಚಿತ್ರಕರು ತಾವು(ವ್) ನೋಪಿಯುತ್ಸಹವ ॥
ಅತ್ತಳಾ(ಲಾ)ದರೆ ಕೊಂತಿದೇವಿಯು ।
ಪ್ರೀತಿಯಲಿ ನೆರೆ ಕರೆಯುಲರಿಯದೆ ।
ಖ್ಯಾತಿಯನು ಮಾಡಿದಳು ಬಾ(ಬ)ಹಳರಿದಲ್ಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೧ ॥

ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಗಜಡಿಂದ ನೋತರೆ ।
ಅತ್ತಲೈರಾವತವನಿಳುಹಿದೆ ।
ಇತ್ತ ನೂರ್ವರಲೇನು ಫಲವಿದು ನಮ್ಮ ನೋಪಿಯನು ॥
ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮಯ ನೋಪಿಗಹಿತಳ ।
ಯತ್ತ ನಮಗಳವಲ್ಲ ಕೇಳೈ ।
ವಿಸ್ತರಿಸಿ ನೀ ಹೇಳಬೇಡೆಲೆ ಪಾರ್ಥ ನಮಗೆಂದ ॥ ೨೨ ॥

ಹರಿಯು ಶಕ್ರನ ಲೋಕವಂದೇ ।
ಹರುಷ ವೇಗವ ಮಾಡಿ ಲೋಕದ ।
ಬರು ವಿಧದ ಜಪಮಂತ್ರ ಹೋಮಂಗಳನು [ಸಲೆ*] ಮಾಡಿ ॥
ಸರಸ ಮೋಕ್ಷವ ಕಾಣಲರಿಯರು ।
ಹಿರಿದು ಯಿಂದ್ರನ ಗಜನ ನೋಡಿರಿ ।
ಬರಿಯ ಮಾತೇಕೆನುತ ಕರೆದನು ಮತ್ತೆ ಕಲಿಪಾರ್ಥ ॥ ೨೩ ॥

ಅಹುದು ಹೃದಯದಲಿಹುದು ಭೇದವು ।
ಬಹಳ ಮಾತುಗಳೇಕೆ ಮನೆಗಿಂ ।
ಬಹುದಕ್ಕೆ ಥರವಲ್ಲ ಮನೆವಿಲ್ಲೆಮಗೆ ಭಾವಿಸಲು ॥
ಬಹಳ ಪುಣ್ಯವ ಮಾಡಿ ನೀ ಗಜ ।
ವಹಿಸಿ ತಂದೆಲೆ ನೀವು ನೋನುದು ।
ಸಹಸಫಲ ನಿನಗೆಂದು ನುಡಿದನು ವುತ್ತೆ ದುಶ್ಶಾಸ ॥ ೨೪ ॥

ಎಲೆ ಮರುಳೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಪಾಂಡುವಿ ।
ನೊಳಗೆ ಭೇದವು ಯಿಲ್ಲಲಾ ತಿಳ ।
ಕೊಳವುದೇ ವೊಂದೆಂದು ನುಡಿವರು ಮೂರು ಜಗವರಿಯೆ ॥
ಅಳುಕದೀ ಪರಿಮನಕೆ ಭೇದವ ।
ನೊಲಿದು ತುಂಬಿದೆ ನಿನ್ನ ನುಡಿಗಳು ।
ಗಳಹತನವಿದು ನೀತಿಯೇ ದುಶ್ಶಾಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೫ ॥

ಆಗಲದು ತಪ್ಪೇನು ಮೂರ್ಖರು ।
ಹೋಗಿ ಭಾಗಾದಿಯರ ಕರೆದರೆ ।
ಹೋಗಬಾರದೆ ನೀವು ಯೆಂಬರು ಸಕಲ ಜನವೆಲ್ಲ ॥
ಈಗ ಗರ್ವದಲಿದ್ದು ನೂರ್ವರು ।
ಭೋಗಗಳು ಬಿಡುವಾಗವೆನುತಲಿ ।
ಸಾಗರೇಶನ ಬಲುಹು ನಮಗಿರೆ ಪಾರ್ಥಯೆನುತೆದ್ದ ॥ ೨೬ ॥

ಅಂದಣವನೇರಿದನು ಯೆಡಬಲ ।
ನಿಂದು ಚಮರಗಳಾಡಿ ಮೆರೆದವು ।
ಮುಂದೆ ನಲಿದುಪ್ಪುಡಿಸಿ ಪಾಟಕನಿಕರದಬ್ಬರದ ॥
ಹಿಂದೆ ಮುಂದಿಕ್ಕೆಲದ ಪಟುಭಟ ।
ವೃಂದ ಸಹಿತೈತಂದು ತನ್ನಯ ।
ಮಂದಿರವ ಜೇಗದಲಿ ಹೊಕ್ಕನು ಕಂಡನವನೀಶ ॥ ೨೭ ॥

ಮುಂದೆ ಧರ್ಮಕುಮಾರನಾತನ ।
ಹಿಂದೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಾತ್ಮಜ ।
ನಿಂದ್ರಸುತ ಸಹಿತಿರದೆ ಬಂದರು ಭೀಷ್ಮನರಮನೆಗೆ ॥
ಇಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿ ಕೌರವ ।
ವೃಂದವನು ಬರಹೇಳಿ ಕರೆದರೆ ।
ಬಂದದಿಲ್ಲವು ಯೆಂದು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದರು ಹದನ ॥ ೨೮ ॥

ಲೇಸು ಲೇಸೈ ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತವು ।
ಬೇಸರದೆ ನೀನವರ ಸದನಕೆ ।
ವಾಸಿಪಂಥವ ನೀಗಿ ಹೋದಿರಿ ಕೊರತೆ ನಿಮಗಿಲ್ಲಾ ॥
ಸಾಸಿರಾಕ್ಷನ ಗಜವ ನೋಡುವ ।
ಲೇಸು ಕುರುಬಲಕಿಲ್ಲ ನೀ ನಿಂ ।
ದೋಸರಿಸಬೇಡಕಟ ನಾನಿಹೆ ಅಂಜಬೇಡೆಂದ ॥ ೨೯ ॥

ಚಿತ್ತವಿಸು ಮುನಿನಾಥ ಪಾಂಡವ ।
ನತ್ತ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಕೌರವ ।
ಮೊತ್ತವನು ನೆರೆಕರೆಯಲೈದಿದ ನೋಪಿಯುತ್ಸಹಕೆ ॥
ಮತ್ತೆ ದಾಯಿಗರವರು ಹೇಳಿದ ।
ರಿತ್ತ ಬಹರೇಕೆಂಬದನು ನೆರೆ ।
ಚಿತ್ತದಲಿ ತಾವರಿಯರೇ ಹೇಳೆಂದನವನೀಶ ॥ ೩೦ ॥

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ ।
ಪಾಲ ನಿನ್ನಯ ಪೂರ್ವಜರು ಮನ ।
ವಲಿದು ಕೌರವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು ಲೋಕ ಮೆಚ್ಚಲಿಕೆ ॥
ಮೇಲೆ ಮೂರ್ಖರು ಬಾರರೆಂಬುದು
ವಲ್ಲಭನು ತಾ ಬಲ್ಲನೈ ಸಲೆ ।
ಹೇಳುವದು ಜನಮತವು ಯೆಂದನು ಮುನಿನೃಪಾಲಂಗೆ ॥ ೩೧ ॥

ಆವನಲಿ ನೆರೆ ಲೇಸು ಕಾರ್ಯದ ।
ಲೋವಿ ಬಂದು ಸಹೋದರರ ಸಂ ।
ಭಾವಿಸುವದನುನಯವು ನೀತಿಯನರಿವ ಮನುಜರಿಗೆ ॥
ತಾವು ಬರಲೈ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ।
ಅವ ಯೆಲಾ ಕುರುಕುಲದಲೊಬ್ಬನ ।
ಸವನ ಬಾರದೆ ಕೇಳು ಭೂಪತಿ ಹೆಗ್ಗತನು ಅವನ ॥ ೩೨ ॥

ಇತ್ತ ಮಾದ್ರೀಸುತರು ಭರದಲಿ ।
ಸುತ್ತಣರಸುಗಳಿದ್ದ ನಗರವ ।
ಮತ್ತೆ ಹೊಕ್ಕರು ಕರೆದರವರನು ನೋಪಿಯುತ್ಸಹಕೆ ॥
ಉತ್ತಮವು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಬಹೆವೆಂ ।
ದೊತ್ತಿ ಹೊರಹೊಂಟರು ನಿವಾಸವ ।
ನತ್ತ ಚತುರಾಂಬುಧಿಯ ಮಧ್ಯದ ನೃಪರು ಕೇಳೆಂದ ॥ ೩೩ ॥

ಎತ್ತಿದವು ಪರಿಪರಿಯ ಪಲ್ಲವ ।
ಸತ್ತಿಗೆಗಳಗಲದಲಿ ಗಗನವ ।
ಮುತ್ತಿದವು ಸೆಳೆಸಿಂದು ಸಿಗುರಿಯು ಛತ್ರಚಾಮರವ ॥
ಒತ್ತಿಬರೆ ತೆರಹಿಲ್ಲದನಿಲನ ।
ಸತ್ವ ನಗೆಗೇಡಾಯ್ತು ಭೂಪರ ।
ವೊತ್ತ ಸಹಿತೈತಂದರಶ್ವಿನಿದೇವನಂದರು ॥ ೩೪ ॥

ಭರದಿ ಹೊಕ್ಕನು ಬಂದು ಭೀಷ್ಮನ ।
ಚರಣಕೆರಗಿ ಯುಧಿಷ್ಠರನ ಪದ ।
ಸರಸಿಜಕೆ ವೈಯಿಕ್ಕಿ ಪವನಜ ಪಾರ್ಥರಿಗೆ ನಮಿಸಿ ॥
ವರ ಚತುಃಸಾಗರದ ಮಧ್ಯದ ।
ಧರಣಿಪಾಲರು ಬಂದರೆಂದರೆ ।
ಹರುಷದಲಿ ಗಾಂಗೇಯ ಕೊಂಡಾಡಿದನು ಮಾದ್ರಿಜರ ॥ ೩೫ ॥

ಅಂದು ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ ವಿದುರರು ।
ಮುಂದೆ ಧರ್ಮಜ ಭೀಮ ಫಲ್ಗುಣ ।
ರೊಂದುಗೂಡಿ ಸಮಸ್ತ ಪರಿಜನ ಸಹಿತ ನಲುವಿನಲಿ ॥
ಬಂದವರನಿದಿರ್ಗೊಂಡರವರವ ।
ರಂದು ವರ ವುಪಚರಿಸಿ ಭೂಪರ ।
ಸಂದಣಿಸಿ ಬರುತಿರ್ದರಾಗಳೆ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕೆ ॥ ೩೬ ॥

ದೇಶದೇಶದ ಭೂಮಿಪಾಲರ ।
ಕೇಸರಿಯ ಪೀಠದಲಿ ಅಡರಿಸಿ ।
ಆ ಸಮಯದೊಳಗಿತ್ತರವರಿಗೆ ತಳಿಗೆ ತಾಂಬುಲವ ॥
ಹಾಸುವರೆ ಕಸ್ತೂರಿ ಸಹಿತ ಸು ।
ವಾಸನೆಯ ಗಂಧವನು ಕೊಟ್ಟರು ।
ಶಾಸಿಯಲಿ ಪತಿಕರಿಸಿ ಗಂಗಾತನಯನೊಲವಿನಲಿ ॥ ೩೭ ॥

ಬಾ ಮಗನೆ ಕಲಿಪಾರ್ಥ ಕೇಳೈ ।
ಭೂಮಿಪಾಲರು ನಿನ್ನ ನೋಂಪಿಗೆ ।
ಸ್ತೋಮ ನೆರೆದಿದೆ ವರ್ಣ ನಾಲ್ಕರ ಬಹಳ ಬಲ ಜಲಧಿ ॥
ಆ ಮಹಾದ್ಭುತ ಯಿದರ ಮುದದಲಿ ।
ಸೀಮೆ ತಪ್ಪದೆ ನಡಸಿ ಕೊಡುವೆನು ।
ಸ್ವಾಮಿ ಸರ್ವಾತ್ಮಕನ ಕರೆತಾರೆಂದನಾ ಭೀಷ್ಮ ॥ ೩೮ ॥

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೩ ಕ್ಕೆ ಪದ ॥ ೧೩೮ ॥ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ ||

ಚಂಡಭುಜಬಲವೀರ ಶೌರ್ಯೋ |
ದ್ದಂಡ ಫಲುಗುಣ ಕೃಷ್ಣದೇವರ |
ಕಂಡು ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ತಂದನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕೆ || ಪದ |

ಅರಸೆ ಕೇಳೈ ಬಳಿಕ ಪಾರ್ಥನು |
ಯಿರದೆ ಭೀಷ್ಮಂಗೆರಗಿ ದ್ರೋಣನ |
ಸರಸಿಜಕ್ಕಭಿನಮಿಸಿ ಯಮನ ಸುತಂಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ||
ವರ ಕನಕ ರಥವದನು ಹೂಡಿಯೆ |
ಶರಧನುಗಳನು ಕೊಂಡು ಹರುಷದಿ |
ಮುರಹರನ ಸ್ಮರಣೆಯಲಿ ಛಪ್ಪರಿಸಿದನು ವಾಜಿಗಳ || ೧ ||

ಬಂದನಾ ಪುರವರಕೆ ನಗುತ ಪು |
ರಂದರಾತ್ಮಜ ರಾಜಬೀದಿಯ |
ಮುಂದೆ ರಥವನು ಯಿಳಿದು ಕಂಡನು ಹರಿಯ ಮಂದಿರವ ||
ಸೆಂದನವನಿಳಿದೈದಿ ನೆರೆ ತಂ |
ದಿಂದಿರಾಪತಿ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ |
ಮುಂದೆ ಬಂದನು ಕಾಯ್ದಿನವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು ಹದನ || ೨ ||

ದ್ವಾರಪಾಲರು ಹೋಗಿ ಭರದಲಿ |
ಕ್ಷೀರವಾರುಧಿಶಯನನಂಘ್ರಿಗೆ |
ಚಾರು ನೊಸಲನು ಚಾಚಿ ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ಬಿನ್ನೈಸಿ ||
ವೀರನರ್ಜುನ ಬಂದು ಬಾಗಿಲ |
ಸಾರಿದನು ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಕೋಮಳ |
ಚಾರು ಚರಣಾಂಬುರುಹ ದರುಶನಕೆಂದು ಕೃಷ್ಣಂಗೆ || ೩ ||

ಕೇಳಿದನು ಮುರವೈರಿ ಪಾರ್ಥನ ।
ಮೇಲೆ ಮೋಹದ ಮಮತೆಯಿಂದಲಿ ।
ಲೋಲ ಫಣಿಮಣಿಯೆಸೆವನಂತದ ಸಿಂಹಪೀಠದಲಿ ॥
ಶ್ರೀಲತಾಂಗಿಯ ಮನೋಹರ ವರ ।
ಮೇಲೆ ವಸುಮತಿ ಸಹಿತ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ।
ಲೋಲನೋಲಗಗೊಟ್ಟು ಬರಹೇಳೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ ॥ ೪ ॥

ರಾಗದಲಿ ನಡೆತಂದು ಪಾರ್ಥಗೆ ।
ಬಾಗಿಲವರಾ ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ।
ಬೇಗದಲಿ ಬರಹೇಳಿದನು ತಾ ತನ್ನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ॥
ಆಗ ಕಾಣಿಕೆವಿಡಿದು ಹರುಷದ ।
ಸಾಗರದಲುಬ್ಬೆದ್ದು ಮುದದಲಿ ।
ಭೋಗಿಶಯನನ ಕಂಡನಿಂದ್ರಕುಮಾರ ನಲುವಿನಲಿ ॥ ೫ ॥

ನೆರೆ ಸುಮೇಘಶ್ಯಾಮಲಾಂಗದ ।
ಕರುಣದಲಿ ಯೆಲ್ಲೆಸೆವ ಮುಕುಟದ ।
ವರ ಲಲಾಟದೊಳರ್ಧ ತಿಲಕದ ಮಕರಕುಂಡಲದ ॥
ಸರಸಿರುಹದಳ ದೃಶ ಸುನಾಸಿಕ ।
ಅರುಣಧರ ವರನಿತ್ತು ದಂತದ ।
ಸಿರಿಮೊಗದ ನಸುನಗೆಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಕಂಡನಾ ಪಾರ್ಥ ॥ ೬ ॥

ಕರಿಯ ಧರರಂದದಲಿ (ಕರದಂದದಲಿ) ರಂಜಿಸಿ ।
ಕರ ಚತುರ್ಭುಜ ಕಂಕಣಂದದ ।
ವರಗದಾಂಬುಧಿ ಶಂಖಚಕ್ರದ ಪದಕ ಮುದ್ರಿಕೆಯ ॥
ಕೊರಳ ಕೌಸ್ತುಭ ವೈಜಯಂತಿಯ ।
ಸಿರಿ ಪಿತಾಂಬರದೆಸೆವ ನಾಭಿಯ ।
ಸರಸಿಜದ ಪರಮೇಷ್ಠಿವೆರಸಿದ ಹರಿಯನೀಕ್ಷಿಸಿದ ॥ ೭ ॥

ಘೋರ ಕದಳಿಯ ಕಂಭದುರಸದ ।
ಲೇರಿಸಿದ ತೊಡರುಗಳು ಜಗದಲಿ ।
ವೀರದೈತ್ಯರ ಗಂಡನೆನಿಸುವ ಬಿರುದು ಮುಂಡಿಗೆಯ ॥
ಚಾರುಧ್ವಜವಂಕುಶ ಮನೋಹರ ।
ಕಾರ ಪಾದದಿ ಜಗವನೆಲ್ಲವ ।
ಮೂರಡಿಯೆದಳೆದಮಳದಂಘ್ರಿಯ ಕಂಡನಾ ಪಾರ್ಥ ॥ ೮ ॥

ಭೂಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯರಾದ ವಾಮಹ ।
ಲಾ ಮಹಬಲ ಗರುಡನಾಭಿಯ ।
ಸೀಮೆ ತಪ್ಪದೆ ಪೆಡೆಯ ಕೊಡೆವಿಡಿದಹಿಪನೆಸೆದಿರಲು ॥
ಕಾಮ ಸಂಭಾವಿಗಳು ಮೆರೆದಿರೆ ।
ಸೋಮಮುಖ್ಯ ಕುಲೇಶನಾಗಳೆ ।
ರಮಣಿನಾಥನ ಕಂಡು ಪಾದಕೆ ಬಿದ್ದನಾ ಪಾರ್ಥ ॥ ೯ ॥

ದೇವ ಜಯ ಜಯ ಭಕ್ತ ಜನರನು ।
ಕಾವ ಜಯ ಜಯ ದುರಿತ ಯಿನಕುಲ ।
ದೇವ ಜಯ ಜಯ ಸಕಲ ಭುವನೇಶ್ವರನೆ ಜಯ ಜಯತು ॥
ಭಾವಿಸುವ ಮುನಿವರನೆ ಜಯ ಜಯ ।
ಓವಿ ನೆನೆವರ ದೇವ ಜಯ ಜಯ ।
ಪಾವನಾಂಬುಧಿಶಯನ ಜಯ ಜಯ ಯೆನುತ ಪೊಡಮಟ್ಟ ॥ ೧೦ ॥

ಸತ್ಯ ಜಯ ಜಯ ಸಕಲ ಲೋಕದ ।
ಕರ್ತ ಜಯ ಜಯ ಭಾಗವತಜನ ।
ವಸ್ತು ಜಯ ಜಯ ಜೀವಿಚೇತಾತ್ಮಕನೆ ಜಯ ಜಯತು ॥
ಮತ್ತಗಜ ಮೋಕ್ಷಕನೆ ಜಯ ಜಯ ।
ಚಿತ್ತಜನವರ ಪಿತನೆ ಜಯ ಜಯ ।
ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ರಮಣ ಜಯ ಜಯ ಯೆನುತ ಪದಯುಗಕೆ ॥ ೧೧ ॥

ಹರಿಯೆ ಜಯ ಜಯ ತನ್ನ ನೆನೆವರ ।
ಸಿರಿಯೆ ಜಯ ಜಯ ಸುರಕಟಕ ಮಣಿ ।
ಚರಣ ಜಯ ವರ ಕಾವ ವಂದ್ಯನೆ ಜಯುತು ಜಯುತೆಂದ ॥
ಹರಿ ನಮೋ ಜಯ ಭಕ್ತರಘ ಸಂ ।
ಹರನೆ ಜಯ ಜಯ ಸಕಲ ಲೋಕದ ।
ಪರಮ ಪುರುಷರ ಪುರುಷ ಜಯ ಜಯ ಹರಿಮುರಾಂತಕನೆ ॥೧೨॥

ಪರಮ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆ ಜಯ ಜಯ ।
ದುರಿತದಘಕುಲ ಹರನೆ ಜಯ ಜಯ ।
ಕರುಣಿ ಭಕ್ತರ ಕಾವ ಜಯ ಜಯತೆಂದನಾ ಪಾರ್ಥ ॥
ಶರಣು ಜಯ ಜಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿದಾತನೆ ।
ಮರಣ ಸಂಹರ ದೇವ ಜಯ ಜಯ ।
ಸುರರ ಸಲಹುವ ದೇವ ಸಲಹೆಂದೆರಗಿದನು ಪದಕೆ ॥ ೧೩ ॥

ಇಂತು ಫಲುಗುಣ ಸ್ತುತಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ।
ಕಾಂತ ಕರುಣವ ತೋರಿ ಮನದಲಿ ॥
ಸಂತಸವು ನಮಗಾಯ್ತು ಬಳಲಿದೆ ಸಾಕುನಿಲ್ಲೆನುತ ॥
ಅಂತರಂಗದಿ ನೆನೆದಿಹುದು ತಾ ।
ನೆಂತು ಹೇಳೈ ಬಂದ ಕಾರ್ಯವ ।
ಚಿಂತೆ ಬೇಡೆಲೆ ಪಾರ್ಥ ಯೆಂದನು ಕೃಪೆಯ ಭಾವದಲಿ ॥ ೧೪ ॥

ಜೀಯ ಚಿತ್ತೈಸೆಂದು ಭೂಪತಿ ।
ಆಯತಾಂಬಕಿ ಸುಬಲೆ ಪತಿ ಸುರ ।
ರಾಯಗಜ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದೆ ನೆರೆಮಾಡಿ ॥
ತಾ ಯುವತಿ ನೋಂಪಿಯನು ಕೊಟ್ಟಳು ।
ಕಾಯದುಬ್ಬಿನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಯ ।
ತಾಯ ಕರೆಯದೆ ಮರೆದು ನೋಂತಳು ದೇವಿ ಗಾಂಧಾರಿ ॥ ೧೫ ॥

ಅಂದು ಮನದಲಿ ಮರುಗಿ ಕೊಂತಿಯು ।
ನೊಂದು ನಮಗೆವೆ ಹೇಳಿದಾಗಳೆ ।
ಯಿಂದ್ರಪುರಕೋಲೆಯನು ಬಿನ್ನಪದಿಂದ ಬರೆಸಿದೆನು ॥
ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಾ ನಿಮ್ಮ ಚರಣ ।
ದ್ವಂದ್ವವನು ನೆನೆವುತ್ತ ಸರಳನು ।
ತಂದು ಲಿಖಿತವ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿದೆನೈಸ್ಯನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ॥ ೧೬ ॥

ಅಲ್ಲಿ ನಾರದ ಮುನಿಪನೋಲೆಯು ।
ಸೊಲ್ಲನೆಲ್ಲವ ತಿಳುಹಿ ಸುರಪುರ
ವಲ್ಲಭನು ಮದಗಜವ ಕಳುಹುವನೆಂದು ಕಳುಹಿದನು ॥
ಅಲ್ಲಿ ನೋಡುವರೆಲ್ಲ ದೇಶದ ।
ವಲ್ಲಭರ ಕರೆತಂದರೈ ಸಲೆ ।
ನಿಲ್ಲದ್ಹೇಳಿಸಲಾಯ್ತು ನನ್ನನು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೈಸೆ ॥ ೧೭ ॥

ನಮಗೆ ಹಿರಿಯರು ಭೀಷ್ಮಚಾರಿಗ ।
ಳಮಳ ಬಾಂಧವ ಹೇಳಿಸಿದ ಯಿೂ ।
ನಿಮಗೆ ನೋಂಪಿಗೆ ಕರೆವುದುಚಿತವು ತಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳ ॥
ಈ ಮಹಾ ಬುದ್ಧಿಯನು ಹರುಷದಿ ।
ಭೀಮ ಯಮಸುತ ನಾವು ಬೇಗೇ ।
ಸಮಯ ಕರೆಯಲಿ ಹೋಗಿ ಪುತ್ಸಹವೆಂದವರ ಮನೆಗೆ ॥ ೧೮ ॥

ನಾವು ಕರೆದೆವು ಭೀಷ್ಮರೊಚನದಿ ।
ನೀವು ಬರಬೇಕೆಂದು ಕುರುಪತಿ ।
ಯಿೂವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂಗೆ ದುಶ್ಶಾಸನನ ಸದನಕ್ಕೆ ॥
ಸಾವಿರಕ್ಷನ ಗಜದ ನೋಂಪಿಗೆ ।
ನಾವು ಕರೆದೆವು ಹರುಷದಿಂದಲಿ ।
ನಾವು ಬಾರೆವು ನಿಮ್ಮ ನೋಂಪಿಗೆಯೆಂದು ಗರ್ವದಲಿ ॥ ೧೯ ॥

ಸುತ್ತ ಗ್ರಾಮದ ರಾಯರುಗಳಿಗೆ ।
ಭೂತಳದೊಳಾರುಂಟು ಅಕಟಕ ।
ಟೋಕು ಯಿ ಜಗದೊಳಗೆ ನಿನ್ನಂತವರು ಮುನ್ನುಂಟೆ ॥
ಪೂತು ಫಲುಗುಣ ನಿನ್ನ ಹೋಲುವ ।
ಖ್ಯಾತರುಂಟೇ ಜಗದೊಳಿಂದು ।
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲಿ ಹೊಗಳಿದನು ಮುರಹರನು ಕರುಣದಲಿ ॥ ೨೦ ॥

ಬಿನ್ನಹವ ಚಿತ್ರೈಸು ದೇವರ ।
ರನ್ನದೊಲಹಿನ ಕರುಣವಲ್ಲದೆ ।
ನನ್ನ ಘನತೆಯು ಯೇನು ಯಿದ್ದದು ನಿಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ॥
ಅನ್ಯ ಭೇದವನರಿಯದೀಪರಿ ।
ಪುಣ್ಯ ವಸ್ತುವನಂಬಿದರೆ ನೀ ।
ಭಿನ್ನವಾಗಿರೆ ಯೆಂದಿಗಾದರೆ ಯೆಂದನಾ ಪಾರ್ಥ ॥ ೨೧ ॥

ದೇವ ಚಿತ್ರೈಸೆನ್ನ ಜನನಿಯು ।
ಸಾವಿರಕ್ಷನ ನೋಪಿನೋಸಲ ।
ದಾವಕೊಡೆಯರ ಕಾಣೆ ಸಾವೇ ತರಳರಿದರೊಳಗೆ ॥
ಭಾವಿಸಲು ಕರುಣಾವ ವರಗುರು ।
ದೇವ ನೀ ಗತಿಯೆಂದು ಯೆಮ್ಮಯ ।
ಕಾವ ಕರುಣವ ತೋರಿ ಬಿಜಯಂಗೈಪ ಬೇಕೆಂದ ॥ ೨೨ ॥

ಆದರಿನ್ನೇನಾಯ್ತು ನಮ್ಮಯ ।
ಸೋದರತ್ತೆಯ ನೋಪಿಯನು ನಾ ।
ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಿ ಕೊಡುವೆವು ನಿಮಗೆ ಕರುಣದಲಿ ॥
ಮೇದಿನಿ ಶ್ರೀದೇವಿ ಸಹಿತವೆ ।
ವೇದನಂದ(ವೇದ್ಯ)ನು ನಿಗಮ ಗೋಚರ ।
ವೇದಪುರುಷನು ಕೃಷ್ಣನೊರವಂಟನು ನಿಜಾಲಯವ ॥ ೨೩ ॥

ದಾರುಕನು ಸೆಂದನವ ಹೂಡಿದ ।
ವೀರಗರುಡನ ಧ್ವಜವನಡರಿದ ।
ಮುರಮುರಾಂತಕ ಹೊರಟ ದೇವಿಯು ಸಹಿತ ರಭಸದಲಿ ॥
ಭೇರಿ ನಿಸ್ಸಾಳಗಳು ತಮ್ಮಟ ।
ವುರವಣಿಸಿ ಕುರುಹುಗಳನಿಕ್ಕಿದ ।
ವರ ಘುಡಿಸಿ ಕಹಳೆಗಳು ದೈತ್ಯಾರಾತಿ ಬಿರುದುಗಳ ॥ ೨೪ ॥

ಹೊಡೆವ ಡೊಳ್ಳಿನ ನಾಗಸರಗಳ ।
ಗಿಡಿಬಿಡಿಯ ವುಡುಕುಗುಳ ಮೊದಲಿನ ।
ಮೃಡ ಮೃದಂಗದ ಢಕ್ಕೆಡೌಡಿಯು ಬಗೆಗು ಜೊಬ್ಬಳಿಯು ॥
ಒಡನೆ ಹೆಗ್ಗಾಳಿಗಳ ಕೊಂಬಿನ ।
ಘುಡಿಘುಡಿಪ ಡಮುರಗಳ ರಭಸಕೆ ।
ಒಡೆದುದಬುಜಾಂಡದಲು ಮೊರೆದವು ನಾನ ಬಹುವಾದ್ಯ ॥ ೨೫ ॥

ಎತ್ತಿಹಿಡಿದವು ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿನ ।
ಸತ್ತಿಗೆಗಳಗಲದಲಿ ಗಗನವ ।
ಮುತ್ತಿತೆಂಬೊಲೆಸೆವದಗಣಿತ ಧ್ವಜ ಪತಾಕೆಗಳು ॥
ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ ಕನಕ ದಂಡದ ।
ತೆತ್ತಿಸಿದ ನಿಜಸ್ವೇತ ಚಾಮರ ।
ಯಿತ್ತರದಲಾಡಿದವು ಸರ್ವಾತ್ಮಕನ ಸಿರಿಮುಡಿಗೆ ॥ ೨೬ ॥

ಮುರವಿರೋಧಿಯ ತೊಟ್ಟ ದೈತ್ಯನ ।
ಸುರವಿಭಾಡನ ಮೆಟ್ಟ ಕೆಡಹಿಪ ।
ಖರ ಹಿರಣ್ಯನ ಸೀಳಿ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕರುಳತೆಗೆದವನೆ ॥
ವರ ಮಹಾ ಲಂಕಾಧಿನಾಥನ ।
ನೊರಸಿದಾತನೆ ಮೆಟ್ಟ ಬಲಿಯನು ।
ಯಿರದೆ ಸುಳಿದನ ತೋಟ ಬೇರೆಂದೊದರಿದವು ಕಹಳೆ ॥ ೨೭ ॥

ನಿರದೆ ಕೇಶಿಯ ಮಡಹಿದಾತನೆ ।
ಧರೆಯ ಕಂಸಾಸುರನ ಕೊಂದನೆ ।
ಮಾರಿ ಪೂತನಿ ವಿಷವನೈದನೆ ಕೈಟಭಾಂತಕನೆ ॥
ಸಾರಿದೆಮಳಾರ್ಜುನರ ಮುರಿದನೆ ।
ಮೋರುಗುಡಿಸಿದ ಭೇದ ಭೂಪರ ।
ಸಿರಿಯನರಿದನ ತೋಟ ಬೇರೆಂದೊದರಿದವು ಕಹಳೆ ॥ ೨೮ ॥

ಅಂದು ಗೋಕುಲದೊಳಗೆ ದೇವ ಪು ।
ರಂದರನು ಬಲು ಮಳೆಯ ಕರೆಯಲು ।
ಮುಂದೆ ಗಿರಿಯನು ಜೊಟ್ಟನಿಂದಲಿ ನೆಗಹಿ ಕಾಯಿದನೆ ।
ಮೋಪಿನಿಯನೆಳೆದೊಯ್ದ ದೈತ್ಯನ ।
ಕಂಧರವ ಕತ್ತರಸಿ ಭೂಮಿಯ ।
ತಂದವನ ಬಲುತೋಟ ಬಿಡದೆಂದೊದರಿದವು ಕಹಳೆ ॥ ೨೯ ॥

ಆಗ ಫಲುಗುಣ ಪುರಕೆ ದೂತರ ।
ಬೇಗ ಕಳುಹಿದರೈದೆ ಬಂದರು ।
ಭೋಗಿ ಶಯನನು ಜೀಯ್ಯ ಬಿಜಯಂಗೈದನೆಂದೆನುತ ॥
ಬೇಗ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ವಿತ್ತನು ।
ಭಾಗಿರಥಿಸುತಗರುಹಿ ಯದುಕುಲ ।
ಸಾಗರೇಶನ ದರುಶನಕೆ ಬನ್ನೆನುತಲನನೀಶ ॥ ೩೦ ॥

ಅಲ್ಲಿ ನೆರದಿರ್ದಖಿಳ ಭೂಮಿಪ ।
ವಲ್ಲಭರು ಬಂಧುಗಳು ಸುಜನರು ।
ಹೇಳಲೇನದ ಸಕಲ ಸಡಗರದಿಂದಲಂಕರಿಸಿ ॥
ಪುಲ್ಲನಾಭನ ಕಾಂಬು ಸುಕೃತವ ।
ದಲ್ಲಿ ಸೇರುವದೆನುತ ಚೌಪಟ ।
ಮಲ್ಲರನುಗೈದಿದರು ರಥಹಯರೊಂದು ಪೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೩೧ ॥

ಅಸಿಯು ನಡುವಿನಲೆಸೆವ ವಸನದ ।
ಮುಸುಳೆ ಭಾಷೆಯು ಘೋರ ಕುಚಗಳ ।
ಮುಸುಳ ಕಾಂತಿಯು ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಚರಣ ಪಲ್ಲವದ ॥
ಬಿಸಜವಳ ಲೋಚನದ ಚಲುವಿನ ।
ಮುಸುಕಿದಾಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯು ।
ಶಶಿಮುಖಿಯರಾರತಿಯು ಪಿಡಿದನ ವಾದರೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೩೨ ॥

ಹೊಂಗಳಸ ಕನ್ನಡಿಯು ತಳಗಿಯು ।
ಮಂಗಳಾರತಿಗಳ ಸುಜಲದ ।
ರಂಗ ಮೌಕ್ತಿಕದಕ್ಷದಾರತಿಗಳ ಸುವಿಭವದಲಿ ॥
ಸಿಂಗರದ ಸುಗಂಧ ಪರಿಮಳ ।
ದಂಗವಟ್ಟದ ಹಂಸಗಮನದ ।
ತುಂಗ ಕುಚೆಯರು ನೆರೆದರಗಣಿತದರಸೆ ಕೇಳೆಂದ ॥೩೩ ॥

ತೇರಲಂಕರಿಸಿದರು ರಥಿಕರು ।
ವಾರಣವ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಮಾವುತ ।
ರೇರಿದರು ತೇಜಿಗಳ ಹಲ್ಲಣಿಸಿದರು ರಾವುತರು ॥
ವೀರ ಕಾಲಾಳೊದಗಿತಂಬುಧಿ ।
ಮೇರೆದಪ್ಪಿತೊ ಯೆಂದು ವನ ಭೂ ।
ಕಾರಮಳೆ ದೂಳಿಟ್ಟು ನಡೆದರು ನಾಲ್ಕು ದೆಸೆ ದೆಸೆಗೆ ॥ ೩೪ ॥

ಪೌರಜನ ಸಹಿತರಸನೈದಿಯೆ ।
ಗುರು ಭೀಷ್ಮಕ ವಿದುರಾದಿಗಳು ಸಹಿ ।
ತಿರದೆ ಬಂದರು ದೇವದೇವನ ಕಾಂಬ ತವಕದಲಿ ॥
ಬೀರಿದವು ಕಹಳೆಗಳು ಬಿರುದಿನ ।
ಭೇರಿ ನಿಸ್ಸಾಳೂದ ತಮ್ಮಟ ।
ವೇರಿದವು ಕುರು ಹೊಗಳುಕಿಗಳನು ಬಿರಿದು ಕಮಲಜನ ॥ ೩೫ ॥

ಜನರು ಸಹಮಿಗೆ ಯಿರದೆ ಬಂದರು ।
ವೀರ ಗರುಡನ ಹಳವಿಗೆಯು ನೆರೆ ।
ಸರಿಸಿ ಯಿಳಿದರು ಬೇಗದಲಿ ತಮತಮಗೆ ಯಿಾ ರಥವ ॥
ಅರರೆ ಮೂಡಣ ಕಡಲು ಪಡುವಣ ।
ಶರಧಿಗೆರಗಿತೊ ಹರಿ ಪದವಿ ಸುರ ।
ಶಿರವಡಗಿತಾ ಕೆಡಹಿತಂಬುಜನಾಭ ಜಯುಯೆನುತ ॥ ೩೬ ॥

ಅಂಗನೆಯು ನಿದಿಗೊಂಡು ತಳಿಗೆಯು ।
ಮಂಗಳಾರತಿಗಳ ನಿವಾಸ ನಿ ।
ರಂಗ ಮೌಕ್ತಿಕದಕ್ಷತೆಯು ಶಾಶಿ(ಸೇಸೆ)ಯಲಿ ಮಳೆಗರೆದು ॥
ಹಿಂಗದಚ್ಯುತನಂಘ್ರಿ ಕಮಲದ ।
ಸಂಗದಲಿ ಮೋಹಿಸುತ ನಾರಿಯು ।
ಜಂಗಜನ ವರ ಪಿತನ ಕಂಗಳಲಿಕ್ಕಿದರು ಬಿಡದೆ ॥ ೩೭ ॥

ಎರಡು ಹಿಡಿಯುಲಿ ತುಂಬಿ ರತ್ನವ ।
ಸುರಿದನವನೀಶ್ವರನು ಪಾದಕೆ ।
ಕರವ ಚರಣದಲಿಕ್ಕಿ ಮುರಹರ ತ್ರಾಹಿ ಯೆಂದೆನುತ ॥
ಕರವೆರಡ ಮುಗಿದೆದ್ದು ನಮ್ಮನು ।
ಪೊರವ ಕರುಣಾಜಲನಿಧಿಯೆ ನೀ ।
ವರವನಿತ್ತು ಮುಗೆನುತ ಪೊಡಮಟ್ಟರು ಮಹೀನೃಪರು ॥ ೩೮ ॥

ಭೀಮ ಮಾದ್ರೀತನಯರಾತನ ।
ತಾನು ರಸವನು ಮುಗಿದು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ।
ಪ್ರೇಮನಂಘ್ರಿಯುಗಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಪೊಡಮಟ್ಟು ॥
ಸ್ವಾಮಿ ರಕ್ಷಿಸು ನಿನ್ನ ನೆನೆವರ ।
ಪ್ರೇಮ ರಕ್ಷಿಸು ಬಂಧು ಜನ ಸು ।
ಕ್ಷೇಮ ರಕ್ಷಿಸು ಕೃಷ್ಣ ಯೆಂದೆರಗಿದರು ಪದಯುಗಕೆ ॥ ೩೯ ॥

ಎದ್ದು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ ಭೀಷ್ಮರು ।
ಸದಮಲಾನಂದೈಕ್ಯ ಭರಿತನ ।
ಪದಯುಗಕೆ ಅಭಿನಮಿಸಿ ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ನಮೊ ಯೆನುತ ॥
ವದದ ಮುನಿವರಗೊಲಿದು ತೇಜವ ।
ಮುದದಿ ಕೊಟ್ಟ ಮಹಾತ್ಮ ಜಯ ಜಯ ।
ಯದುಕುಲಾಂಬುಧಿಚಂದ್ರ ಸಲಹೆಂತೆಂದರಚ್ಯುತನ ॥ ೪೦ ॥

ಲೋಕನಾಥನ ಕಂಡು ಭೂಸುರ ।
ರೇಕ ಮತದಲಿ ಬಂದು ಕೊಟ್ಟರು ।
ನಾಕು ವೇದೋಚ್ಚರಣೆಯಿಂದವೆ ಮಂತ್ರದಕ್ಷತೆಯ ॥
ನಾಕ ಪುರಪತಿ ವಂದ್ಯ ಜಯ ಹರಿ ।
ನಾಕು ಲೋಕದ ವಿಜಯವಂದ್ಯನೆ ।
ಹೇ ಕಮಲನಾಭೆಂದು ಸಾರಿದರು ಜಯ ಘೋಷದಲಿ ॥ ೪೧ ॥

ಆ ಸಕಲ ಪರಿವಾರ ಪುರ ಜನ ।
ವಾ ಸಕಲ ಪುರವರ್ಗ ಮೊದಲಾ ।
ದಾ ಸಕಲ ಸ್ತ್ರೀ ಬಾಲ ವೃದ್ಧರು ಕಂಡರಘಹರನ ॥
ವಾಸವಾರ್ಚಿತ ಚರಣ ಜಯ ಜಯ ।
ಸಾಸಿರಕ್ಷಾಕ್ಷರನೆ ನಮೋ ಜಯ ।
ವಾಸುದೇವ ಮುಕುಂದ ನೀ ಸಲಹೆಂದರಚ್ಯುತಗೆ ॥ ೪೨ ॥

ಸೊಂಡಿಲನು ನೆರೆ ನೆಗಹಿ ಕರಿಘಟೆ ।
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನನ ನಮಿಸಿದ ।
ಮಂಡಲದ ವಳಗೊಳಗೆ ತೇಜಿಗಳೊಗ್ಗಿದವು ತಮಗೆ ॥
ಚಂಡರುಚಿರದ ಕೋಟಿ ತೇಜನ ।
ಕಂಡುವೀ ಜಗವೆಲ್ಲ ಭಕ್ತರ ।
ನಂಡಲೆದು ಪಾಲಿಸಿದನವನೀಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೩ ॥

ಎನಲು ವುಪಚರಿಸಿದನು ಸಾರಥಿ ।
ಕನಕಮಯ ನಿಜರಥವನಾಗಳೆ ।
ಎನಿತು ವಿಭವದಲೈಸಿದುಬ್ಬಿನ ಮೇಳದೊಲವಿನಲಿ ॥
ಮನುಮಥನ ಪಿತ ಬರಲು ನಾಲ್ಕವ ।
ವನಧಿ ನಡಿಗುಡುವಂತೆ ಭರದಲಿ ।
ಚಿನುಮಯನು ಬರುತಿರ್ದನಧಿಕ ಮನೋನುರಾಗದಲಿ ॥ ೪೪ ॥

ಕರಿಘಟೆಯು ಕುರುವಗಲ ತೇಜಿಯು ।
ಭರದಳುಳಿ ಥೆರೆ ಥೆರೆ[ಯು*]ತೇರಿನ ।
ಹೊರಳಿಸುಳಿಗಳ ಛತ್ರಚಾಮರ ಬಾ(ಬ)ಹಳದಬ್ಬ[ರ*]ದ ॥
ವರಜಲೊಪ್ಪುವ ಜಲಚರಂಗಳ ।
ಮೊರೆವ ವಾದ್ಯದ ಘೋರ ಘೋಷದ ।
ಅರರೆ ಜಲನಿಧಿಯಂತೆ ಮೊರೆದುದು ಹರಿಯ ಬಲಜಲಧಿ ॥ ೪೫ ॥

ಬಂದನಾ ಪುರವರಕೆ ಪರಮಾ ।
ನಂದದಲಿ ಮುರವೈರಿ ದಾರುಕ ।
ಸೆಂದನವನಿಳಿಸಿದನು ಮೊಳಗಿದವಖಿಳ ಬಹುವಾದ್ಯ ॥
ಇಂದಿರಾಚಲ ನಭದೊಳಗೆ ಯಿಳಿ ।
ವಂದು ಧರೆಗಿಳಿವಂತೆ ದೇವಮು ।
ಕುಂದನಿಳಿದನು ರಥವ ಜಯ ಜಯತೆಂದುದಾ ಸ್ತ್ರೋಮ ॥ ೪೬ ॥

ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗಾತನುಜ ಕೈಗುಡೆ ।
ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಾಲ ನಡೆಯಲಿ ।
ವಲ್ಲಭಗೆ ಧ್ವಜ ವಜ್ರದಂಕುಶ ರೇಖೆಗಳನಿಡುತ ॥
ಚಲ್ಲಿದರು ಸೇಸೆಯನು ನಾರಿಯ ।
ರೆಲ್ಲ ರತ್ನಾರತಿಯನೆತ್ತಲು ।
ಫುಲ್ಲನಾಭನು ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು ರಾಜಮಂದಿರನ ॥ ೪೭ ॥

ಮುಂದೆ ಮಣಿಪೀಠದಲಿ ರಾವಣ ।
ದಿಂದೆ ವೋಲಗ ಕೊಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿರೆ ।
ತಂದು ಗಂಗಾ ಜಲವ ಹೊಂಗಳಸಂಗಳಳವಡಿಸಿ ॥
ಮಂದರಾಧರನಂಘ್ರಿಕಮಲದ ।
ದ್ವಂದ್ವಕಭಿಷೇಕವನು ಮಾಡಿದ ।
ರಂದು ತೀರ್ಥವ ಧರಿಸಿಕೊಂಡರು ಪಾಂಡುನಂದನರು ॥ ೪೮ ॥

ಭರದಿ ಮಧುಪರ್ಕಾದಿ ಷೋಡಶ ।
ವರ ಮಹಾ ಸಾಕಾರದಲಿ ಮುರ ।
ಹರನ ಪೂಜಿಸುತಿರಲು ಬಂದಳು ಕೊಂತಿ ಹರುಷದಲಿ ॥
ಹರಿ (ಹರ)ಚತುರ್ಮುಖ ಪೂಜ್ಯನಂಘ್ರಿಗೆ ।
ಕರವ ಮುಗಿದೆರಗಿದಳು ನಮ್ಮನು ।
ಹೊರೆವ ಕರುಣಾನಿಧಿಯೆ ನೀ ಮೈದೋರಿದ್ಯೆ ತನಗೆ ॥ ೪೯ ॥

ಶೌರಿ ಜಯ ಜಯ ಭಕ್ತರಘ ಸಂ ।
ಹಾರಿ ಜಯ ಜಯ ದುರಿತವಿಪಿನಕು ।
ಠಾರಿ ಜಯ ಜಯ ಕೃಷ್ಣ ದಾಮೋದರ ಜಗನ್ನಾಥ ॥
ವರವನಿತ್ತೆ ಕುಲೇಶ ಮದ ಕಂ ।
ಠಿರವ ಜಯ ಜಯ ನಿನ್ನ ಚರಣವ ।
ಸಾರಿದೆನು ಸಲಹೆಂದು ಬಿದ್ದಳು ಹರಿಸು ಚರಣದಲಿ ॥ ೫೦ ॥

ಹರಿಯೆ ರಕ್ಷಿಸು ಮತ್ಸ್ಯ ಕೂರ್ಮ ।
ವರಹ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹ ವಾಮನ ।
ಪರುಷಧರ ಶ್ರೀರಾಮ ದಶರಥರಾಮ ಬಲರಾಮ ॥
ವರ ಮಹಾ ಬೌದ್ಧಾವತಾರನೆ ।
ಪರಮ ಘನ ಕಲ್ಕ್ಯವತಾರನೆ ।
ಹರುಷದಲಿ ಪಾಲಿಸುವದೆಂದಳು ಕೊಂತಿ ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ॥ ೫೧ ॥

ಮಕರ ಕುಂಡಲ ಧರಿಸಿ ಮೆರೆವಾ ।
ಹಕುಲ ದೈತ್ಯರನೊರಸಿ ಭಕ್ತರ ।
ಸಾಕಿದಾತನೆ ಕೃಷ್ಣ ಮಧುಸೂದನನೆ ಜಯಯೆನುತ ॥
ಪ್ರಕಟ ನೀಲಾಭಂಗ ಜಯ ಜಯ ।
ಅಕುಟಿಲನೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಜಯ ಜಯ ।
ರುಕುಮಿಣೀಪತಿ ಕೃಷ್ಣ ಜಯತೆಂದೆರಗಿದಳು ಕೊಂತಿ ॥ ೫೨ ॥

ಪಂಕರುಹದಳನೇತ್ರ ಜಯ ಜಯ ।
ಪಂಕರುಹ ನಿಜವರದ ಜಯ ಜಯ ।
ಪಂಕಜಾಸನ ವಂದಿತಾಂಘ್ರಿಪ ಜಯ ಜಯಾ ಜಯತು ॥
ಪಂಕರುಹನರನಾಭ ಮಹಿಮನೆ ।
ಪಂಕಜೋದರ ಕೃಷ್ಣ ಸಲಹೆನೆ ।
ಪಂಕಜಾದಳನೇತ್ರ ಯೆಂದೆರಗಿದಳು ಪದಯುಗಕೆ ॥ ೫೩ ॥

ವೇದಮಯ ವೇದಾಂತವೇದ್ಯನೆ ।
ವೇದನಿಗಮಾತೀತನೇ ವರ ।
ವೇದಮಯಧಿಕ ಚರಣ ಯುಗಳಿಪ ವೇದ ಜಯ ಜಯತು ॥
ಮಾಧವನೆ ಗೋವಿಂದ ನಮ್ಮಯ ।
ಸೋದರ(ನೆ)ನಧೀಶ್ವರನೆ ಸೇವಿತ ।
ಮೇದಿನೀಪತಿ ಕೃಷ್ಣ ಸಲಹೆಂದೆರಗಿದಳು ಕೊಂತಿ ॥ ೫೪ ॥

ಏಳು ಸಾಕೆಂದೆನುತ ಆಕೆಯ ।
ಭಾಳವನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ।
ಲೋಲ ಕೊಂತಿಯ ಭಕ್ತಿಭಾವಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೃಪೆಯಿಂದ ॥
ಶೀಲೆ ಗುಣ ಸಂಪನ್ನೆ ಬಾರಾ ।
ಕೇಳು ನೋಂಪಿಯ ನಡೆಸಿ ಕೊಡುವೆವು ।
ಮೇಲೆ ನೀ ಚಿಂತಿಸದಿರೆಂದನು ದಾನವಾರಾತಿ ॥ ೫೫ ॥

ಇತ್ತ ಸುರಪನ ಗಜದ ನೋಡಿಯು ।
ಯಿತ್ತ ಭಾಗ್ಯವುದೆಂದು ಹರಿ ಸ ।
ರ್ವಾತ್ಮಪದ ದೊರಕುವದು(ದ)ದಾರಿಗೆ ದೈವ ನೋಡೆಂದ ॥
ಯತ್ತು ಬಹಳಾ ಪುಣ್ಯ ಸುಕೃತವ ।
ದೆಂತು ಪಡೆದಳೊ ಭಾಪುರೆ ತಾ ।
ಯಿಂತು ಭೂಪಾಲಕರು ಕೂಗೇದರಬಾಜಘೋಷದಲಿ ॥ ೫೬ ॥

ಇತ್ತ ಕುಳ್ಳಿರಿ ಸಕಲ ಭೂಪರ ।
ಮೊತ್ತ ದಿವ್ಯಾಸನದ ನೆರೆಯಲಿ ।
ಮತ್ತೆ ಪುರಜನ ಸರ್ವ ಜನವಿರಲೆಮ್ಮ ಸಭೆಗಳಲಿ ॥
ಇತ್ತ ನೊಡ್ಡೋಲಗವ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ।
ಕಾಂತನತ್ತಲು ಕರೆದು ಕೇಳ್ಳೈ ।
ಹೊತ್ತುಗಳೆಯಲಿಬೇಡ ಶರಪಂಜರವ ಕಚಿಸೆಂದ ॥ ೫೭ ॥

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೪ ಕ್ಕೆ ಪದ ॥ ೧೯೫ ॥ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ಐದನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ ||

ಕಟ್ಟಿದನು ಶರಪಂಜರಂಗಳ ।
ಬಟ್ಟಿಯಾಯಿತು ಧರೆಗೆ ಗಗನಕೆ ।
ದೃಷ್ಟಿ ಹಲವುಳ್ಳವನು ಕಳುಹಿದ ಸಕಲ ವಸ್ತುವನು || ಪಲ್ಲ ||

ವನರುಹಕೆ ನಮಿಸಿದನು ಹರಿಪದ ।
[1]ಚರಣಕಭಿನಮಿಸಿದನು ಕರಗಳ ।
ವಿನಯದಲಿ ಮುಗಿದೆದ್ದು ಜಯ ಜಯ ಕರುಣಸಾಗರನೆ ॥
ಮನಸಿಜನ ವರಪಿತನೆ ಜಯ ಜಯ ।
ಸನಕನಾರದವಂದ್ಯ ಜಯ ಜಯ ।
ವಿನಿತು ಗುಣಗಂಭೀರ ಜಯ ಜಯತೆಂದನಾ ಪಾರ್ಥ || ೧ ||

ದೆಸೆದೆಸೆಯ ನೋಟಕ ಜನಂಗಳು ।
ಮುಸೆದು ಕವಿದದು ಕಾಣೆನಳತೆಯ ।
ವಸುಧಿಪತಿಗಳ ಬರವ ಬಣ್ಣಿಸಬಲ್ಲ ಕವಿಯಾರು ॥
ಮುಸುಕಿದನು ರವಿ ಧೂಳಿಯಿಂದಲಿ ।
ಕುಸಿದುದಾ ದಿಗ್ದಂತಿ ಭಾರಕೆ ।
ಉಸಿರು ತೆಗೆದಂತಾದ ನಾಗನು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ || ೨ ||

ನೆರೆದ ದಿವಿಜರು ಯೆಲ್ಲ ಹಿಂದಿನ ।
ತೆರದಿ ನೋಡಲಿ ಯೆನುತ ಫಲ್ಗುಣ ।
ಶರಧನುವ ರಚಿಸಿದನು ನಾನಾಪರಿ ವಿಧಾನದಲಿ ॥
ಅರಸು ಧರ್ಮಜ ಕೊಂತಿ ಭೀಮರ ।
ಚರಣದಲಿ ಚಾಚಿದನು ನೊಸಲಲಿ ।
ಗುರುವು ದ್ರೋಣಾಭೀಷ್ಮಕೃಷ್ಣಂಗೆರಗಿದನು ಪಾರ್ಥ || ೩ ||

1. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಭಂಗವಿದೆ

ನರನು ಕೋದಂಡವನು ತಾ ನಿಜ ।
ಕರತಳದಿ ಬಿಗಿದೊತ್ತಿ ಬಾಗಿಸಿ ।
ಪರಬಲಾಂತಕ ಪಾರ್ಥನೇರಿಸಿ ತೊಡಸಿದನು ಸರಳ ॥
ಸರಳಗಳ ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಗರುಡಿಯ ।
ಗುರುವ ನೆನೆದನು ಧರ್ಮರಾಯನ ।
ಚರಣದಲಿ ತಾನೆರಗಿ ಜನನಿಯು ಹರಕೆಗಳಕೊಳುತ ॥ ೪ ॥

ಹಿಡಿದನೊಂದಂಬುವನು ತಿರುವಿಗೆ ।
ತೊಡಸಿದರೆ ಹತ್ತಾಯ್ತು ಧನುಷ್ಯಂ ।
ಬಿಡಲು ನೂರು ಸಹಸ್ರ ಲಕ್ಷವು ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ॥
ಕಡಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಬಾಣದಳತೆಯ ।
ವೃಡನು ತಾನೇ ಬಲ್ಲ ಶರದಿಂ ।
ಡಿಡಿದುದಂಬರವೇನನುಸುರುವೆನರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೫ ॥

ನರನು ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನೆಚ್ಚರೆ ।
ಸರಳು ಕವಿಯಲು ಸೂರ್ಯನಡಗಿದ ।
ಧರೆಗೆ ಕತ್ತಲೆಗವಿದುದೇನೇನೆಂಬೆನಾಶ್ಚರ್ಯ ॥
ಗರಿಯ ಘಾಳಿಯ ರಭಸದಲಿ ತಾ ।
ನಿರದೆ ಅಂಬುಧಿ ಕಲ್ಲೋಲಾಯಿತು ।
ಶರವ ಬಿಗಿದನು ಪಾರ್ಥ ನೆರೆ ಬೆರಗಾಗೆ ಸಕಲ ಜನ ॥ ೬ ॥

ಸರಳನೈದಾರುಗಳನೆಚ್ಚರೆ ।
ಧರೆಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದುದೇನದ ।
ಸರಳ ಜಲಧಿಯನೊಡೆದುಬರುತಿರೆ ದಿವಿಜಪುರಕಾಗಿ ॥
ಸುರರು ಬೆದರಿಯೆ ಇಂದ್ರ ನಡುಗಿದ ।
ಹರನು ತಲೆಬಾಗಿದನು ಶರವಂ ।
ಜರವ ಬಿಗದನು ಧರೆಗೆ ಸುರಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಲಿಪಾರ್ಥ ॥ ೭ ॥

ಬೆಟ್ಟವನು ತಂದೊಟ್ಟಿ ಶರಧಿಯ।
ಬಟ್ಟೆಯನು ರಘುನಾಥ ಮಾಡಿದ।
ಕಟ್ಟುವದು ಅರಿದಲ್ಲ ಫಲುಗುಣ ಬಯಲ ಬಾಣದಲಿ॥
ಕಟ್ಟಿದನು ಶರಪಂಜರಂಗಳ।
ಬಟ್ಟೆಯಾಯಿತು ಧರೆಗೆ ಗಗನಕೆ।
ಸೃಷ್ಟಿ ಮೂರರೊಳೀತಗೆಣೆಯಿಲ್ಲೆಂದುದಖಿಳ ಜನ ॥ ೮ ॥

ಮತ್ತೆ ಕೋದಂಡಾದಿರುದ್ರನೆ।
ಅತುಳ ವಿಕ್ರಮ ನೃಪ ಶಿರೋಮಣಿ।
ಭೂತನಾಥಂಗರಿದು ಮಾಡಿದೆ ಶೌರಿ ನೀ ಯೆನುತ॥
ಸೇತುವನು ನೆರೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಳಿಕಾ।
ಸೀತೆದೇವಿಯ ತಂದ ರಾಘವ।
ಭೂತಳಾಧಿಪನಿಂದು ಫಲುಗುಣನೆಂದನಮರೇಂದ್ರ ॥ ೯ ॥

ಕಂಡು ಅಮರರು ಬಿಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆದ।
ಖಂಡ ಪರುಷನ ಧಿಟ್ಟತನುವನು।
ಹಿಂಡು ದಿವಿಜರ ನಡುವೆ ನಡೆದನು ನಗುತ ನಾರದನು॥
ಚಂಡಭುಜಬಲ ಬಟ್ಟೆಯನು ಭೂ।
ಮಂಡಲಕೆ ಸುರಪುರಕೆ ಮಾಡಿದ।
ಗಂಡುಗಲಿ ಪಾರ್ಥನನು ಬೇಡಿದ ಬೇಗ ಕಳುಹೆಂದ ॥ ೧೦ ॥

ತರಿಸಿದನು ಐರಾವತವ ಸಿಂ।
ಗರಿಸಿದನು ಬಹು ರತ್ನಖಚಿತದ।
ಹಿರಿಯ ಗುಳವನು ತಂದು ಬಿಗಿದರು ಕನಕ ಕಂಸಿಲವ॥
ಕೊರಳ ಜತ್ತಿಗೆ ಹಾರ ಕಟ್ಟಿಗೆ।
ಹಿರಿಯ ರತ್ನದ ಕೊಡಲಿ ಕತ್ತಿಗೆ।
ಗರದಲಂಕುಶದಿಂದಲಡರಿದರಿಂದ್ರ ಮಾವುತರು ॥ ೧೧ ॥

ಸುತ್ತ ಬೀಸುವ ಚಾಮರಂಗಳ ।
ಮತ್ತೆ ಸಾವಿರ ಮೇಲೆ ಘಲ್ಲದ ।
ಸತ್ತಿಗೆಗಳರುವತ್ತು ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನವಿಣೆ ಬಿಗಿದು ॥
ತೆತ್ತಿಸಿದರಿಕ್ಕೆಲವಲೊದರುವ ।
ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಪಂಚ ಘಂಟೆಯು ।
ಮತ್ತೆ ಗಜ ಶಿಂಗರಿಸಿತವನೀಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೨ ॥

ಆವ ಸಂಭ್ರಮವಾಗಲಾ ಮೇ ।
ಣಾವ ಸಡಗರ ನೋಡಲಾ ಮೇ ।
ಣಾವ ಸಂಪತ್ತಾಗಲಾ ಸುರರಾಯ ಪುರದೊಳಗೆ ॥
ಈ ವಿಧದಲಮರಿಯರು ಮೊದಲಾ ।
ಗೀ ವಿಭವ ಶೃಂಗರಿಸಿ ಕಳುಹಲು ।
ದೇವ ಪುರದಿಂ ಧರೆಗೆ ಯಿಳಿದರು ಅರಸೆ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೩ ॥

ಏನು ಪುಣ್ಯವ ಮಾಡಿದನೊ ಮೇ ।
ಣಾನೆ ಪುಣ್ಯದ ನೋಪಿಯಿದು ತಾ ।
ಏನು ಸುಕೃತವ ಮಾಡಿ ಪಡೆದನು ಯಿಹಪರಾವೆನುತ ॥
ಆನೆಯನು ಸುರನಾಥ ಕಳುಹಿದ ।
ಯೇನನೆಂಬೆನು ಸ್ವಾಮಿ ನಿಜಹರಿ ।
ತಾನೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಪಾರ್ಥನ ಪುಣ್ಯವಕಟೆನುತ ॥ ೧೪ ॥

ಥೋರಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆ ಝಲ್ಲರಿ ।
ಏರಿಸಿದರೀರೈದು ಕೋಟಿಯು ।
ವೀರ ಕಂಕಣ ತೋಳಬಂದಿಯು ಕರಿಯ ಶಿಂಗರಕೆ ॥
ಸೇರಿಸಿದ ಕಡೆಕಡೆಗೆ ರತ್ನದ ।
ತೋರಣಸಿ ಹದಿನೆಂಟು ಕೋಟಿಯು ।
ತಾರೆಗಳ ನಭದಂತೆ ಕರಿ ರಂಜಿಸಿತು ಗಗನದಲಿ ॥ ೧೫ ॥

ಹೊನ್ನ ಸರಪಳಿ ಯಿಕ್ಕಿ ಹೊಕ್ಕಳ ।
ರನ್ನ ಘಂಟೆಯು ಸುತ್ತ ಬಳಸಿದ ।
ಚೆನ್ನ ಮಾಣಿಕ ಮೌಕ್ತಿಕಾದಿ ಸಮಸ್ತ ವಿಭವದಲಿ ॥
ಮುನ್ನಿನ ಮಹಾ ಮೇರುವೆಯ ನಿಧಿ ।
ಯಿನ್ನು ಸಿಂಗರದಂತೆ ತೋರ್ಪುದು ।
ಸನ್ನಿಭದ ಮೇಲ್ಮೆರೆದ ಕುಂಭಸ್ಥಲವು ರಂಜಸಿತು ॥ ೧೬ ॥

ಕಾಲಗಳನಳವಡಿಸಿ ನಾಲ್ಕಕೆ ।
ಮೇಲೆ ರತ್ನದ ಕಡೆಯಲಿಕ್ಕಿದ ।
ವಾಲಿಗಳ ಕೋರೈಸಿದರು ಸುರಕರಿಯ ಝಳಪದಲಿ ॥
ಸಾಲದಿವ್ಯಾಭರಣ ಕಾಂತಿಯು ।
ಸೂಳವಿಪ ನಿಜ ಕರ್ನೆ ಕಾಹಳೆಯು ।
ಕಾಲಮೇಘದ ನಡುವೆ ಮಿಂಚಿನವೋಲು ರಂಜಿಸಿತು ॥ ೧೭ ॥

ಕರಿಯು ಶೃಂಗಾರವನು ಬಣ್ಣಿಸ ।
ಲರಿದು ಫಣಿಪಗೆ ಮಾಪ್ರತರಾತಗೆ ।
ತಿರಿಹಿ ತೋರಲು ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚಿ ಸುರೇಂದ್ರ ನಸುನಗುತ ॥
ಧರೆಗಿಳಿದು ಗಜಪುರವ ನೋಡಿಸೆ ।
ಮರಳೆನುತ ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರ ।
ಮೆರೆವ ವಾದ್ಯದ ರಭಸವಮರರ ಸ್ತೋಮ ನಡೆತಂದು ॥ ೧೮ ॥

ಸುರಪನಾಜ್ಞೆಯು ಮೇಲೆ ವ್ಪೋರ್ವಸಿ ।
ಯರ ಸುನೆಸು ವಾಲಗದ ಸತಿಯರು ।
ಹಿರಿದು ಶೃಂಗಾರವನನಾಂತರು ಯೇನ ನಾನೆಂಬೆ ॥
ಕೊರಳ ಹಾರವ ರತ್ನ ಪೂರದ ।
ಕರಚರಣದಾಭರಣ ಮೆರೆಯಲಿ ।
ಸುರಸತಿಯರನುವಾದರವನೀಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೯ ॥

ಅಂಗನೇಯರು ಚೆಲುವ ಸೊಬಗಿನ ।
ತುಂಗ ಕುಚ ನಿಳಿದೋಳು ಸೆಳೆನಡು ॥
ಮಂಗಳಾನನ ಕಮಳದಳಲೋಚನದ ಹೊಳಹುಗಳ ॥
ಅಂಗಜನ ವರಬಪ್ಪದೊಲುಮೆಯು ।
ಭಂಗಿಸುವ ಭುಲ್ಲತಿಯು ಸೊಬಗಿನ ।
ಭೃಂಗ ಕುಂತಳರೈದು ಬಂದರು ಗಜವು ಯಿದ್ದೆಡೆಗ ॥ ೨೦ ॥

ಬಿಂಪಿನದಧರ ಬೆಳಗಿನಂತದ ।
ಸಂಪೆಸೆವ ನಾಸಿಕದ ದಂಪಿನ ।
ಕಂಪಿಡಿವ ನಿಜ ಪರಿಮಳಂಗದ ಹರಿಣ ಲೋಚನದ ॥
ಸೊಂಪು ನಡಿಗೆಯ ಪಿಡಿಯು ನಡುವಿನ ॥
ಹೊಂಪುನುದರದ ಚರಣಕಮಲದ ।
ಕಂಪಿನವೃತದ ನುಡಿಯ ಜಾಣೆಯರೈದರೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೨೧ ॥

ಕಾಲ ಮೇಘದ ನಡುವೆ ಮಿಂಚಿನ ।
ಮಾಲೆಗಳು ತೋರ್ಪಂತೆ ರತ್ನದ ।
ಸಾಲಸೂಸಕ ಮುಡಿಯೆ ಮುತ್ತಿನ ದಂಡೆ ಬೈತಲೆಯು ॥
ಕಾಲಲಂದುಗಿ ಪಾಮು ವಟ್ಟಿಹ ।
ಮೇಲೆ ಮೆರಹಿನ ಹಂಸ ಗತಿಗಳು ।
ಬಾಲಕಿಯರನುವಾಯಿತು ಚಿತ್ತದ ಚೆಲುವಿನಮರಿಯರು ॥ ೨೨ ॥

ಉಟ್ಟ ದಿವ್ಯಾಂಬರದ ಮೇಲಳ ।
ವಟ್ಟ ಕಟಿಸೂತ್ರಗಳ ಬಂಧದ ।
ತೊಟ್ಟ ರವಕಿಯ ಕೀಲಕಂಕಣ ಕಡಗ ಮಾಣಿಕ್ಯ ॥
ಕಟ್ಟ ದೇವಾವಳಿಯು ನೊಸಲಲಿ ।
ಯಿಟ್ಟ ತಿಲುಕದ ಮುಗುಳ ನಗೆಗಳ ।
ನಿಟ್ಟಿಸಲಗಂಗಳದ ಸತಿಯರು ಬಂದರೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೨೩ ॥

ಹತ್ತು ಸಾವಿರದಮರ ಸತಿಯರು ।
ಮತ್ತೆ ಶೃಂಗಾರವನು ಆಗಿಯೆ ।
ವುತ್ತುಮದಲಾಭರಣ ದಿವ್ಯಾಂಬರ ಸುಲೀಪಸದ ।
ಚಿತ್ತಜನ ಪರಿವಾರ ಯಿಂದ್ರನ ।
ಹತ್ತಿಲ್ಕಿತರೆ ನಗುತ ನುಡಿದನು ।
ಅತ್ತ ಶರಪಂಜರದಿ ನಡವುವದೆಂದು ನೋಡಿಸದ ॥ ೨೪ ॥

ಕಾಮಧೇನುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ।
ಸೋಮಸೂರ್ಯರ ಕಿರಣಲಾ ಹರಿ ।
ಪ್ರೇಮಗಾನ ರವತದ (ಗಾನದ ರವದ) ತುಂಬುರ ನಾರದಾದಿಗಳು ॥
ಹೋಮ ಮಿಗೆ ಬಟ್ಟಲಲಿ ಪೀಳ್ಕಿವ ।
ಆ ಮಹಾತ್ಮರಿಗಿತ್ತು ನಿಜವರ ।
ರಾ ಮಹಾಯುಧವಜ್ರವನು ತಾನರಸಿ ಕೇಳಿಂದ ॥ ೨೫ ॥

ನರನ ಶರಪಂಜರದಿ ಮಾರ್ಗದಿ ।
ಸುರಗಜವು ಧರೆಗಿಳಿವುತಿರಲಾ ।
ಧರಣಿ ಕುಸಿದದು ನೆರದ ಸರ್ವ ಸಮಸ್ತ ಜನ ಕಂಡು ॥
ಇರದೆ ಸ್ವೈಯಿಕ್ಕಿದರು ತಮ್ಮಯು ।
ಕರವನೊಸಲಲಿ ಚಾಚಿ ಹರುಷದ ।
ಶರಧಿಯೊಳು ಲೋಲಾಡುತಿರ್ದರು ಸಕಲ ಜನವೆಲ್ಲ ॥ ೨೬ ॥

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೩ಕ್ಕೆ ಪದ ॥ ೨೨೧ ॥ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ಆರನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ ||

ಸಕಲ ಜನರನು ಕೂಡಿ ಸಕಲಾ |
ತ್ಮಕನು ಭೋಜನಗಳನು ಮಾಡಲು |
ಸುಕರದಿಂದಲಿ ಕೊಂತಿ ಕರೆಯಲು ಜರಿಯೆ ಗಾಂಧಾರಿ || ಪಲ್ಲ ||

ರಾಯ ಕೇಳೈ ಸಕಲ ಭೂಮಿ |
ರಾಯರೋಲಗದಖಿಳ ಜನರನು |
ಕಾಯವನು ಚಾಚಿದರು ಜಯ ಜಯ ಯೆನುತ ಕೈಮುಗಿದು ||

ಈ ಯುಗದಲರ್ಜುನನ ಹೋಲುವ |
ರಾಯರೊಳು ಮುನ್ನಂಟೆ ಯಿನ್ನರೆ |
ಮಾಯ ಭಾಗ್ಯದವೆನುತ ಮಿಗೆ ಜನವೆಲ್ಲ ಕೊಂಡಾಡೆ || ೧ ||

ತರಣಿ ಬಿಂಬ ಸಹಸ್ರಕೋಟಿಯ |
ಕಿರಣ ನಭಮಧ್ಯದಲಿ ಮೂಡಿದ |
ತೆರದಿ ಶರಪಂಜರದಿ ಐರಾವತವು ಬರುತಿರಲು ||

ಸಿರಿಮೊಗದ ಕನಿಕೆಯರು ವೊಗ್ಗಿನ |
ಸುರಮಹಾಸಭೆ ಸುರಭಿ ವಜ್ರದ |
ಸುರರು ಧರೆಗಿಳುಹಿದರು ಸುರದುಂದುಭಿಯ ರಭಸದಲಿ || ೨ ||

ಅರಸ ಕೇಳ್ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೂಮಿ |
ಶ್ವರಗೆ ಬಂದುದಿವಾರ್ತಿ ದುಗುಡವು |
ಕರೆದು ಗಂಗಾಸುತಗೆ ಪೇಳಿದ ಸುರಗಜದ ಬರವ [||*]

ನರನು ಜನಿಸಿದ ಕುರುಕುಲವನು |
ದ್ಧರಿಸಿದನು ಮಹಾ ಪುಣ್ಯವಿದು ತಾ |
ಹರುಷದಲಿ ಯದಿಗೊಂಡು ಬಂದೆನುತೆಂದ ಗಾಂಗೇಯ || ೩ ||

ಸುರಗಜವು ಧರೆಗಿಳಿದು ಹಸ್ತಿನ ।
ಪುರದ ಹೊರಬಾಗಿಲಲಿ ಬಂದಿದೆ ।
ಸಿರಿಯು ನೂಕಿತು ಮತ್ತೆ ರವಿವುದಯಾಚಲಕೆ ಬಂದ ॥
ಗುರು ನದೀಸುತ ವಿದುರ ತಮ್ಮಯು ।
ಪುರವ ನೆರೆ ರಚಿಸಿದರು ಕೌರುವ ।
ಧರಿಣಿಪಗೆ ದುಮ್ಮಾನಗೊಂಡದು ಹೇಳಲೇನೆಂದ ॥ ೪ ॥

ವಾರಣದ ಬೀದಿಯಲಿ ತಳಿತವು ।
ತೋರಣಂಗಳ ಹಲವು ಪರಿಯಲಿ ।
ಸಾರಿಸಿತು ಮಿಗೆಯೆಸೆವ ಜವ್ವಾದಿನಲಿ ಕಸ್ತೂರಿನಲಿ ॥
ಕಾರಣೆಯು ಕುಂಕುಮದ ಲೇಪದಿ ।
ನೀರ ಛಳಿಯಂಗಳಲಿ ತಾ ಭಾ।
ಗೀರತಿಯ ನಂದನನು ಹಸ್ತಿನಪುರವ ರಚಿಸಿದನು ॥ ೫ ॥

ಹೊಳೆವ ಗುಡಿ ತೋರಣವ ಕಟ್ಟಿತು ।
ಲಲನೆಯರು ಶೃಂಗಾರವಾದರು ।
ಕಳಸ ಕನ್ನಡಿ ಸಹಿತ ನಡೆದರು ಭೂಮಿಲಂಬದಲಿ ॥
ಮೊಳಗಿದವು ಬಹುವಾದ್ಯ ತುಂಬುರ ।
ರೊಲಿದು ಗೀತವ ಪಾಡಿಸರು ಹರುಷದ ।
ಜಲನಿಧಿಯಲೋಲಾಡುತಿರ್ದರು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೬ ॥

ಅರಸೆ ಕೇಳರ್ಜುನನು ತನ್ನಯ ।
ಅರಮನೆಗೆ ನಡೆತಂದು ಕೊಂತಿಯ ।
ಚರಣದಲಿ ಬಂದೆರಗಿ ಕೈಮುಗಿದೆಂದ ವಿನಯದಲಿ ॥
ಸುರಪನೈರಾವತವನಾಗಳೆ ।
ಧರೆಗಿಳಿಹಿದೆನು ಯೆಂದು ಹೇಳಲು ।
ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಕೊಂತಿ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದಳು ನಂದನನ ॥ ೭ ॥

ಶಶಿಯುದಿಸೆ ಸಾಗರದ ತೆರೆಗಳು ।
ಮಸಕವಿಹದಂದ[ದ*]ಲಿ ಬಿಸರುಹ ।
ಹಸಖನು ಬರೆ ತಮವಡಗಿ ಬೆಳಗಾಯಿತೆಂಬ ಹರುಷದಲಿ[1] ॥

ಎಸೆವ ರಿಪುಕುಲಧೂಮಕೇತುವೆ ।
ವಸುಮತೀಶ್ವರ ಮಣಿಯೆ ಯೆನ್ನಯ ।
ಶಿಶುವೆ ಬಾಯೆಂದಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಡಿದಳು ನಂದನನ ॥ ೮ ॥

ತನುಜ ತನ್ನಯ ಜಠರದಲಿ ಬಲ ।
ವಿನುತ ಜನಿಸಿದ[ನೀ*]ತ್ರಿಜಗದೊ ।
ಳೆನಗೆ ಕೀರ್ತಿಯನಿರದೆ ಮಾಡಿದೆ ತಂದೆ ನೀ ಯೆನುತ ॥

ತನಯನಂ ತರ್ಕೈಸಿ ತನ್ನಯ ।
ಮನದ ಹರುಷದ ಹರಹಿನಲಿ ಮ ।
ಜ್ಜನವ ಮಾಡಿ ದುಕುಲಾದಿ ವಸ್ತ್ರವನುಟ್ಟಳಾ ಕೊಂತಿ ॥ ೯ ॥

ಸುರಗಜವು ಧರೆಗಿಳಿದು ಗಜಪುರ ।
ವರದ ಹೊರಬಾಗಿನಲಿ ಬಿಟ್ಟಿತು ।
ತರಣಿ ಯಿಳಿದನು ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿಯ ಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲಲಿ ॥
ಯಿರುಳೆ ಕವಿದುದು ದೇವ ಕನ್ನೆಯ ।
ಯಿರುಹ ಕಾಂತಿಯ ಝಳಪಿನಲಿ ।
ಬೆಳಕರಹಿ ತೋರಿತು ಯೆಂಬ ಸರಸಿಜ ಬಂದನುತ್ಸಹದಿ ॥ ೧೦ ॥

ಮಕರಕುಂಡಲ ಧರೆಗೆ ನಮಿಸಿದ ।
ರಕುಟಿಲನೆ ಶರಣೆಂದು ಭೂಪಾ ।
ಲಕರು ನಮಿಸಿದರಂಬುಜಾಸನ ಪಿತನ ಸಿರಿಮುಡಿಗೆ ॥
ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ರೂಪವು ।
ವಿಕಟಮಾಡಿದೆ ನಮ್ಮ ಮನಕೆಲೆ ।
ಮಕರಪೂಪವ ತೋರಬೇಡೆಂದೆರಗಿ ಗಾಂಗೆಯರು ॥ ೧೧ ॥

---

1 ಈ ಚರಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು :—
"ಹಸಖ ಬರೆ ತಮವಡಗಿ ಬೆಳಗಾಯ್ತೆಂಬ ಹರುಷದಲಿ"

ಪಾಂಡುಸುತರೈ ಬಂದು ಹರುಷದಿ ।
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನ ಪದಾಬ್ಜದಿ ।
ಮಂಡೆಯನು ಚಾಚಿದರು ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ಭಕುತಿಯಲಿ ॥
ಪುಂಡು ಪವಡಿಸು ದೇವ ನೀನೆಲೆ ।
ಖಂಡಪರುಷನೆ ಸೂರ್ಯ ವುದೆ ಬರೆ ।
ಕಂಡು ನೋಪಿಯು ಸಾಗಬೇಕೆಂದೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸೆ ॥ ೧೨ ॥

ಆದರಾಗಲಿ ಯೆನುತ ಬೇಗದಿ ।
ಮೇದಿನೀಪತಿ ಸಹಿತ ತಾವೇ ।
ವೇದಗೋಚರ ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು ಭೋಜನದ ಮನೆಯ ॥
ಯಾದವರು ವರಪಿತರು ಕರುಣದ ।
ಲಾದರಿಸಿ ಕರೆಸಿದರು ಹರುಷಾಂ ।
ಭೋಧಿಯೂ ತಾ ಕೃಷ್ಣನಾರೋಗಿಸಿದ ನಲುವಿನಲಿ ॥ ೧೩ ॥

ಭೂಮಿಪಾಲರು ಸಕಲ ಜನರುವ ।
ನೇಮದಲಿ ಭೋಜನವ ಮಾಡಿದ ।
ರಾ ಮಹಾ ಭೂದಿವಿಜರುಂಡದು ವಿಪ್ರ ಭುವನದಲಿ ॥
ಆ ಮಹಾಪುರ ಪರಿಜನಂಗಳ ।
ಸೀಮೆಯಲಿ ತಾನುಂಡು ತೃಪ್ತಿಯ ।
ನಾಮದಲಿ ಕೈತೊಳದು ವೀಳ್ಯವಗೊಂಡರೊಲವಿನಲಿ ॥ ೧೪ ॥

ಅಷ್ಟಭೋಗದ ವೀಳ್ಯ ಪರಿಮಳ ।
ಗೊಟ್ಟು ಅಡಕಿಯ ಹೋಳು ಮುದದಲಿ ।
ನಿಟ್ಟಿಸಲು ಮೊನೆಯಾದ ಬಿಳಿಯೆಲಿ ಚಳಕು ಕರ್ಪುರದ ॥
ಸೃಷ್ಟಿವಡೆಯಂಗಿತ್ತು ವೀಳ್ಯವ ।
ನಿಟ್ಟು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಹಾಸನ ।
ಕಟ್ಟಳಿಯ ಜಾವದಲಿ ಮಲಗಿದ ತಾ ಮುರಧ್ವಂಸಿ ॥ ೧೫ ॥

ನಾಲ್ಕು ಜಾವಗಳಾಗ ಮೂಡಣ ।
ದಿಕ್ಕಿನಲಿ ರವಿ ರಥವ ಸುಳಿಸಿದ ।
ನಾಲ್ಕು ದೇಶದಿ ಸರಸಿರುಹವರಳಿದವು ಹರುಷದಲಿ ॥
ಲೋಕಲೋಚಲ ಜಗದ ತಮುವನು ।
ನೂಕಿದನು ತಲೆದೋರಿಸಲು ಸೈ ।
ನೇಕಮತದಲಿ ನೆನೆದರಂಬುಜನಾಭನಂಘ್ರಿಗಳ ॥ ೧೬ ॥

ಮಾಡಿ ಮೊಗ ಮಜ್ಜನವ ಕೈಗಳ ।
ನೀಡಿ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿಗಳನಿತ್ತರು ।
ನೋಡಿ ಹೊಂದರ್ಪಣವನಿಟ್ಟರು ತಿಲಕಕಸ್ತುರಿಯ ॥
ಮೂಡಿದವು ತಾರೆಗಳು ನಭದಲಿ ।
ಕೂಡೆ ತಲೆದೋರಿದನು ಸೂರ್ಯನು ।
ನೋಡಿದವು ಹೊಂಬಿಸಿಲ ಸರಸಿರುಹಂಗಳರಳಿದವು ॥ ೧೭ ॥

ತೋರಿದವು ಹೊಂಗಳಸ ಮಂಗಳ ।
ಭೇರಿನಿಸ್ಸಾಳಗಳು ಮೊಳಗಿದ ।
ವಾರುಭಟೆಯಲಿ ಹೊರಗೆ ಸುರದುಂದುಭಿಗಳೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥
ವರಗಜದ ಪುರದೊಳಗೆ ತಮ ತಮ ।
ಹರುಷದಲಿ ನೀವ್ ನೋಡಬನ್ನಿರಿ ।
ಸುರಕರಿಯು ನೋಪಿಯನು ಮತ್ತೆ ಸುರರದಮರಿಯರ ॥ ೧೮ ॥

ದೇವ ದೇವರ ದೇವ ನೆನೆವರ ।
ಕಾವ ಕರುಣಾಜಲನಿಧಿಯೆ ತಾ ।
ಭೂವಳೆಯ ದಿವಿಜರು ಸಹಿತಪೆರೆಂದು ನುಡಿವುತಲಿ ॥
ಆವಪರಿ ಭಕ್ತರನು ಮಿಗೆ ಸಂ ।
ಭಾವಿಸುವ ಮುರವೈರಿಯುಂಬುದ ।
ನಾವು ನೋಡುವೆವೆನುತ ಬಹುಜನ ಹೊರಟರಾಲಯುವ ॥ ೧೯ ॥

ಆಗ ಗಂಗಾತನುಜ ವಿನಯದಿ ।
ಬೇಗ ಕೊಂತಿಯ ಕರೆದು ನುಡಿದನು ।
ಹೋಗಿ ನೀ ಗಾಂಧಾರಿಯನು ಕರೆ ಕರುಣಭಾವದಲಿ ॥
ಆಗರುವೆ ನಡೆತಂದು ಭಕ್ತಿಯ ।
ಲಾ ಗೋವರ್ಧನಗೆರಗಿ ಶಿರದಲಿ ।
ಬಾಗಿ ಭೀಷ್ಮಗೆ ನಮಿಸಿ ಬಂದಳು ತನ್ನ ಮಂದಿರಕೆ ॥ ೨೦ ॥

ಕೇಶಕೆಣ್ಣೆಯ ತಂದು ಸತಿಯರು ।
ಹೂಸಿ ಮೈವೊತ್ತಿದರು ಕಸ್ತುರಿ ।
ಸೂಸಿದರು ಸರ್ವಾಂಗ ಲೇಪನದಿಂದ ನಿಜತನುವ ॥
ಆ ಸುದತಿ ಪನ್ನೀರ ಜೆಳಸಿಯೆ ।
ವಾಸನೆಯ ನೀರೆರೆಯೆ ಬಾ(ಬ)ಳಳ ವಿ ।
ಲಾಸದಲಿ ತಾ ಮಿಂದು ಬಂದಳು ವಸ್ತ್ರದಾಮನೆಗೆ ॥ ೨೧ ॥

ಉಟ್ಟಳನುಪಮ ದಿವ್ಯದುಡಿಗೆಯ ।
ತೊಟ್ಟಳಾಭರಣಗಳನಾಗಳೆ ।
ಮೆಟ್ಟಿದಳು ಹಾವಿಗೆಯ ದಿವ್ಯ ಸುಗಂಧ ಲೇಪನದ ॥
ಕಟ್ಟೆಳೆಯುರರು ಘುಡಿಪ ಧ್ವನಿಗಳು ।
ಸೃಷ್ಟಿ ಬೆದರುವ ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳು ।
ಯಿಟ್ಟಣಿಸಲಬುಜಾಕ್ಷಿ ಹೊರಟಳು ತನ್ನ ಆಲಯವ ॥ ೨೨ ॥

ಇಂದುಮುಖಿ ನಡೆತಂದು ತಾ ಹೊ ।
ನ್ನಂದಣವನೇರಿದಳು ಸತಿಯರ ।
ಸಂದಣಿಯಲೈತಂದಳಾ ಗಾಂಧಾರಿಯರ ಮನೆಗೆ ॥
ಅಂದು ಬಾಗಿಲ ಕಳದು ಬರುವರೆ ।
ಚಂದ್ರಮುಖಿ ದಂಡಿಗೆಯನಿಳಿದಳು ।
ತಂದು ನೃಪನರಸಿಯನು ಕಾಣುತ ಎರಗಿ ಪಾದಕ್ಕೆ ॥ ೨೩ ॥

ಎತ್ತಿದಳು ವರ ಕೊಂತಿ ದೇವಿಯು ।
ಮಸ್ತಕವ ನಿಲ್ಲಿನುತ ವಿನಯದಿ ।
ಉತ್ತುಮಾಸನವಿತ್ತು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು ತಂಗಿಯನು ॥
ಮತ್ತೆ ಕೇಳೌ ನೋಪಿಗೋಸುಗ ।
ಸುತ್ತಲಂಬುಧಿಯಂತೆ ಸುರಮುನಿ ।
ಕತ್ತ ಭೂಪಾಲಕರು ಯಾದವರೆಲ್ಲ ಮೊದಲಾಗಿ ॥ ೨೪ ॥

ನರನು ಸರಳನು ಸುರರಿಗೆಚ್ಚರೆ ।
ಹಿರಿದು ಮೆಚ್ಚಿ ಸುರೇಂದ್ರನಾನೆಯ ।
ಧರೆಗೆ ಕಳುಹಿದನಕ್ಕ ನೀ ಬರಬೇಕು ಯೆಂದೆನುತ ॥
ಹರಿಯು ಬಿಜಯಂಗೈದಲೆಮ್ಮಯ ।
ಕರುಣದಲಿ ನೋನಿಸಲು ತಾನಿಹೆ ।
ಹರುಷದಲಿ ನೀ ನೋನು ಯೆಂದಳು ಕೊಂತಿ ವಿನಯದಲಿ ॥ ೨೫ ॥

ಮೌನದಲಿ ಗಾಂಧಾರಿ ಕೊಂತಿಯ ।
ಮಾನುನಿಯ ನುಡಿಗೇಳಿ ಕಡು ದು ।
ಮ್ಮಾನವೆಡೆಗೊಂಡಂತೆ ನಾವಾ ಹಿಂದೆ ಸುರಕರಿಯ ॥
ನಾನು ನೋಪಿಗೆ ಕರಸಲಿಲ್ಲಾ ।
ಆನು ಮರೆದೆನು ಯೆನುತ ನಾ ನಿ ।
ನ್ನಾಣೆ ಬಾರೆನು ಯೆಂದು ನುಡಿದಳು ದುಗುಡದಲಿ ದೇವಿ ॥ ೨೬ ॥

ಮರಿಯ ಮಾತೇಕಿನ್ನು ನಿನ್ನನು ।
ಮರೆದು ಕಳೆದೆನು ಯಿನ್ನು ಕರವದು ।
ನರಿಯ ಬಾರದೆ ಹಿಂದಿನೈರಾವತದ ನೋಂಪಿಯಲಿ ॥
ಇರದೆ ನೀನರ್ಜುನಗೆ ಹೇಳಲು ।
ಮೆರೆದನಾದ ಪರಾಕ್ರಮವ ನಾ ।
ನರಿಯೆನೆ ಸಾಕಿನ್ನು ಬಾರೆನು ಯೆಂದಳಾ ದೇವಿ ॥ ೨೭ ॥

ಬಡವರೆಂದೇ ನೀವು ಬಾರದೆ ।
ಕೆಡಸದಿರು ಗಾಂಧಾರಿ ನೋಪಿಯು ।
ತಡೆಯದೆ ತಂದಿಂದ್ರನೈರಾವತವ ನೀನೋನು ॥
ಕೊಡುವುದುಚಿತವು ಬಾಗಿನಂಗಳ ।
ಮಡದಿ ನೀನೊಲ್ಲದಡೆ ನೋಪಿಯು ।
ಗೊಡವಿ ನನಗೇಕೆಂದು ನುಡಿದಳು ಕೊಂತಿ ವಿನಯದಲಿ ॥ ೨೮ ॥

ಧರಣಿ ವಂದೇ** ಬಾಹಳ್ಳೆ ।
ಶ್ವರಿಯು ವಂದೇ ಪಾಂಡು ಧೃತರಾ ।
ಷ್ಟ್ರರ ಕುಮಾರರೊಂದೆ ಭೇದವು ಯಿಲ್ಲ ಕೇಳಿನ್ನು ॥
ನರನ ವಿಜಯುವ ನೋಡಿ ಸಂತಸ ।
ವೆರಸಿ ನೋನುವದುಚಿತ ಜರಿವದು ।
ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಗುಣವಲ್ಲ ಬರಬೇಕೆಂದಳಾ ಕೊಂತಿ ॥ ೨೯ ॥

ತನ್ನ ಬಸುರಲಿ ಬರಲು ತನುಜರು ।
ಚೆನ್ನಬಂದೊಡಹುಟ್ಟಿಯೆನಿಸುರು ।
ತನ್ನವರು ಅನ್ನೆಗರು ಆಹರೆ ಕೊಂತಿ ಮರುಳಾದೆ ॥
ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಸಿರಿಯ ಸಡಗರ ।
ಕಿನ್ನು ಬಾರೆನು ನೀನು ಹೋಗೆನೆ ।
ವುನ್ನತದಿ ನೀನೋನು ಯೆಂದಳು ದೇವಿ ಗಾಂಧಾರಿ ॥ ೩೦ ॥

ಎರೆಯು ಮಣ್ಣಲಿ ಮಾಡಿನೋತರೆ ।
ಸುರಪನೈರಾವತವ ತರಸಿದೆ ।
ಸರಸಿಜಾನನೆ ಕಾಣಬಂತೊ ನಿನ್ನ ಬಡತನವು ॥
ಮರುಳೆ ನಿನ್ನಯ ಸುತರ ಸಂಗಿನ ।
ಕರಿಯು ತಾ ನೋನುವೆನೆ ನೀ ಹೋ ।
ಗಿರದೆ ಜರಿದಳು ಮುಸುಡದಲಿ ತಾ ದೇವಿ ಗಾಂಧಾರಿ ॥ ೩೧ ॥

ಮಡದಿ ಬಹುಪತಿಗಳಲಿ ಟಕ್ಕಿನ ।
ನುಡಿಯ ಕಲಿತವಳಾಗಿ ವುತ್ತರ ।
ಗೊಡುವೆ ಹಿರಿದೆಂದರಿದುದೆವ್ವನದುಬ್ಬಿಕೊಬ್ಬಿನಲಿ ॥
ನುಡಿಯಲಾಗದು ನಿನ್ನ ನೋಪಿಯ ।
ಯಡಿಗೆ ಬಾರೆನು ಧಿಟ್ಟ ಹೆಂಗುಸೆ ।
ಕಡು ಚಪಳೆ ಹೋಗೆಂದು ಜರಿದಳು ಮುಳಿದು ಗಾಂಧಾರಿ ॥೩೧॥

ಬಂದು ನೋನುದು ವುಚಿತ ಬಾರದೆ ।
ಯಿಂದು ನೀ ಮುನಿದೇನು ಮಾಡುವಿ ।
ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಬರೆದ ಬರೆಹವ ತೊಡೆಯಲಾರಳವು ॥
ಇಂದ್ರನೈರಾವತವ ನೋನದ ।
ಮಂದಭಾಗ್ಯಳೆ ಹೋಗೆನುತ ಅರ ।
ವಿಂದಮುಖಿ ತಿರುಗಿದಳು ಕೊಂತಿಯು ಭೀಷ್ಮನರಮನೆಗೆ ॥ ೩೨ ॥

ಭರದಿ ಬಂದಳು ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ।
ಚರಣದಲಿ ತಾನೆರಗಿ ಭೀಷ್ಮಗೆ ।
ಕರವ ಮುಗಿದೆರಗಿದಳು ಕಲಶಜ ವಿದುರರಿಗೆ ನಮಿಸಿ ॥
ಕರೆದೆ ನಾ ಗಾಂಧಾರಿ ದೇವಿಯ ।
ಅರಮನೆಗೆ ನಾ ಬಾರೆನೆನುತಲಿ ।
ಜರಿದು ನುಡಿದಳು ತನ್ನನೆಂದಳು ಕೊಂತಿ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ॥ ೩೪ ॥

ತರುಣಿ ನಿನಗಂಜಿಕೆಯೆ ಹೋಗಾ ।
ಸುರಗಜವ ನೀನೇರು ದಾನಕೆ ।
ಹಿರಿಯ ಭಂಡಾರವನು ತೆಗೆಸುವೆನೆನುತ ಹರುಷದಲಿ ॥
ಧರಣಿಪತಿನಿನ್ನರಸನಾತನ ।
ಹಿರಿಯ ಮಗ ಸಿಧಿಷ್ಟಿರನುಜರು ತಾ ।
ಗರುವೆ ನೀನೋನೆಂದು ಘರ್ಜಿಸಿ ನುಡಿದನಾ ಭೀಷ್ಮ ॥ ೩೫ ॥

ತರಿಸಿದನು ಭಂಡಿಗಳ ಶತಸಾ ।
ವಿರವನಾಕ್ಷಣ ಭೀಷ್ಮ ವಿದುರರು ।
ಹಿರಿಯ ಭಂಡಾರವನು ವಡಿಸಿಯೆ ಹೇರಿದರು ಹೊನ್ನ ॥
ಪುರದ ಹೊರವಳೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ।
ಪರಿವಿಧಾನದ ವಸ್ತು ಸಹಿತವೆ ।
ಸುರಿದರರಸೇ ಕೇಳು ಕೊಂತಿಯ ನೋಪಿಯುತ್ಸಹಕೆ ॥ ೩೬ ॥

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೬ಕ್ಕೆ ಪದ ॥೨೫೭॥ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ಏಳನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ ||

ಧರ್ಮಸುತ ನಸುನಗುತಲೈವರ |
ಬೊಮ್ಮನೆನಿಸುವ ಕೃಷ್ಣ ಸಹಿತಲಿ |
ಘಮ್ಮನೈರಾವತವ ತಾನಿದಿರ್ಗೊಂಡನುತ್ಸಹದಿ || ಪಲ್ಲ ||

ಅರಸೆ ಕೇಳೈ ವಸ್ತುಕಾರದ |
ಸುರಿದ ನೆನೆಗಡಲೆಗಳ ರಾಸಿಯು |
ಕೊರಳಕರ ಚರಣಾದಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕರ್ಣಭೂಷಣದ ||
ಮೆರೆದ ಹೇಮದ ಪತ್ರೆ ಹುವ್ವಿನ |
ಥರಥರದ ಪರಿಮಳವ ಮಾಲೆಯು |
ಸರದ ದಿವ್ಯಾಂಬರದ ಅರಿಸಿನದೋಲೆ ಅನುವಾಗೆ || ೧ ||

ಸುರನದೀಸುತನೊಡನೆ ಬಂದರು |
ಪರಮ ಪಾಂಡು ಕುಮಾರಕರು ಮುರ |
ಹರನ ಚರಣದಲೆರಗಿ ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ಬಿನ್ನೈಸೆ ||
ಪುರದ ಹೊರವಳಯದಲಿ ಬಿಟ್ಟದು |
ಸುರಪನೈರಾವತವು ಅಪುರಿಯು |
ಯರನಿದಿರ್ಗೊಳಬೇಕು ಬೇಗನೆಯೆಂದು ಜನರ್ದನಗೆ || ೨ ||

ಕೇಳಿದನು ಬಿನ್ನಪವನಾ ಬರ |
ಹೇಳಿದನು ಭೂಮಿಪರ ಸಂಗಡ |
ಆಳು ರಥ ಕರಿ ತುರಗ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳೊಗ್ಗಿನಲಿ |
ಹಲವು ಶೃಂಗರವಾಗಿ ಯಾದವ |
ಬಲವ ಹೊರಹೊಡಲೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀ |
ಲೋಲ ನೇಮಿಸಲಿದ್ದದೇಳು ಸಮುದ್ರ ಘೋಷದಲಿ || ೩ ||

ಶ್ರೀರಮಣ ಕಿರೀಟ ಮಂಡಿತ ।
ಸರಪವೇನದಲುಡಿಗೆ ರತ್ನದ ।
ಮೆರೆವ ಬೊಮ್ಮನ ಪಡೆದಮುಳಸುಳಿನಾಭಿ ಜಗನರಿಯೆ ।
ಸಿರಿಯು ಧರಿಸಿದ ಚಲುವಿಧದ ತಾ ।
ವಿರುಪವಾಗಿಯೆ ವೈಜಯಂತಿಯು ।
ಕೊರಳ ಕೌಸ್ತುಭ ತುಳಸಿಮಾಲೆಯಲಿಸೆದನಸುರಾರಿ ॥ ೪ ॥

ಚೆಲುವ ಚೆಲುವಿಕೆ ಮುದ್ದುನಾಸಿಕ ।
ಹೊಳೆವ ಗಲ್ಲದ ಮಕರ ಕುಂಡಲ ।
ಲಲಿತ ವಚಣದ ಹೋಲಿಕೆಯು ತಾ ಜರಿದ ಮುಗುಳ್ನಗೆಯು ॥
ಸುಲಭ ಕರ್ಪುರದೆಸೆವ ಬಾಯಿ(ಯ್) ಪರಿ ।
ಮಳದ ವಜ್ರದ ದಂತಪಂಕ್ತಿಯ ।
ಸುಲಲಿತದ ಗಂಧಾನುಲೇಪವಲಿಸಿದನಾ ಕೃಷ್ಣ ॥ ೫ ॥

ಮನುಮಥನ ಸಿಂಗಾಡಿಯಂದದಿ ।
ಅನುಪಮದ ಮುರ (ಮುರಿ) ಮೀಸಿ ಸೂಸಿಯೆ ।
ಲನುವಲಸುವಾಗಿರ್ದ ತನ್ನಯ ವಿಶ್ವರೂಪದಲಿ ॥
ವನಜನೇತ್ರಗಳಖಿಳ ಜಗಗಳ ।
ನನುನಯದಿ ಮೋಹದಲಿ ನೋಡುತ ।
ದನುಜ ಹರಿವೈಕುಂಠನೆಸೆದನು ಬಾ(ಬ)ಹಳ ವಿಭವದಲಿ ॥ ೬ ॥

ಸಂಭ್ರಮದಲಾಯಿಂದ್ರಚಾಪದ ।
ಕುಂಭನೊಸಲಿನ ವೂರ್ಧ್ವ ತಿಲಕದ ।
ಕೆಂಬಿಸಿಲ ವಲ್ಲಭನೆ ನೋಲಿಪ ಮಕರ ಮಣಿಮಯದ ॥
ತುಂಬಿಯೆರಗುವ ಮಾಲೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ।
ಯಿಂಬಿಸುವ ವರ ಪಾರಿಜಾತಗ ।
ಳಿಂಬುಗೊಂಡವು ಮಾಲೆಗಳು ಮುರಹರನ ಕಂಠದಲಿ ॥ ೭ ॥

ನೀಲಮಣಿಮಯುವೆಸೆವ ದೇಹದ ।
ಮೇಲೆ ರತ್ನಾಭರಣ ತುಂಬಿದ ।
ಕಾಲಮೇಘದ ಮೇಲೆ ಖದ್ಯೋತಗಳು ಮೆರೆವಂತೆ ॥
ಬಾಲೆ ವಸುಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಸಹಿತವೆ ।
ಲೀಲೆಯಲಿ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಸುರಪುರ ।
ಲೋಲನಾನೆಯ ನೋಡ ಹೊರವಂಟನು ಮುರಧ್ವಂಸಿ ॥ ೮ ॥

ಆ ಸಕಲ ನೃಪಜಲಧಿಪತಿ ಜನ ।
ವಾ ಸಕಲ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕರುಣಿಕ ।
ರಾ ಸಕಲ ಪಟುಭಟರು ಬಾಲರು ವೃದ್ಧರೊಳಗಾಗಿ ॥
ತಾ ಸಕಲ ನಾರಿಯರು ಪುರಜನ ।
ಹಾ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾನದಿಂದಲಿ ।
ಈ ಸಕಲ ಲೋಕೇಶ ನಡದನು ಬಹಳರೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೯ ॥

ಉಟ್ಟನವುಳಾಂಬರವ ನೊಸಲಲಿ ।
ಯಿಟ್ಟ ತಿಲಕ ಸುಗಂಧ ಲೇಪನ ।
ತೊಟ್ಟನವನಲಿ ಭರಣರತ್ನದ ಕಾಂತಿ ಕುಂಡಲದ ॥
ಮುಟ್ಟಿಪರಿಮಳ ಲೇಪಮಲ್ಲಿಗೆ ।
ಕಟ್ಟಿ ಸರವನು ಹಾರಕೊರಳಿಗೆ ।
ಜಟ್ಟಿ ಪವನಜ ಮಲ್ಲಗದೆಯನು ಕೊಂಡು ಏರಿದನು ॥ ೧೦ ॥

ನೊಸಲ ತಿಲಕದ ಪರಿಮಳಾದಿಯ ।
ಲೆಸೆವ ತನು ಲೇಪನದ ಸೊಬಗಿನ ।
ಬಿಸಜದಳನೇತ್ರಗಳ ಪೀತಾಂಬರಪ ವುಡಿಗೆಗಳ ॥
ದೆಸೆಯ ಬೆಳಗುವ ಮಕರಕುಂಡಲ ।
ವೆಸೆವ ಸರ್ವಾಭರಣ ಶೋಭೆಯ ।
ಎಸಮನರ್ಜುನ ದೇವನೆಸೆದನು ಬಾ(ಬ)ಹಳದುಬ್ಬಿನಲಿ ॥ ೧೧ ॥

ಲಾಯುದೊಳಗುತ್ತುಮದ ತೇಜಿಯ ।
ನಾಯ್ದು ಹೂಡಿದ ರಥಕೆ ಬತ್ತೀ ।
ಸಾಯುಧಂಗಳ ತುಂಬಿದನು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ ವೊದಲಾಗಿ ॥
ರಾಯ ಪರಬಲಮಥನ ಮಲ್ಲರ ।
ರಾಯ ಧೂಳಿಪ ಪಟ್ಟ ನಿರ್ಜರ ।
ರಾಯನಂದನ ಧನುವ ಕೊಂಡಡರಿದನು ನಿಜರಥವ ॥ ೧೨ ॥

ಸೆಳೆನಡುವಿಗನುಪಮದ ವಸನವ ।
ಗ(ನ)ಳವಡಿಸಿ ಕಾಸಿಯನು ಬಿಗಿದರು ।
ಸುಲಲಿತಾಭರಣಗಳ ಕಂಕಣ ಮುದ್ರಿಕಾವಳಿಯ ॥
ಲಲಿತ ಭರಣದ ಪರಿಮಳದ ಸೂ ।
ನಿಳಯ ಲೇಪನುವಾಗಿ ಹರುಷದ ।
ತುಳಪಿನಲಿ ನಡೆತಂದ ಮಾದ್ರಿಕುಮಾರರೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೧೩ ॥

ಮಿಂದು ದೇವಾಂಗವನು ವುಟ್ಟಳು ।
ಗಂಧಗಳ ಅನುಲೇಪನಾದಿಯು ।
ಚಂದ್ರಮುಖಿ ಸರ್ವಾಂಗಭರಣದ ತೊಡಿಗೆಗಳ ತೊಟ್ಟು ॥
ಇಂದುಮುಖಿಯರು ಗಡಣದಲಿ ಹೊ ।
ನ್ನಂದಣವನೇರಿದಳು ಮುರಹರ ।
ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ಹಣೆ ಚಾಚಿದಳು ನಲುವಿಂದ ಭಕುತಿಯಲಿ ॥ ೧೪ ॥

ಬಂದದೈರಾವತವು ಬಾಗಿಲಿ ।
ನಿಂದುದಮರಿಯ ಸ್ತೋಮವೆಲ್ಲವು ।
ಬಂದರೈ ಸಕಲಾಂತ ದೇಶದ ನೃಪರು ಕೇಳಿನ್ನು ॥
ಮುಂದೆ ನಮ್ಮಯನಿನ್ನು ನೋಪಿಗೆ ।
ಯಿಂದು ಬಿಜಯಂಗೈದು ಬರಬೇ ।
ಕೆಂದು ನುಡಿದರೆ ದೇವ ಗರುಡನನೇರಿ ಹೊರವಂಟ ॥ ೧೫ ॥

ಮುಂದೆ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ ವಿದುರರು ।
ಹಿಂದೆ ಕೊಂತೀದೇವಿ ಯುಂದಣ ।
ಗೊಂದು ಮುರಹರನೊಡನೆ ಪರಮಾನಂದ ವಿಭವದಲಿ ॥

ಸ್ಯಂದನವನೇರಿದರು ಮಹಿಷಿಯು ।
ಹಿಂದೆ ಮುಂದಿಕ್ಕೆಲದಲಾಗ ಪು ।
ರಂದರನ ವರಗಜವನಿದಿಗೊಳಲರಸೆ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೬ ॥

ಮತ್ತೆ ಗಜಘಟವಾಜಿಗ(ದ)ಳದಲಿ ।
ಸುತ್ತಿ ಬರುತಿಹ ರಾಜ ಸೈನ್ಯದ ।
ಮಸ್ತಕದ ಮಣಿಮುಕುಟ ರತ್ನಾಭರಣಗಳ ನಡುವೆ ॥

ಮತ್ತೆ ಗರುಡನ ಭುಜದಮೇಲಿರೆ ।
ಮುತ್ತುಮಾಣಿಕ ಕನಕರಾಶಿಯು ।
ಹೊತ್ತ ನೀಲದ ಗಿರಿಯವೋಲ್ನೆರೆ ಮೆರೆದನಸುರಾರಿ ॥ ೧೭ ॥

ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದವು ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿನ ।
ಸತ್ತಿಗೆಗಳಳವಡಿಸಿ ಚಾಮರ ।
ವತ್ತಿನಲಿ ನಲಿದಾಡಿ ದೇವನ ಮುಕುಟದಗ್ರದಲಿ ॥

ಇತ್ತರದ ನಿಜವಾದ್ಯರಭಸದ ।
ವಿಸ್ತರದ ಗಂಭೀರ ಭೇರಿಯ ।
ಲತ್ತ ನಿಃಸ್ಸಾಳಗಳು ನಿಕ್ಕಿತ ಕಟಕವಬ್ಬರಿಸೆ ॥ ೧೮ ॥

ಸುಳಿಗುರುಳು ಸುಲಿಪಲ್ಲು ನಸುನಗೆ ।
ಕಳಸಕುಚಗಳ ದಳದ ಸೆಳೆನಡು ।
ಥಳಥಳಿಸವಾಭರಣ ಕಾಂತಿಯು ದಿವ್ಯವಸನಗಳ ॥

ಕಳಸ ಕನ್ನಡಿ ಸಹಿತ ನಾರಿಯು ।
ಸಲೆವಿಲಾಸದ ಸರ್ವ ಸೊಬಗಿನ ।
ನಳಿನವದನೆಯರೈದೆ ನಡೆದರು ಭೂಮಿಲಂಬದಲಿ ॥ ೧೯ ॥

ಹೊಡೆವ ನಾನಾ ವಾದ್ಯ ರಭಸಕೆ ।
ಬಿಡದೆ ಚೀರುವ ಕಾಳಿ ನಾದದ ।
ಲೊಡೆದದಬುಜಭವಾಂಡಮಂಡಲ ಯೇನು ಹೇಳುವೆನು ॥

ಕಡೆಗೆ ತುದಿಬಿಡದಂತೆ ಮಾಡಿದ ।
ಸಡಗರದಲಜಪಿತನ ಬೆಂಬಳಿ ।
ವಿಡಿದು ಬಂದದು ಕೊಂತಿ ದೇವಿಯು ನೋಂಪಿಯುತ್ಸಹಕೆ ॥ ೨೦ ॥

ಇತ್ತಲೈರಾವತದ ಸೊಬಗನು ।
ಮತ್ತೆ ಕಳವಳದಿಂದ ಗಗನವ ।
ಹತ್ತಿತೆಂಬಾ ಮೋಲುಯೆಸೆದದು ತನ್ನ ಸತ್ವದಲಿ ॥
ಮಸ್ತಕದ ಮಾಣಿಕದ ಪಟ್ಟದ ।
ಲಿತ್ತರದ ನವರತ್ನ ಬಂಧದ ।
ಮುತ್ತಿನಾಭರಣಗಳಲಂಬರವೆಸೆದುದಾ ದಂತಿ ॥ ೨೧ ॥

ಮೆರೆವ ಮಂದರಗಿರಿಯ ಶಿಖರಕೆ ।
ಮಾರುಯಿಮ್ಮಡಿಯಂತೆ ಮುತ್ತಿನ ।
ಹಾರಗಳು ಬೆಳಗಿದವು ತಾರಾವಳಿಯ ತೆರನಂತೆ ॥

ಪೂರ್ಣ ಚವತಿಯ ಚಂದ್ರನಂದದಿ ।
ಘೋರಕುಂಭಗಳೆರಡು ಗಗನದ ।
ಲೋರಣಿಸಿತೆಂಬಂತೆ ತಾ ಸುಳಹಿಸಿತು ಮದದಂತಿ ॥ ೨೨ ॥

ಕನಕ ಗಿರಿಯಂದದಲಿ ರಂಜಿಪ ।
ವನಿತೆಯರ ತುರಲತಿಯೊ ಬೊಮ್ಮಸ ।
ಸನದ ಸಿಂಹಾಸನದ ತೇಜದ ದಿವ್ಯಗದ್ದುಗೆಯು ॥

ಅನುಪಮದ ಮೇಲಿಂದ್ರನೇರುವ ।
ಕನಕಮಣಿಮಯ ಪೀಠ ಮೆರೆದುದು ।
ವಿನುತ ಹರುಷದ ಲೀಲೆಯಿಂದಲಿ ಮೆರೆದುದಾ ದಂತಿ ॥ ೨೩ ॥

ಮೇಲೆ ಬೀಸುವ ಬಿಳಿಯ ಚಾಮರ ।
ಯೋಳುಕೋಟಿಯಲಿಸೆವನಭ್ರದ ।
ಮೇಳವಿಸಿದುದು ಪುರದ ಗುಡಿ ಹದಿನೈದುವರೆ ಲಕ್ಷ ॥
ಕೀಲ ಕೆಲಸದ ಕುಂದಣಂಗಳ ।
ಸಾಲು ಸತ್ತಿಗೆ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷಗ ।
ಳಾಲವಟ್ಟಗಳಂತೆ ದಂತಿಯು ಕರ್ಣವಾಡಿದವು ॥ ೨೪ ॥

ಕಾಲಪಿಂಡಿಯು ಮೆಂಟಿಕೆಯು ಮಣಿ ।
ಮೇಲೆ ಅಂದುಗಿಯೆಸೆವ ಜಂಘೆಯು ।
ಸಾಲಮಣಿಕಟಿಸೂತ್ರ ಜಘನದ ಕಾಂತಿಯುವುರಗಳ ॥
ಕೀಲಕಂಕಣ ಕಡಗಸಡಗರ ।
ತೋಳುಬಳೆ ಮುದ್ರಿಕೆಯ ಭಾಳದ ।
ವೋಲೆ ಸಿಂಧೂರಗಳ ಬಾ(ಬ)ಹಳದಲಿಸೆದದವುರಿಯರ ॥ ೨೫ ॥

ಪಾಂಗತರ ನಿಜಕಾಂತಿತನಗಳ ।
ತುಂಗಮುದದಲ್ಲಿಸೆವ ಫಳೆಗಳ ।
ಮಂಗಳದ ಸಿರಿವದನ ಸರಸಿಜದಳದ ನೇತ್ರಗಳ ॥
ಹಿಂಗದಿಪ್ಪದ ರತ್ನಖಚಿತದ ।
ಅಂಗವಿಸಿದಾಭರಣ ಕಾಂತಿಗೆ ।
ಕಂಗೊಳಿಸಲರಿದಿನನ ತೇಜದಲೆಸೆದರವುರಿಯುರು ॥ ೨೬ ॥

ಹೊನ್ನ ಕರಡಿಗೆಯಂತೆ ಚೆಲುವಿಸ ।
ಚೆನ್ನಕುಚಗಳು ನಡುವೆ ಬೆಳಗಿದ ।
ಕನ್ನಡಿಗಳೆಸೆವಂತೆ ಲಂಬಿತ ಚಾರು ಪದಕಗಳ ॥
ಉನ್ನತದ ಭರಣಗಳ ಸೊಬಗಿನ ।
ಒಣ್ಣಮುಸುದುಡಿಗೆಗಳ ನಿಜಪರಿ ।
ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರಮನಂತೆ ವದನದಲಿರ್ದರಮರಿಯುರು ॥ ೨೭ ॥

ಕಂಬು ಕಂಧರ ಯೆಸೆವ ಭಾವದ ।
ಕಂಭೆ ನೊಸಲಲಿ ಯಿಟ್ಟ ತಿಲುಕದ ।
ಲಂಬಿಸುವ ಪರಿಪರಿಯ ದಿವ್ಯಾಂಬರದ ವುಡಿಗೆಗಳ ॥
ಬಿಂಬಧರವರ ಕುಂದದಂತದ ।
ತುಂಬಿ ಯೆರಗುವ ಘೋರ ಮುಡಿಗಳ ।
ಕೊಂಬ ಚೂಡಾಮಣಿಯ ತುರುಬಿನಲೆಸೆದರಮರಿಯರು ॥ ೨೮ ॥

ಬಂದಯ್ರೈರಾವತಕೆ ಪಾಂಡವ ।
ನಂದನರು ನಿಜಮಾತೆ ಸಹಿತವೆ ।
ದಿಂದ ದ್ರೌಪದಿದೇವಿಯಿದಿರ್ಗೊಳಲೆಂಬ ಭಾವದಲಿ ॥
ಅಂದಣವನಿಳಿದಾಗ ಕೊಂತಿ ಮು ।
ಕುಂದನಿದಿರಲಿ ನಿಂದು ತನ್ನನು ।
ಛಂದದಲಿ ನೋನಿಸುವದೆಂದೆರಗಿದಳು ಪದಯುಗಕೆ ॥ ೨೯ ॥

ಆಗಲಾಗಲಿ ತಾಯಿ ಕೇಳೌ ।
ಬೇಗದಲಿ ನೀನೋನು ಬೆಂಬಲ ।
ವಾಗಿ ತಾನಿಹನಿದಕೆ ತೊಡಕವೆ(ತೊಡಕೇ)ನೆಂದು ಕರುಣದಲಿ ॥
ಆಗರುವೆ ಐವರು ಕುಮಾರರು ।
ಬೇಗದಲಿ ನೀಪಡೆದು ಇಹಪರ ।
ಸ್ವರ್ಗ ಭೋಗವ ಪಡೆದೆಯೆಂದನು ನಗುತ ಮುರವೈರಿ ॥ ೩೦ ॥

ಬಂದುದೈರಾವತವು ಭರದಲಿ ।
ಮಂದರೋದ್ಧರನಂಘ್ರಿಕಮಲದಿ ।
ಯಿಂದು ತಲೆವಾಗಿತ್ತು ಸೊಂಡಿಲ ನೆಗಹಿ ಬೇಗದಲಿ ॥
ಇಂದು ವಂಶದ ಕುಲದವರ ದೆಸೆ ।
ಯಿಂದ ನಿಮ್ಮಯ ಪದಯುಗಕೆ ಶಿರ ।
ವಂದವಾಯಿತು ನಮಗೆನುತ ನಮಿಸಿದರು ನಾರಿಯರು ॥ ೩೧ ॥

ದೇವ ಜಯು ಜಯು ಸರಸಿಜೋದ್ಭವ ।
ದೇವ ಜಯು ಜಯು ತ್ರಿಜಗ ವಂದ್ಯನೆ ।
ದೇವ ಜಯು ಜಯು ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಕರುಣಸಾಗರನೆ ॥
ದೇವ ನಿಮ್ಮಯ ಚರಣಯುಗ ತಾ ।
ನಾವ ಪುಣ್ಯವ ಮಾಡೆ ದೊರಕದ ।
ದೇವ ಮಹ ಪಾಂಡವರ ದೆಸೆಯಿಂದಾಯ್ತು ನಮಗೆಂದು ॥ ೩೨ ॥

ಇಂತು ಬಹು ಗುಣಗಳಲಿ ಸುರಪುರ ।
ಕಾಂತೆಯರು ಹೊಗಳಿದರು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ।
ಕಾಂತನತಿ ಮೆಚ್ಚಿದನು ಕರುಣದಲವರ ಮನ್ನಿಸಿದ ॥
ಅಂತರಿತುದೀ ಶಂಕರನು ಮಾ ।
ರಾಂತರನು ನೆರೆದಿಟ್ಟ ದಿವಿಜರ ।
ಹಂತಿ ಗಟ್ಟಿದೆ ತಾಯಿ ನೀನೋನೆಂದನಾ ಕೃಷ್ಣ ॥ ೩೩ ॥

ಭರದಿ ಬಂದಳು ಕೊಂತಿ ಸುರಭಿಗೆ ।
ಸುರಗಜಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯನಿಕ್ಕಲು ।
ಸುರತರುವಿಗೆರಗಿದಳು ವಜ್ರಾಯುಧಕೆ ಕೈಮುಗಿದು ॥
ನೆರೆದ ದಿವಿಜರಿಗೆರಗಿ ಬಂದಾ ।
ವರ ಮಹಾಸತಿ ರಂಭೆ ವೂರ್ವಸಿ ।
ಗಿರದೆ ತಲೆವಾಗಿದಳು ಅವನೀಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೩೪ ॥

ಅರಸು ಧರ್ಮಕುಮಾರನನುಜರು ।
ವೆರಸಿ ದಂತಿಯ ಚರಣ ನಾಲ್ಕಕೆ ।
ವರಮಣಿಯ ಕಾಣಿಕೆಯನಿಕ್ಕಲು ಪರಮ ಹರುಷದಲಿ ॥
ನೆರೆದ ಧರಣೀಪಾಲರೆಲ್ಲರು ।
ಕರಿಯ ಪಾದಕೆ ನಮಿಸಿ ಮಿಕ್ಕಿನ ।
ವರ ಮಹಾ ಜನಕೆಲ್ಲ ಕೈಗಳ ಮುಗಿದರೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೩೫ ॥

ಕಾಲದಲಿ ಸುರಕರಿಯ ಹೋಲುವ ।
ಮೂಲದವರುಗಳಿಲ್ಲ ಅದರಿಂ ।
ದೇಳುಮಡಿ ಬೆಳೆದಿರ್ದನದ್ಭುತ ನೀಲಗಿರಿಯಂತೆ ॥
ಕಾಳು ಮಾತುಗಳೇಕೆ ಕೃಷ್ಣನ ।
ಲೀಲೆಗಳಿಗಿದಿರಾರು ಜಗದಲಿ ।
ಕೇಳು ವಸುಧಾಧೀಶಯೆಂದನು ಮುನಿ ನೃಪಾಲಂಗೆ ॥ ೩೬ ॥

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೭ಕ್ಕೆ ಪದ ॥ ೩೯೩ ॥ ಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ಎಂಟನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ ॥

ಇಂದ್ರನೈರಾವತವ ಧರಣಿಗೆ ।
ತಂದು ನಿಜಮಾತೆಯನು ನೋನಿಸ ।
ಲೆಂದು ಫಲ್ಗುಣ ಕೀರ್ತಿವಡೆದನು ಮೂರು ಲೋಕದಲಿ ॥ ಪಲ್ಲ ॥

ಬಂದುದಾಗಳೆ ಕೊಂತಿ ಗಂಗೆಯ ।
ಮಿಂದು ಕೆಗೆದಳು ಮಳಲ ಗೌರಿಯ ।
ತಂದು ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ಷೋಡಶಪರಿವಿಧಾನದಲಿ ॥
ಇಂದುಧರನರಸಿಯನು ವಹಿಲಿಸಿ ।
ತಂದು ನೈವೇದ್ಯವ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ।
ಯಿಂದುಮುಖಿಯರ್ಚಿಸಿದಳವನೀಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧ ॥

ಸುರಭಿಯನು ಸುರತರುವ ನಾನಾ ।
ಪರಿವಿಧಾರ್ಚನೆಗಳಲಿವರ ಸರ ।
ಸಿರುಹಲೋಚನೆ ಪೂಜಿಸಿದಳೊಲವಿನಲಿ ಬಲವಂಮ ॥
ಕರವ ಮುಗಿದೆರಗಿದಳು ವಜ್ರವ ।
ನಿರದೆ ಪತಿಕರಿಸಿದಳು ಸುರಪುರ ।
ವರ ಮಹಾ ಕಾಂತೆಯರನುಪಚರಿಸಿದಳು ವಿನಯದಲಿ ॥ ೨ ॥

ಬಂದಳೈರಾವತಕೆ ಮುದದಲಿ ।
ನಿಂದು ಕರಗಳಮುಗಿದು ಸಮ ।
ಸೆಂದು ಷೋಡಶ ದಿವ್ಯ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ॥
ಇಂದುಶೇಖರ...[1] ಪಾಲ ಪು ।
ರಂದರಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಸುರರಿಗೆ ।
ಕಂಧರವ ಚಾಚಿದಳು ಕರಗಳನೀಡಿ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ॥ ೩ ॥

---

1 ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಗಳಾಗುವ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಲ ಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಹರಿಸು ಪದಕೆರಗಿದಳು ಭೀಷ್ಮನ ।
ಚರಣದಲಿ ವೈಯಿಕ್ಕಿ ಭೂಮಿೂ ।
ಶ್ವರರ ಬಹುಮಾನದಲಿ ವಂದಿಸಿ ನಿಂದು ಹರುಷದಲಿ ॥
ವರಸುಗಂಧಾಕ್ಷತೆಯ ಮಾಲೆಂ ।
ಬರವನಿತ್ತುಪಚರಿಸಿ ಭರದಲಿ ।
ತರುಣಿ ಬಾಗಿಣ ಕೊಡುತಲಿರ್ದಳು ದಿವಿಜ ಸ್ತೋಮಕ್ಕೆ ॥ ೪ ॥

ಭೂಮಿದಾನದಲಗ್ರಹಾರದ ।
ಹೇಮ ಕನ್ಯಾದಾನ ಸಹಿತವೆ ।
ಪ್ರೇಮದಲಿ ವರ ಕನಕ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ದಾನಗಳ ॥
ಆ ಮಹಾ ಗೋದಾನ ಹಯ ಗಜ ।
ಕಾಮಿತದ ದಾನವನು ಭೀಷ್ಮನ ।
ನೇಮದಲಿ ನೆರೆಕೊಟ್ಟು ದಣಿಸಿದಳಖಿಳ ಭೂಸುರರ ॥ ೫ ॥

ಕರೆದು ಮುತ್ತೈದೆರಿಯ (ಯರಿ)ಗಾಗಳೆ ।
ಕರ ಚರಣಧರ ಕರ್ಣ ಪೂರದ ।
ಮೆರೆವ ಕಂಠಾಭರಣ ದಿವ್ಯಾಂಬರ ಸುಲೇಪನದ ॥
ಮರದದರಸಿನದೋಲೆ ಸಹಿತವೆ ।
ವರಮಹಾಸಲೆ ದೇಶದೇಶದ ।
ಸರಸಿಜಾನನೆಯರಿಗೆ ಬಾಗಿಣನಿತ್ತಳಾ ಕೊಂತಿ ॥ ೬ ॥

ಎತ್ತುಗಳ ಭಂಡಿಗಳ ಗಜಗಳ ।
ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೇರಿ ಕೈಯಲಿ ।
ಯಿತ್ತರದಲೆಲೆಯಡಕೆ ಹಡಪಾಳಿಗಳ ನೆರೆತುಂಬಿ ॥
ಮತ್ತೆ ಮಂಟಿಯ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಸಿ ।
ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ ಕನಕ ರಾಶಿಯ ।
ಇತ್ತು ಮೇದಿನಿ ಸುರರ ದಣಿಸಿದಳರಸೆ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೭ ॥

ಪುರದೊಳಗೆ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರೆನ್ನದೆ ।
ನೆರೆ ಸುಬಾಲಕ ವೃದ್ಧರೆನ್ನದೆ ।
ಬರಲಿ ಬೇಗದಿಯೆಂದು ಡಂಗುರ ಹೊಯಿಸಿ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ॥

ಕರೆಕರೆದು ಗೋ ಕನಕ ವಸ್ತ್ರವ ।
ಧರಣಿಯಮರರಿಗಿತ್ತು ದಣಿಸಿದ ।
ಳರಸೆ ಕೇಳ್ಳೈ ಕೊಂತಿದೇವಿಯು ದಾನದುನ್ನತಿಯು ॥ ೮ ॥

ಅತುಳ ವಿಕ್ರಮ ಧರಣಿಪಾಲರ ।
ಸತಿಯರೆಲ್ಲರ ಕರೆದು ಮಿಗೆ ।
ಸತ್ಕರಿಸಿ ತಾ ಬಾಗಿಣವನಿತ್ತಳು ವಸ್ತ್ರಭರಣಗಳ ॥

ಮತ್ತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಕಮಲಕೆ ।
ಭಕ್ತಿಯಿಂದಭಿಸಮಿಸಿ ಭೀಷ್ಮನ ।
ಸ್ತುತಿಸಿ ಸುರಪುರ ಭದ್ರಗಜವು(ಪ)ದೇರಗಿದಳು ಕೊಂತಿ ॥ ೯ ॥

ಹೊಳೆವ ರವಿ ಗಗನಾಂತು ಮೇಲಿಂ ।
ದಿಳಿಯೆ ಪಶ್ಚಿಮದದ್ರಿಯಂದದೆ ।
ಇಳುಹಿದರು ಗಜದಿಂದ ಪರುಷದ ದಿವ್ಯ ತೊಟ್ಟಿಲವ ॥

ಲಲನೆ ಮಿಗೆ ಯಿದರೊಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರೆ ।
ಸೆಳೆದು ಕೊಂಡರು ಗಜದ ಮೇಲಕೆ ।
ನಳಿನಲೋಚನೆ ಬಂದಳೈರಾವತವನೇರಿದಳು ॥ ೧೦ ॥

ಬಂದುದಾ ಗಜಪುರಕೆ ವರದೇ ।
ವೇಂದ್ರನೋಲಗಗೊಟ್ಟು ತವ ಪೀ ।
ಶದಲಿ ಸುಬಲಿಯೊ ಹರುಷದಲಿ ತಾ ನೇರಿ ಕುಳ್ಳಿದಲು ॥

ತಂದು ಸುರಪನ ಛತ್ರ ಚಾಮರ ।
ಲಿಂದು ನೀಡಿಸಿ ತಮತಮಗೆ ತಾ ।
ದೆಂದು ಹಿರಿಕಿರಿದಾಗಿ ಮೀರಿ ಪತಾಕೆಗಳು ತಾವು ॥ ೧೧ ॥

ವೇವದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಿತಮರರ ।
ಭಾವ ಹೆಚ್ಚಿತು ಹರುಷ ಮಿಗೆ ತಾ ।
ವೋರ್ವಷಿಯು ಮೃದಂಗ ಗತಿಗಳಲಿಂದ ತವಕದಲಿ ॥
ಭಾವದಲಿ ನಾರದನು ತುಂಬರ ।
ಲಾವ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಪಾಡುತ ।
ಭವನ ಕರುಣವಿ ನೋಪಿಯಲಿ ಯೆಸೆದಿರ್ದಳಾ ಕೊಂತಿ ॥ ೧೨ ॥

ನಡೆದುದೈರಾವತವು ಘಂಟೆಗ ।
ಳಿಡಬಲದಲೊದರುತ್ತ ಭಾರಕೆ ।
ಕೊಸವಿ ತೆಗ್ಗಿತು ಅಷ್ಟ ದಿಗ್ಗಜ ತಲೆಯು ಕೊಡಹಿದವು ॥
ಹೆಡೆಮಣಿಯು ವಾಸುಗಿಯು ಭುವನಗ ।
ಳೊಡೆಯೆ ಮೆಟ್ಟಿತು ದಂತಿ ತಾ ಮದ ।
ಕೊಡಹಿ ತೋರಿತು ಸೊಂಡಿಲನು ನೀನರಸೆ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೩ ॥

ಮುಂದೆ ದೇವಕ ದೇವನಾಥನು ।
ಯೊಂದೆ ಸುರಪನ ಭದ್ರಮದಗಜ ।
ಸಂದುದಿಕ್ಕೆಲದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೋಣೀಶ್ವರನ ತಳತಂತ್ರ ॥
ಸೆಂದನವ ಮೇಲೇರಿ ಯಮಜ ಮು ।
ಕ್ಕುಂದನೊಡನೈ ಭೀಮ ಪಾರ್ಥರ ।
ಮುಂದೆ ರಥ ದುವಾಳಿಯಲಿ ರಂಜಿಸಿದರಾ ಸಭೆಯ ॥ ೧೪ ॥

ಅಘಹರನ ಕರುಣದಲಿ ಪಾಂಡವ ।
ಸುಗುಣರಿಗೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಭಾಪೆಂ ।
ದೊಗಮಿಗೆಯುಲವನಿಪರು ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಹರುಷದಲಿ ॥
ಆಗ ಪುರದಾ ಹೊರವಳೆಯ ತಾ ।
ಲಾಗರುವೆ ಯೇರುತ್ತ ಬರುತಿರೆ ।
ಕೂಗಿದವು ದಶಕೋಟಿ ಕಾಹಳೆ ಭೇರಿನೊದಲಾಗಿ ॥ ೧೫ ॥

ನೆರೆದ ಯಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಪುರವರ ।
ಧರೆಯೊಳಗೆ ನೋಟಕ ಜನಂಗಳು ।
ಭರದಿ ಗಜಸಹಿತಂದು ಹೊಕ್ಕರು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕೆ ॥
ಪರಿಸರಿಯ ಬಹುವಾದ್ಯ ರಭಸದ ।
ಮೊರವುತಿಹ ಗಂಭೀರ ಭೇರಿಯು ।
ಸುರರು ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಿದವು ತಾವೊಂದು ವೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೧೬ ॥

ಆಳು ಕುದುರೆಗಳಾನೆ ರಥಗಳು ।
ಮೇಳದಲಿ ಬರುತಿರಲು ಪಟ್ಟಣ ।
ಸಾಲದಿರೆ ಗುಡಿತೋರಣಂಗಳು ಮನೆಯು ಮಾಳಿಗೆಯು ॥
ಮೇಲೆ ಸುಬಲೆಯೊ ಕೌರುರಾಯನ ।
ಆಲಯವ ಮುಂದೊತ್ತಿ ಬರುತಿರೆ ।
ಘೋಳಿಡುತ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾಚಿದ ನೊಂದು ಕುಮರಾಯ ॥ ೧೭ ॥

ಎನ್ನ ಜನನಿಯು ಪ್ರಥಮ ನೋಪಿಯ ।
ಮುನ್ನೆ ಕೊಂತಿಯು ಕರೆಯದಿದ್ದರೆ ।
ತನ್ನ ಘನತೆಯು ಮೆರೆದನರ್ಜುನನದಕೆ ಮತ್ತೇನು ॥
ಭಿನ್ನಮಾತಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನು ।
ಗಿನ್ನ ತೋರಿಸೆ ಖಗವ ಮಿಗೆ ಚೈ ।
ತನ್ಯ ಪಾಡಿಸುವಾತನೆಂದನು ಕೌರುವಳ ರಾಯ ॥ ೧೮ ॥

ನಮ್ಮ ಮನಸಿಲಿ ವಂದು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ।
ಬೊಮ್ಮ ನೀ ಪಾಂಡುವ ಕುಮಾರರ ।
ಹೆಮ್ಮೆಯನು ನಡಸಲಿಕೆ ಮಾಡಿದನೊಂದು ಕೌತುಕವ ॥
ಯೆಮ್ಮವರ ಪಾಡೇನು ತನ್ನಯ ।
ಸೊಮ್ಮಿನಲಿ ವರ ಪಂಚ ಭುವನ ವ ।
ನೊಮ್ಮೆ ಕುಣಿಸುವನೀ ಮುಕುಂದನ ಮಹಿಮೆ ಘನವೆಂದ ॥ ೧೯ ॥

ದೂರದಲಿ ತಾ ಕಂಡು ಕೃಷ್ಣನ ।
ಚಾರು ಚರಣಾಂಬುಜಕೆ ನಮಿಸಿದ ।
ಸಾರಹಾ ಸುರಜನಕೆ ಐರಾವತಕೆ ಕೈಮುಗಿದು ॥
ವೀರ ಕೌರುವರಾಯನನುಜರು ।
ನಾರಿಯುರು ಗಾಂಧಾರಿ ಸಹಿತಲಿ ।
ಯೇರಿ ಬರುತ್ತೈರಾವತವ ಕಂಡೊತ್ತಿದರು ತಲೆಯ ॥ ೨೦ ॥

ನೂರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿ ತನ್ನನು ।
ಯೇರಿಸಿದರ್ಕೆ ಮಣ್ಣಗುಡ್ಡೆಯ ।
ವೀರರೈವರು ತನಯುರಿಂಪ್ರನ ದಿವ್ಯ ಮದಗಜವ ॥
ನೇರಿಸಿದರೀ ಕೊಂತಿ ದೇವಿಗೆ ।
ದಾರು ಸರಿ ಸ್ವರ್ಗವನು ಇಹದಲಿ ।
ಸೂರೆಗೊಂಡದು ಪುಣ್ಯವೆಂದಳಲಿದಳು ಗಾಂಧಾರಿ ॥ ೨೧ ॥

ಮರುಳೆ ನಿನ್ನಯ ನೋಪಿಗವರನು ।
ಕರೆಯ ಬಾರದೆ ನೀನು ಅವರನು ।
ಕರೆದರಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಬಾರದೆ ಬಳಿಕ ಮರುಗುವರೆ ॥
ವರ ಮಹಾ ಪಾಂಡವರ ಘನತೆಯ ।
ಮೆರೆಯ ಬೇಕೆಂದೀ ಜನಾರ್ದನ ।
ಚರಿಸುವನು ಯಿನ್ನೇತಕಳಲುವಿರೆಂದನಂಧನೃಪ ॥ ೨೨ ॥

ನಮ್ಮನೆಲ್ಲರ ಬಂದು ಕರೆದರೆ ।
ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಿರಿ ಹೆಮ್ಮಿನಲಿ ನೆರೆ ।
ವರ್ಮನಳಿವುತಧರರಮನೆಗೆ ತಾ ನೋಡು ಬಂದದನು ॥
ನಿಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತುಗಳದೆಲ್ಲಿಯೊ ।
ದೆಮ್ಮ ಬಸುರಿಲಿ ಬಂದು ನೂರ್ವರು ।
ಹಮ್ಮುತನಗೇಕೆಂದು ಜರಿದಳಲಿದಳು ಗಾಂಧಾರಿ ॥ ೨೩ ॥

ನೆರೆದ ಹೊರವಳಯದಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ।
ಚಾರುಚರಣದ ಪದಕೆ ನಮಿಸಿಯೆ ।
ಭರದಿ ಬಂದರು ತಾವು ಐರಾವತಕೆ ಕೈಮುಗಿಯೆ ॥
ನಾರಿಯರು ಶ್ರಿಂಗರಿಸಿ ತಳಿಗೆಗ ।
ಳಾರತಿಯನೆತ್ತಿದರು ಸುರರೂ ।
ಕರೆದು ಹೂಮಳೆ ಯಿಂದ್ರ ಹೊಗಳಿದರೈಸ್ಯ ತಮತಮಗೆ ॥ ೨೪ ॥

ಮತ್ತೆ ಗಜಪುರದೊಳಗೆ ಮಹ ಶೌ ।
ವಿಸ್ತರದಮಿಗೆದಂತಿ ಮೆರೆದಡು ।
ಅತ್ತ ಗಜದಿಂ ಮೇಲೆ ಕೊಂತಿ ಸಮಸ್ತ ವಿಭವದಲಿ ॥
ಅರ್ಥಿಯಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಬಾಲರು ।
ಸುತ್ತಬಳಸಿಯೆ ಕಂಡು ದಣಿದರು ।
ಯಿತ್ತ ಕೌರುವನುಳಿಯೆ ಗೃಹದೊಳಗರಸೆ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೫ ॥

ಕತ್ತಪುರವರ ಶರಧಿ ನವನಿಪ ।
ರಿತ್ತ ನಿಜ ಸಂಭ್ರಮ್ಮದಿಂದಲಿ ।
ಪ್ರಸ್ತವಾಗಿಯೆ ಸಕಲ ಜನ ಮೊದಲಾಗಿ ಹರುಷದಲಿ ॥
ಪ್ರಥಮ ರವಿ ರಥವೇರಿ ಬರುವಂ ।
ತಂತೆ ಜನವರ ಜನಕನಿಂದ್ರನ ।
ಹಸ್ತಿ ಸಹಿತವೆ ಬಂದು ಹೊಕ್ಕರು ರಾಜ ಅಂಗಣವ ॥ ೨೬ ॥

ವೀರ ಗರುಡನ ಯಿಳಿದು ಕೃಷ್ಣನು ।
ನಾರಿ ಸಹಿತವೆ ಕೂಡಿ ಲಲನೆಗ ।
ಳಾರತಿಯ ಪಿಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು ದಿವ್ಯ ತೇಜದಲಿ ॥
ಸಾರಿಧೂಪಾರತಿಯ ಸಾಲಿಲಿ ।
ವೋರಣಸಿ ನೂಕಿದರು ಯದುಕುಲ ।
ವಾರುನಿಧಿ ಸದ ಚಂದ್ರಗೆತ್ತಿದರಂಬುಜಾಕ್ಷಿಯರು ॥ ೨೭ ॥

ಮೊರೆವ ಅಂಬುಧಿಯಂತೆ ಭೇರಿಯು ।
ಮರಳಿದವು ನಿಶ್ಶಾಳ ಕಹಳೆಯು ।
ಸಾರಿದವು ಶಾಶ್ವತದಿ ಅಬುಜಭವಾಂಡ ವೊಡೆವಂತೆ ॥
ಭರದಲಾಕಾಶದಲಿ ಶಂಕರ ।
ನಿರದೆ ಪುಷ್ಪಾಂಜಳಿಯು ಕೃಷ್ಣನ ।
ಶಿರಿಮುಡಿಗೆ ನೆರೆಸುರಿಯೆ ಜಯ ಜಯವೆಂದುದಮರಗಣ ॥೨೮॥

ಚೆಲ್ಲಿದನು ದೇವೇಂದ್ರನಾಗಳೆ ।
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ವರಮಾಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ।
ವಲ್ಲಭನ ಶಿರಿಪದಕೆ ಪಾಂಡುಕುಮಾರಕರ ಮುಡಿಗೆ ॥
ಅಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವಾದಿ ಕಿನ್ನರ ।
ರಲ್ಲಿ ಗೀತವ ಪಾಡಿ ಕುಣಿದರು ।
ಫುಲ್ಲನಾಭನ ಮಹಿಮೆ ಘನವಾನಂದದಲಿ ದಣಿದು ॥ ೨೯ ॥

ಕೊಂತಿ ಐರಾವತವನಿಳಿದಳು ।
ಸಂತಸದ ಶಿರಿಯಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ।
ಕಾಂತನಂಘ್ರಿಯೊಳೆರಗಿ ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳಿಗಭಿನಮಿಸಿ ॥
ಅಂತರಿಕ್ಷದಿ ನೆರೆದ ದಿವಿಜರ ।
ಸಂತತಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಭೂಸುರ ।
ಸಂತಿಯಲಿ ಕೈಮುಗಿದು ಹೊಕ್ಕಳು ರಾಜಮಂದಿರವ ॥ ೩೦ ॥

ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಸಕಲ ಲೋಕದ ।
ವಲ್ಲಭರು ನಡೆತಂದು ಮಣಿಮಯ ।
ಸಲ್ಲಲಿತ ವರದಿವ್ಯ ಪೀಠದಲಿತ್ತರೋಲಗವ ॥
ನಿಲ್ಲದೀ ಪರಿಪರಿಯ ಭೂಮಿಾ ।
ವಲ್ಲಭರು ಪೂರ್ವಾಸನದದಲಿ ।
ರ(ದ್ದ)ಲಿ ಕರೆದರು ಕಾಮಧೇನುವನಾಸೆ ಕೇಳೆಂದು ॥ ೩೧ ॥

ಭರದಲಾಸನವಿಡಿದು ಕುಳಿತರು ।
ಪರಿಪರಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮೆರೆದವು ।
ನೆರೆಮಹಾಮೃತ ಸಾಗರದಲಲ್ಲಿಮಯವಾಯ್ತು ॥
ವರ ಮಹಾ ಭುವಚಕ್ರ ತುಂಬಿತು ।
ಸುರಿದಧರ ಪಂಚೈದುಗಂಗಳ ।
ನಿರದೆ ನಿಮುಷಾರ್ಧದಲಿ ಸಪಿದರು ರಾಜನವನಿಪರು ॥ ೩೨ ॥

ಬಂದು ಪಾಂಡು ನೃಪಾಲರೈವರು ।
ನಿಂದು ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ಮುಬದಲಿ ।
ವೇದಪುರುಷನೆ ಜಯ ಯೆನುತ ಯೆರಗಿದರು ಮಣಿಶಿರವ ॥
ಮಂದಿ ಹಸಿದುದು ಜೀಯ ನಿಮ್ಮಡಿ ।
ಮುಂದೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಯಾದವ ।
ವೃಂದ ಸಹ ಭೋಜನವ ಮಾಡೇಂದನವನೀಶ ॥ ೩೩ ॥

ಈ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೃಪನ ಬಿನ್ನಪ ।
ಕಾಯ ರಹಿತಹುದೆಂದು ಬಹೆನೆಂ ।
ದಾಯತಾಕ್ಷಿಯ ಭಾವೆ ವಿಶ್ವಾಂಭರತರೊಡಗೂಡಿ ॥
ವಾಯುವರಿಯದೆ ಬಂದು ಭೋಜನ ।
ವಾಯತವನೋಡುತ್ತ ರತ್ನದ ।
ಮಯ ಭರಣಮಣಿ ಗದ್ದುಗೆಯನೇರಿದನು ಮುರವೈರಿ ॥ ೩೪ ॥

ಅರಸು ಬಂದುಪಚರಿಸಿ ಧರಣೀ ।
ವರರನೆಲ್ಲರ ಕರೆಯೆ ಶರಧಿಯ ।
ತೆರೆಯು ಸುಳಿದಿಪ್ಪಂದವಲಿ ಭರದಿಂದ ನಡೆತಂದ ॥
ವರ ಮಹಾಜನಕೆರಗಿ ಪಂಥಿಯ ।
ಥರಥರದಲವನಿಪರು ಕುಳ್ಳಿರೆ ।
ಯಿರದೆ ಯಾದವರೆಲ್ಲ ನಿಜಪೀಠದಲಿ ಮಂಡಿಸಿತು ॥ ೩೫ ॥

ಭೂಮಿಯುಮರರು ತಂದುದೆಲ್ಲರ ।
ರೊಮ್ಮೆದಿಂದಲಿ ಪಂಥಿಗಟ್ಟಿತು ।
ವಾ ಮಹಾತ್ಮನೆ ನೇಮದಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದರಲ್ಲಲ್ಲಿ ॥
ಸೀಮೆ ತಪ್ಪದೆ ಸಕಲ ಜನರುಹ ।
ತಮತಮಗೆ ನೆಣಸುತ್ತ ಕುಳ್ಳಿರೆ ।
ಪ್ರೇಮದಲಿ ಸ್ತ್ರೀಬಾಲವೃದ್ಧರು ಕೂಡಿ ವೊದಗಿರಲು ॥ ೩೬ ॥

ರತ್ನಹರಿವಾಣದಲಿ ದೇವಗೆ ।
ವಿಸ್ತರದಿ ತಂದಿತ್ತು ಮಾಣಿಕ ।
ರತ್ನಖಚಿತದ ಬಟ್ಟಲಂಗಳ ಸವಟು ಮೊದಲಾದ ॥
ಇತ್ತ ಭೂಮೀಶ್ವರರ ಗವರಿಗೆ ।
ಗಿತ್ತರಾಗಳೆ ತಳಿಗೆ ಬಟ್ಟಲ ।
ಮತ್ತೆ ಭೂಮಿಪಿಜರಿಗೆ ಯಿತ್ತರು ಕನಕಪಾತ್ರೆಗಳ ॥ ೩೭ ॥

ಮಿಕ್ಕಬಹುಜನ ಜಲಧಿಗೆಲ್ಲರಿ ।
ಗಿಕ್ಕದವರಿಗೆ ಕದಳಿಪಾತ್ರವ ।
ತಕ್ಕವರಿಗೊಲಿದವಳ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಯನನುಕರಿಸಿ ॥
ಇಕ್ಕೆಲದ ಬೀದಿಯುಲಿ ಬೆಳಗಿತು ।
ನಿಕ್ಕಿಮಣಿ ಮಾಣಿಕದ ದೀವಿಗೆ ।
ತಕ್ಕ ಬಾಲೆರು ತಂದರುದುಕವ ಹೇಮಕಲಶದಲಿ ॥ ೩೮ ॥

ಕಂಗಳೊಡವಾ ಲಲನೆ ಘೋರಕು ।
ಚಂಗಳವು ಮದಗಜದ ಸತಿಯರು ।
ಸಂಗಕರ ಚರಣದಲಿ ನಾಸನುವಾಗಿ ಹಿಂಗರದ ॥
ಹಿಂಗದಂತಿಹ ಕಸ್ತುರಿಯ ತಿಲ ।
ಕಂಗಳಲಿ ಚಲುವಾಗಿ ಚದುರೆಯು ।
ಮುಂಗೈಯ ಭರಣಿಯ ತಿರಹುತಲಿ ನಡೆತಂದರವರಿಯರು ॥ ೩೯ ॥

ಮೆರೆವ ಕಾಲಂದುಗೆಯ ರಭಸದ ॥
ಲರಳುಗಂಗಳ ಥಾಳ ಕಾಂತಿಯು ।
ಕೊರಳ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಪದಕದ ಜಘನದೂರುಗಳ ॥
ಭರದಿ ಬಂದರು ತಮ್ಮ ಪಂಥಿಗೆ ।
ಥರಥರದ ಶಾಖಗಳನೆಲ್ಲವ ।
ನಿರದೆ ಬಡಿಸುತ್ತಮರಿಯುರು ಕಂಕಣದ ಕೈಯಲ್ಲಿ ॥ ೪೦ ॥

ಮತ್ತೆ ಸುರಸತಿಯುರರ ಪಂಥಿಗೆ ।
ಯಿತ್ತ ಪರಿಪರಿಕಾರ ತಂದರು ।
ಅರ್ಥಿಯಲಿ ಬಡಿಸುತ್ತ ತಮತಮಗೆಂದು ಹರಿದಾಡಿ ॥
ಕೊಂತಿ ಮೊದಲಾಗಿರ್ದಸುವನೀ ।
ಸಂತತಿಯು ಮಂತ್ರೀ ನೃಪಾಲರ ।
ಪಂಥಿಸಾಲಿಗೆ ಭೂಸುರರು ದಣಿವಂತೆ ಬಡಿಸಿದರು ॥ ೪೧ ॥

ನಿಂಬಿಹುಳಿ ತಾ ಬೆಲ್ಲವಂತವು ।
ಲಂಭದೆಲ್ಲಂತರದ ಕಾಯಿಯು ।
ದೆಂಬ ಮೆಣಸಿನ ಗೊನೆಯನೆಲ್ಲವ ಲವಣ ಮೊದಲಾಗಿ ॥
ತುಂಬಿ ತೂಗುವ ಚೂತ ಪನಸಗ ।
ಳೆಂಬ ಮೊದಲಾಗಿರ್ದ ನಾನಾ ।
ಸಂಭ್ರಮದಿ ಬಡಿಸಿದರು ದಿವ್ಯಾಂಗನೆಯರೊಡಗೂಡಿ ॥ ೪೨ ॥

ಕಲಸು ಸಾಸಿವಿಗಾಯ್ಕುಸಂಭರಿ ।
ಕಳಿದ ಹಳಿಗಾಯಿಗಳು ಮೆಕ್ಕಿಯ ।
ಹಲವು ಪರಿ ಸೀಖರಿಣಿ ಹುಳಿಸವಿಯಾದಿ ಮೊದಲಾಗಿ ॥
ವಿಲಸದಿಂ ಹಪ್ಪಳವು ಸಂಡಿಗಿ ।
ಲಲಿತ ಗೌಲೀ ಪರಡಿ ಸೇವಿಗೆ ।
ಸುಲಿತವಾಗಿಹ ಸೌತಿಬೀಜದ ಪಾಯಸಸುವಾಗಿ ॥ ೪೩ ॥

ಕಡುಬು ಹೋಳಿಗಿ ಬೆಲ್ಲ ಮಂಡಿಗಿ ।
ವಡನೆ ಹೂರಣವಿಕ್ಕಿ ಮುಚ್ಚಿದ ।
ಹಿಡಿಗಡಬು ಲಡ್ಡಿಗೆಯು ಘಾರಿಗೆ ವಡಿಯು ಸಹಿತದಲಿ ॥
ಬಡತನದ ನೆರೆ ತೈಲದ್ಹೋಳಿಗೆ ।
ದುಂಡುಸುತ್ತಿದ ಸುರುಳಿಹೋಳಿಗೆ ।
ವಡನೆ ಸಕ್ಕರಿ ಸಹಿತದವರಿಯರೆಡಿಗೆ ಬಡಿಸಿದರು ॥ ೪೪ ॥

ಬೀಸು ಹೋರಿಗೆ ಬಿಳಿಯ ಕರಚಿಯು ।
ಲೇಸು ಚಕ್ಕುಲಿ ಸಣ್ಣ ಸೇವಿಗೆ ।
ಕಾಸಿ ಚಿಣಿಸಾಲುಂಡೆ ನೆರೆ ಮೂರುಂಡೆಲನುವಾಗಿ ॥
ಲೇಸೆನಿಪ ರಾಜಾನ್ನದಶನವ ।
ಕೇಶವಗೆ ತಂದಿಟ್ಟಬಳಿಕೀ ।
ಭೂಸುರಾದಿ ಸಮಸ್ತರಿಗೆ ಬಡಿಸಿದರು ಸರಸಿಜರು ॥ ೪೫ ॥

ತೂಗಲರಿಯದ ಘೃತವು ಪಾತ್ರವು ।
ದೋಗರಕೆ ತಂದೆರೆದರೆಲ್ಲರಿ ।
ಗಾಗ ಪರಮಾನ್ನವನು ಪಾಯಸ ವರ ರಸಾಯನವ ॥
ಆಗ ಹೇಮದ ಹೂಜೆಯಲಿ ಗಂ ।
ಗೋದಕವನಿರಿಸಿದರು ಬೇಗದಿ ।
ಶೀಘ್ರದಲಿ ಧರಿಸಿದರಲಂಪೋಷಣವಸೊಲವಿಂದ ॥ ೪೬ ॥

ಇಕ್ಕೆಲದ ಪಂಕ್ತಿಗಳ ಮಧ್ಯದ ।
ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಪರಿಯಲಶನವು ।
ರಿಕ್ಕಿಲದಿ ತಾ ಸೇರಿ ಬಂದಿತು ಸಾಲುಸಾಲಿನಲಿ ॥
ಸಕ್ರಿಘೃತ ಮೊದಲಾದ ಹಲವನು ।
ಯಿಕ್ಕುತಲಿ ಸುರಿವುತಲಿ ತಡೆಯದ ।
ಲಕ್ಕರಿಂದಲಿ ಬಡಿಸುತಿದ್ದರು ದಿವಿಜಪಂಥಿಯಲಿ ॥ ೪೭ ॥

ಧರ್ಮಸುತ ಗಾಂಗೇಯ ನೀ ಪರ ।
ಬೊಮ್ಮಬಳಲಿಸೆ ಹೊತ್ತುಹೋಯಿತು ।
ನಿಮ್ಮ ಕರುಣದಿ ಸಕಲವಾಯಿತು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲಿ ॥
ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಡೆಲವೊ ಸ್ವಾಮಿಯೆ ।
ಘಮ್ಮನೇ ವರವಿಟ್ಟು ಬೇಡಲಿ ।
ವಮ್ಮೆಯೆನುತಲಿ ವುಪಚರಿಸಿ ಸರ್ವಾತ್ಮಕನು ಹರಿಯು ॥ ೪೮ ॥

ಭೂಸುರರ ಪಂಥಿಗಳಿಗೆರಗಿ ವಿ ।
ಶೇಷ ಹರುಷವಿಲಾಸದಲಿ ಆ ।
ದೇಶದೇಶಾಧಿಪರ ಆದರಿಸಿದನು ವುಪಚರಿಸಿ ॥
ಈಸು ಭೋಜನದೊಳಗೆ ಬೇಡಿದ ।
ಣೀ(ನೀ)ಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ ಯೆನುತಲವರಿಗೆ
ದೋಸರಿಸಬೇಡೆನುತ ನುಡಿದನು ಹರುಷದಲಿ ಭೀಷ್ಮ ॥ ೪೯ ॥

ಈ ಮಹಾಜನ ಜಲಧಿಯವರಿಗೆ ।
ಕಾಮಹಾ ವರ ಕಾಮಧೇನುವ ।
ಪ್ರೇಮದಲಿ ನೆರೆ ಕರೆಯಲಿತ್ತದು ನೆನೆದ ವಸ್ತುಗಳ ॥
ಸೀಮೆಯಲಿ ಸುರವೃಷ್ಟಿಯಿತ್ತದು ।
ಕಾಮಿತದ ಫಲವೃಕ್ಷ ನಿಕರದ ।
ವಿ(ವೀ?)ಮ ನಾರಿಯರುಣಬಡಿಸಿದಾರೈಯ್ಯ ತಮುತಮಗ ॥ ೫೦ ॥

ಏನ ನೆನವರನೊಲಿದು ಬೇಡಿದ ।
ದಾ ನಿಖಿಳ ಪರಿಕರವನೆಲ್ಲವ ।
ಮಾನುನಿಯರೊಡನೊಡನೆ ಬಡಿಸಿದರೆಲ್ಲರಿಗೆ ತಂದು ॥
ವಿನಿಯರಿಗೆ ಗುರುವರಿಗೆ ದೇಶದ ।
ಮಾನನಿಧಿದ್ವಿಜಕುಲಕೆ ಮಿಕ್ಕಿನ ।
ಸ್ಥಾನೆಗೆಲ್ಲರಿಗಿರದೆ ಬಡಿಸಿದರಖಿಳ ನಾರಿಯರು ॥ ೫೧ ॥

ಪರಡಿ ಹಾಲೋಗರವು ಬುತ್ತಿಯು ।
ಕ್ಷೀರಸಕ್ಕರೆ ಸಹಿತ ತಂದರು ।
ನಾರಿಯರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪಂಥಿಗೆ ಸಕಲ ಸಂಕುಲಕೆ ।
ಬೇರೆ ಕಲಸೋಗರವನೆಲ್ಲರಿ ।
ಗಿರದೆ ಬಡಿಸಿದರೈದುರಾಗಳೆ ।
ಭೂರಿಸಭೆ ತಾನುಂಡು ದಣಿದದು ಪಂಥಿಪಂಥಿಯಲಿ ॥ ೫೨ ॥

ಅತ್ತಲಾ ನೋಟಕರು ನೆರೆದಿರೆ ।
ವುತ್ತುಮದ ಕ್ಷೀರದಲಿ ವರ ದೇ ।
ವೋತ್ತಮನು ಶ್ರೀಕರವ ತೊಳದನುಪಮದ ವಿಭವದಲಿ ॥
ಇತ್ತ ಕೈಗಳ ತೊಳದರೆಲ್ಲರು ।
ವಿಸ್ತರದ ವರದಿವ್ಯ ಪೀಠವ ।
ಹತ್ತಿ ದೇವರ ದೇವ ವೋಲಗಗೊಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿರ್ದ ॥ ೫೩ ॥

ಬಣ್ಣದಡಕೆಯ ಹೋಳು ನಯಪಹ ।
ಸಣ್ಣ ಕರ್ಪುರದ ಹಳಕು ಸಹಿತವೆ ।
ನಣ್ಣಲೆಗಳಡಿಯಾದ ಬಿಳಿಯೆಲೆ ಯೆಸೆವವೀಳ್ಯೆಯವ ॥
ಹೊನ್ನತಬಕವ ತುಂಬಿ ನಿಜಪರಿ ।
ಪೂರ್ಣಕರುಣಾ ಜಲಧಿಗಿತ್ತರು ।
ಮನ್ನಿಸುತ್ತವನೀಶ ಸರ್ವರಿಗಿತ್ತು ಕೈಮುಗಿದು ॥ ೫೪ ॥

ಇತ್ತ ಸುರರಾಸಭೆಯಲೆಲ್ಲರು ।
ಮತ್ತೆ ಗಜಗಮನೆಯರು ಸಹಿತವೆ ।
ಭುಕ್ತವನು ಮಾಡಿದರು ಪಾಂಡವನೃಪರು ಹರುಷವಲಿ ॥
ಇತ್ತ ವೀಳ್ಯವಗೊಂಡು ತಮ್ಮರು ।
ಹೆತ್ತರೈವರು ಕೊಂತಿ ಸಹಿತವೆ ।
ಯಿತ್ತ ಮದಗಜಗೆರಗಿ ಹರಿ ಸನ್ನಧಿಯೊಳೊಪ್ಪಿದರು ॥ ೫೫ ॥

ಭರದ ಪರಿಪರಿ ಭೋಜನಂಗಳ ।
ವರ ಮಹಾಜನ ವುಂಡುದಣಿದುದು ।
ಪುರವರವ ತಾ ದೇಶದೇಶದರರಸುಗಳುವುಂಡು ॥
ಮುರಹರನ ಚರಣಾರವಿಂದವ ।
ನೆರೆದಸಭೆ ತಾವೆಲ್ಲ ಕಂಡರು ।
ಪರಮಪುರುಷರು ಪಾಂಡುನಂದನವರರ ದೆಸೆಯಿಂದ ॥ ೫೬ ॥

ಇತ್ತ ಕೇಳ್ಳೈ ನಿಮ್ಮ ಮನಸಿಗೆ ।
ಮಿಥ್ಯವಾಗದೆ ಪಾರ್ಥನಾಡಿದ ।
ಸತ್ಯಭಾಷೆಯ ನುಡಿದು ಐರಾವತವನಿಳುಹಿದನೂ ।
ಅತ್ತ ವರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನರಸಿಯೆ ।
ಮೃತ್ತಿಕಿಯ ಮದಕರಿಯ ನೋಂಪಿಯ ।
ವಿಸ್ತರಕೆ ಸರಿಯಾಯ್ತಿ ಹೇಳೆಂದನು ಮುರಧ್ವಂಸಿ ॥ ೫೭ ॥

ಸ್ವಾಮಿ ನಿನ್ನಯ ಕರುಣದಳತೆಯ ।
ಪ್ರೇಮವಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಕಂದನ ।
ನಾಮದಿಂದೇನಹುದು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕನ ಕೃತ್ಯವಿದು ॥
ಕಾಮಹರ ಕಮಲಾಸನಾದಿಗ ।
ಳೀ ಮಹಾವಿಭು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯು ।
ಸೀಮೆಗಿದು ಕೌತುಕಕೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲೆಂದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ ॥ ೫೮ ॥

ಕರುಣಸಾಗರ ಕೇಳು ನಿನ್ನಯ ।
ಕರುಣವುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮರೀಪರಿ ।
ಸರಿಯು ಮಿಗಿಲೆಂದೆನಿಸಿ ಫಲವನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿಹರು ॥
ಹರಿಪರಾಙ್ಮುಖರಾದವರು ನೆರೆ ।
ದುರುಳರಾಗಿಯೆ ಮೆರೆವರೇ ತಾ ।
ಸರಿಗೆ ಸರಿನಾನಹುದೆ ಚಿತ್ತೈಸೆಂದಳಾ ಕೊಂತಿ । ॥ ೫೯ ॥

ವಿಶ್ವತೋಮುಖದೇವನೆಂದೆ ।
ವಿಶ್ವತೋ ನಿಜನೇತ್ರನೆಂದೆ ।
ವಿಶ್ವತೋ ವರ ಬಾಹುನೆಂದೆ ಸಕಲ ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧ ॥
ವಿಶ್ವಪಾವನ ವಿಶ್ವಪಾವಕ ।
ವಿಶ್ವಧಾರಕ ವಿಶ್ವಕರ್ಮವ ।
ವಿಶ್ವವಾತ್ಮಕ ನಿನಗೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲೆಂದಳಾ ಕೊಂತಿ ॥ ೬೦ ॥

ಬಾ ಯೆನುತ ಫಲುಗುಣನ ಕರೆದನು ।
ಪಾಯದಲಿ ಬೆಸಸಿದನು ನಿಮ್ಮಯ ।
ತಾಯಿ ಕೊಂತೀ ಕರಿಯ ನೋಂಪಿಯ ಪುಣ್ಯಗತಿಗಳಲಿ ॥
ಈ ಯುವತಿಜನ ಸಹಿತ ನಿರ್ಜರ ।
ರಾಯನೈರಾವತವ ಕಳುಹೈ ।
ಸಾಯಕದ ಮಾರ್ಗದಲಿ ಮಿಗೆ ನೀನೆಂದನಸುರಾರಿ ॥ ೬೧ ॥

ಎನಲು ಜೀಯ್ಯನೆ ಲೇಸುಯೆಂದನು ।
ಜನಪ ಕೊಂತೀದೇವಿ ಮಾದ್ರಿಜ ।
ರನಿಲಸುತ ಸಹಿತವರು ಐರಾವತಕೆ ಬಲವಂದು ॥
ವಿನಯದಲಿ ಪೊಡಮಟ್ಟು ಸುರಭಿಗೆ ।
ಮನ್ನಿಸುತ ಸುರತರುವ ಸುರಪುರ ।
ವನಿತೆಯರಿಗೊಂದಿಸುತ ಕರಗಳ ಮುಗಿದು ಹರುಷದಲಿ ॥ ೬೨ ॥

ಬಳಲಿದಿರಿ ಹಿರಿದಾಗಿ ನೀವೆಂ ।
ದೊಳನುಡಿಯ ಮಧುರದಲಿ ಸುರಪುರ ।
ಲಲನೆಯರ ಸಹನೋಡಿ ಪ್ರಪಚರಿಸಿದನು ವಿನಯದಲಿ ॥
ಇಳಿದು ದಿನ ಮೂರಾಯ್ತು ಕೀರ್ತಿಯ ।
ಬೆಳವಿಗೆಯ ಮಾಡಿದಿರಿ ಸಾಕಿ ।
ನ್ನಿಳಿದ ಮಾರ್ಗದ ಮೇಲೆ ತೆರಳುವದೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ ॥ ೬೩ ॥

ಸುರರು ಸಹಿತಮರೇಂದ್ರ ಹರಸಿದ ।
ಸರಸಿಜನಘನ ಮೇಲೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ।
ಯರಳ ವೃಷ್ಟಿಯ ಕರೆದು ಮುರಹರ ತ್ರಾಹಿ ಯೆಂದೆನುತ ॥
ಗಿರಿಜೆಯರಸಂಗೆರಗಿ ವಿನಯದಿ ।
ಸುದತು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮಯ ।
ಪುರಕೆ ತೆರಳಿದಿರಿತ್ತ ನಿರ್ಜರರರಸನೊಡಗೂಡಿ ॥ ೬೪ ॥

ಬಿಲ್ಲನೇರಿಸಿ ತೊಡಕಿದಂಬನು ।
ಮೆಲ್ಲನೆಚ್ಚನು ಬಾಣಪಂಜರ ।
ವೆಲ್ಲಧರಣಿಗೆ ಬೀಳಲಂಬುಧಿ ತುಡುಕುವಂದದಲಿ ॥
ಬಲ್ಲಿದನು ತರಿದೊಟ್ಟೆ ನಿಮಿಷಕೆ ।
ಯೆಲ್ಲವನು ಬಯಲಾಯ್ತು ಗೌರೀ ।
ವಲ್ಲಭನು ಮೆಚ್ಚಿದನು ಫಲ್ಗುಣ ಭಾಪುರೇಯೆನುತ ॥ ೬೫ ॥

ಅಘಹರನ ನಾಟಕಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ।
ಮೃಗಧರನು ಗರ್ದುಗೆಯನಿಳಿದನು ।
ಬಿಗಿದು ನಂದಿಯನಡರಿ ಗಿರಿಜಾರಮಣರೊಡಗೂಡಿ ॥
ವಗಮಿಗೆಯ ಹರುಷದಲಿ ಪಾರ್ಥನ ।
ಬಗೆಯ ಭುಜಬಲ ಕ್ರಮವ ಹೊಗಳುತ ।
ಅಘಹರನು ತಾ ತೆರಳಿದನು ಕೈಲಾಸ ಮಂದಿರವ ॥ ೬೬ ॥

ನೆರೆದ ಸಕಲ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಿಾ ।
ವರಮಹಾಂಬುಧಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ।
ಚರಣಕಮಲದೊಳೆರಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಂಡವರ ॥
ಬರಸೆಳೆದು ತಕ್ಕೈಸಿ ತಮ್ಮಯ ।
ಪುರಕೆ ನೇಮವಕೊಂಡು ಭರದಲಿ ।
ಕರಿತುರಗರಥವೇರಿ ನಡೆದರು ಭೂಮಿಲಂಬದಲಿ ॥ ೬೭ ॥

ದೇಶದೇಶದ ನೆರೆದ ಜನತಾ ।
ಕೋಶ ಹರದದು ಬೇಗದಿಂದವ ।
ನೀಶನಂಘ್ರಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡರುಚಿತದಲಿ ॥
ದೊಷರಹಿತ ಮುಕುಂದ ಪಾಂಡವ ।
ಧೀಶರನು ನೆರೆಕರೆದು ಮನ್ನಿಸಿ ।
ಸೂಸಿದನು ತಾ ಕೃಪೆಯ ಸಾಗರಲರಸಕೇಳೆಂದ ॥ ೬೮ ॥

ಧರ್ಮನಂದನ ಕೇಳು ನಿಮ್ಮಯ ।
ತಮ್ಮನರ್ಜುನರಿವನ ದೆಸೆಯಿಂ ।
ದಾಮುಹಾಶಕ್ತಿಯಲಿ ಐರಾವತವನಿಳುಹಿದನು ॥
ನಿರ್ಮಳದಿ ನೆರೆ ಕೊಂತಿ ನೋತಳು ।
ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯದ ಬೆಳಸ ಹರದವು ।
ಯೆಮ್ಮ ಪುರವರಕಿನ್ನು ಹೋಗುವೆನೆಂದನಸುರಾರಿ ॥ ೬೯ ॥

ಎದ್ದನಂಬುಜ ನೇತ್ರ ಕರುಣದಿ ।
ಹೊದ್ದಿಸಿದರಂದಣವನಾಗಳೆ ।
ಹದ್ದನೇರುತ ಬಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಪುರದ ಹೊರಗಾಗಿ ॥
ಬಿದ್ದ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಪಾಂಡವ ।
ರಿದ್ದರಾ ಕೈಗಳನು ಮುಗಿವುತ ।
ಯೆದ್ದು ನುಡಿವರು ರಕ್ಷಿಸೆಮ್ಮನು ನಿನ್ನ ಕರುಣದಲಿ ॥ ೭೦ ॥

ಹರಿಯೆ ನಿಮ್ಮಯ ಚರಣ ಕಮಲವ ।
ನರಿಯಲರಿಯರು ಜೀವಿಗಳು ತಾ ।
ಮರೆಯಲಿಹವೇ ನಾವು ನಿಮ್ಮಯ ವಿಶ್ವರೂಪವನು ॥
ಭರದಿ ನಿನ್ನಯ ಸುತರಸೈವರ ।
ಹೊರುವವನು ನೀನಹುದು ನನ್ನನು ।
ನಿರದೆ ಕಳಸೈ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧವೆ (ಧಿಯೆ)ನುತ ತಿರಿಗಿದಳು ॥ ೭೧ ॥

ಏರಿದನು ಮುರವೈರಿ ರಥವನು ।
ನಾರಿಯರು ಸಹಿತಾಗಿ ಮಂಗಳ ।
ಭೇರಿಗಳು ನಿಸ್ಸಾಳ ತಮ್ಮಟ ವಾದ್ಯವಲ್ಲಲ್ಲಿ ॥
ಚೀರಿದವು ಕಹಳೆಗಳು ಬಿರುದನು ।
ಬೀರಿದವು ಕೀರ್ತಿಯನು ವಂದೆ ।
ಲೋರಣಿಸಿ ನಡೆತಂದ ರಥ ಹಯ ಗಜವು ಮೊದಲಾಗಿ ॥ ೭೨ ॥

ವರಯುಧಿಷ್ಟರ ನೃಪತಿ ಹರಿಪದ ।
ಚರಣಯುಗಳವ ಹೊತ್ತು ತನ್ನಯ ।
ಶಿರಿಮುಡಿಗೆ ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಹಿಡಿದನು ಭೀಮ ಸತ್ತಿಗೆಯ ॥
ಭರದಲರ್ಜುನ ಚಾಮರಂಗಳ ।
ಮೆರೆವ ಹಡಪಾಳಿಗಳ ಯಮಳರು ।
ಧರಿಸಿ ಹರಿಘನವಿತ್ತು ಬಂದರು ಪಾಂಡುನಂದನರು ॥ ೭೩ ॥

ನಿಲ್ಲು ಧರ್ಮಜ ಭೀಮ ಫಲುಗುಣ ।
ರೆಲ್ಲ ಕೊಂತೀದೇವಿಯಮಳರು ।
ನಿಲ್ಲಿ ನೀವೆಂದವರ ನಿಲಿಸಿದನಧಿಕ ಕರುಣದಲಿ ॥
ಫುಲ್ಲಲೋಚನ ಪಾಂಡು ಪುತ್ರರ ।
ನಲ್ಲಿ ಮನ್ನಿಸಿ ನಿಮ್ಮಬದುಕಿಗೆ ।
ಹೊಲ್ಲೆಯುಗಳಿಲ್ಲಕಟ ತಾನಿಹೆನೆಂದನಸುರಾರಿ ॥ ೭೪ ॥

ಬೇರೆಬೇರೈವರನು ಮನ್ನಿಸಿ ।
ಕರುಣದಲಿ ತಾ ಕೊಂತಿದೇವಿಯ ।
ನಾರಿಸಹಿತೆಲ್ಲರನು ಕಳುಹಿದನತ್ತ ನಿಜಪುರಕೆ ॥
ವಾರಿಜಾಂಬಕನತ್ತ ತಿರಿಗಿದ ।
ದ್ವಾರಕೆಯ ಮಂದಿರವ ಹೊಕ್ಕನು ।
ಶಿರಿಧರನು ಸತಿಯೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಲಿ ಯಿರುತಿರಲು ॥ ೭೫ ॥

ಇತ್ತ ಬಂದರುರ್ರೈ ಕುಮಾರು ।
ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮಯ ಮನೆಯೊಳೋಲಗ ।
ವಿತ್ತು ಕೃಷ್ಣನ ದಿವ್ಯ ನಾಮಾಂಮೃತವ ಸವಿಸವಿದು ॥
ಹೆತ್ತ ತಾಯೊಡಗೂಡಿ ತಮುಸಿನ ।
ಮೊತ್ತವನು ಕಡೆಯಾದ ಬೆಳಗುವ ।
ನಿತ್ಯ ದಿನಕರನಂತೆ ಮೆರೆದರು ಪಾಂಡುನಂದನರು ॥ ೭೬ ॥

ಭೂತಳಾಧಿಪ ಧರ್ಮರಾಯನು ।
ಮಾತಿಗೆಂದನು ಮೂರು ಲೋಕಕೆ ।
ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದನು ಯಿಂದ್ರನೈರಾವತವ ನೆರೆನೋತು ॥
ಮಾತುಗಳು ಹಲವೇತಕೆಮ್ಮಯ ।
ದಾತನಂಬು(ಭೋ)ಜಾಕ್ಷ ನಿಹಪರ ।
ಗತಿವರವ ಕೊಡುತಿಹನು ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರೆಯಣ ॥ ೭೭ ॥

ಕೇಳಿವನು ಜನಮೇಜಯ ಕ್ಷಿತಿ ।
ಪಾಲನೀ ಮುನಿವರನ ಚರಣದ ।
ಮೇಲೆ ಮೌಳಿಯ ಚಾಚಿ ಹರುಷಾಂಬುಧಿಯಲೋಲಾಡಿ ॥
ಹೇಳಿದೈ ನಮ್ಮಜ್ಜಿ ಕೊಂತಿಯು ।
ಲೀಲೆಯಿಂದಲಿ ನೋಂತ ನೋಪಿಯ ।
ನಾಲಿಸಿದೆನಿಹಪರದ ಪುಣ್ಯವಿದೆಂದು ಕೈಮುಗಿದ ॥ ೭೮ ॥

ಸುರಪನೈರಾವತವನರ್ಜುನ ।
ಧರೆಗಿಳಿಹಿ ವರ ಕೊಂತಿದೇವಿಗೆ ।
ಮುರಹರನ ಚರಣವನು ಕಾಣಿಸಿ ನೋತಧಿಕ ಕಥೆಯ ॥
ಇರುಳು ಹಗಲೆಂದೆನ್ನದಾಗಳೆ ।
ನೊರೆದು ಹೇಳಿದರವರ ಪಾತಕ ।
ಹರಿದು ಹರಿಸನ್ನಿಧಿಯಲಿರುತಿಹರೆಂದನಾ ಮುನಿಪ ॥ ೭೯ ॥

ಆರಿದನು ನೆರೆ ಕಲಿತು ಹೇಳಿದ ।
ರಾರಿದನು ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಕೇಳಿದ ।
ರೇರಿಬಹುದಾಯುಷ್ಯ ಸಂಪದ ಪುಣ್ಯ ವರ್ಧಿಪದು ॥
ವೀರ ನಾರಾಯಣನ ಕರುಣದ ।
ವಾರಿಧಿಯಲೋಲಾಡಿ ಬಹುದಿಂ ।
ಹರುಷದಲಿ ಹೇಳಿದನು ಮುನಿವರನಾಥನೊಲವಿನಲಿ ॥ ೮೦ ॥

ಭೂಮಿ ಕನ್ಯಾದಾನ ಫಲಗಳ ।
ಸೋಮನಿಕರಗ್ರಹಣ ಕಾಲದ ।
ಲಾಮಹಾಭರಣಾದಿ ವಸ್ತುವ ನಿಖಿಳ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ॥
ಪ್ರೇಮದಲಿ ಶತಸಹಸ್ರ ಕವಿಲೆಯ ।
ಸೀಮೆಯಿಂದೊಲಿದಿತ್ತ ಫಲವಹು ।
ದಾ ಮಹಾ ಹರಿನಾಮದೈರಾವತವ ಕೇಳ್ದರಿಗೆ ॥ ೮೧ ॥

ಗಂಗೆ ಗೋದಾವರಿಯು ನರ್ಮದೆ ।
ತುಂಗಭದ್ರೆಯು ಯಮುನೆ ಸರಸ್ವತಿ ।
ಹಿಂಗದಿಹ ಪಾತಕವ ಕೆಡಿಸಿದ ವಾರಣಾಸಿಯಲಿ ॥
ಸಂಗವಿಕ್ರಮವೆನಿಪ ಕಾಶಿಯೊ ।
ಸಂಗತಿಯ ವರಸ್ನಾನ ಫಲವಹು ।
[1]ದೀಗಲೈರಾವತದ ಕಥೆಯನು ಕೇಳ್ವ ಮನುಜರಿಗೆ ॥ ೮೨ ॥

ಅಂತು ಸಂಧಿ ೮ಕ್ಕೆ ಪದ ॥ ೪೭೫ಕ್ಕೆ ॥
ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ[2]

1 ಪ್ರಾಸ ತಪ್ಪಿದೆ.

2 “ ಶಕೆ ೧೭೬೭ ॥ ವಿಶ್ವಾವಸುನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ಬಹುಳ ೬ ಸೋಮವಾರ ಆರು ತಾಸಿಗೆ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಮುಗಿದುದು ಯಿದ್ಧಿತೆ ಇಂತೀ ಮಂಗಳ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ॥ ” ಎಂದು ಗ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯೂ
“ ಶಖ ೧೭೫೩ ವಿರೋಧಿಕೃತು ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ ಆಷಾಢ ಶುದ ೧೫ ಬಿಂದುವಾರ ದ್ವಿತೀಯಾ ಪ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಮುಗಿದುದು ” ಎಂದು ಕ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿ ಮಾಡಿದ ಕಾಲಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವವು.

ಪ ರಿ ಶಿ ಷ್ಟ

ಶ್ರೀ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ವಿರಚಿತ ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತದೊಳಗಿನ ಆದಿ ಪರ್ವ ಸಂಧಿ ೨೦ ರಲ್ಲಿಯ ಐರಾವತ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಐರಾವತ ಕಥೆಯ ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸ.

ಸೂಚನೆ:— ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿಯ ಪದ್ಯಗಳು ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯ ೧, ೫, ೬, ೮ ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ. ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯ ೨, ೩, ೪, ೭ ಸಂಧಿಗಳು ಪ್ರಾಯಃ ಹೊಸವು.

ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿ	ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿ
	ಸಂಧಿ ೧
ಪದ್ಯ	ಪದ್ಯ
ಸೂಚನೆ	ಸೂಚನೆ
ಇಂದ್ರನೈರಾವತವ.... ಲೋಕದಲಿ.	ಏನೂ ಅಂತರವಿಲ್ಲ.
೧) ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ....ರಾಜ ಮಂದಿರಕೆ	೧) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ ಹೇಳಿದನು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು
೨) ಅರಮನೆಗೆ ನಡೆತಂದ........ ಮಹಿಪತಿಯ	೨) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ
೩) ಬಂದ ವೇದವ್ಯಾಸ .... ಬೆಸಗೊಂಡ	೩) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ 'ಸಿಂಹ ವಿಷ್ಟರ' ಇದ್ದಲ್ಲಿ 'ಸಿಂಹಪೀಠ' ಮಾತ್ರವಿದೆ.
೪) ದೇವ........ಅಂಧನೃಪ	೪) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ದೇವ ನಿಮ್ಮಡಿಗಳ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ದೇವಮುನಿ ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಎಂದು ಇದೆ.
೫) ಧರಣಿ ಪಾಲನ .... ವೇದವ್ಯಾಸ ನುಡಿದ	೫) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ
೬) ಧರೆಯೊಳೈರಾವತ............	೬–೭ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳು ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.
೭) ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ........	
೮–೯)	೬–೭) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ.

೧೦) ಬಂದರಾಚಿತ್ರಕರು .... ಅಖಿಳ ಜನ	೮) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಸಾಲು ೧-೨ ಚಿತ್ರಿಸಿ ರಚಿಸಿದೈರಾವತದ ಹೋಲಿಕೆಗೆ (ರಚಿಸಿದರಾನೆಯನು ಚೌದಂತಿಗಳ ನಿಲಿಸಿ) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ; ಮತ್ತು ಳಿಂದ್ರ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಳಿಂದ.
೧೧) ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ .... ಮಾವುತರು	೯) ಪೂರಾ ಬೇರೆ ತರದ್ದು:—(ಎತ್ತಿ ಬೀಸಿದಗುಳದ....ಜೆತ್ತಿಗೆಗಳಿಂದ ಡರಿದಂಕುಶದಿಂದ ಮಾವುತರು)
೧೨) ಚಂದವಾದುದು....ಕರವ ಮುಗಿದು ಬಿನ್ನೈಸಿ	೧೦) ಪೂರಾ ಬೇರೆ ತರದ್ದು:- ಬರಸಿದೈರಾವತಕೆ.... ಕರವಮುಗಿದಿಂತೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದರು ವಿನಯದಲಿ
೧೩) ದೇವಿಚಿತ್ತೈಸುವುದು....ಎದ್ದಳ ಬುಜಾಕ್ಷಿ	೧೧) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ:— ಸಾಲು ೩-೪-೫ ಬಿಟ್ಟು
೧೪) ಮಿಂದು ದೇವಾಂಗ	೧೨) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ.
೧೫) ಹಿಡಿದ ಮುತ್ತಿನ.............	೧೬) ,, ,,
೧೬) ಅರರೆ ಮನಸಿಜ....ಇದನೆಂದ	೧೩) ಪೂರಾ ಬೇರೆ ತರದ್ದು:-- ಸುರತ ಮನಸಿಜನೊಲವೊ....ಭೂಮೀಶ್ವರನ ರಾಣಿಯೊ ಕೆಳದಿಯರೊ ....ಕೇಳೆಂದ
೧೭) ಹಾವುಗೆಯ.... ಬಲ್ಲರಾರೆಂದ	೧೪) ಪೂರಾ ಬೇರೆ ತರದ್ದು:— ಆವಿಗಳ ಅಂಚೆಗಳ .... ಭಾವಿಕೆಯರೆಡೆ ತಂದರೈ ಮಾನುನಿಯ ಬಳಿವಿಡಿದು.
೧೮) ನುಡಿಗೆ ಗಿಳಿ....ದೇಹ ಪರಿಮಳಕೆ	೧೫) ಪೂರಾ ಬೇರೆ ತರದ್ದು:-ನುಡಿಗೆ ಗಿಳಿ ಹುದುಗಿದವು .... ತೊಡವಿದವು ನೋಟಕೆ ಚಕೋರವು । ಇಡಿಕಿ
೧೯) ಕಳಸ ಕುಚಗಳ .... ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ	೧೬) ಪೂರಾ ಬೇರೆ ತರದ್ದು:- ಕಳಸ ಕುಚಗಳ ಹೊಳೆವ ಪವಳದ.... ನರನಾಥ ಕೇಳೆಂದ

೨೦) (೨೧) (೨೨) (೨೩) (೨೪) (೨೫) (೨೬)	೧೮) (೧೯) (೨೦) (೨೧) (೨೨) (೨೩) (೨೪) ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ (೨೫M) ರಲ್ಲಿ ಯಮತನುಜಕ್ಕೆ (D) ಬದಲಾಗಿ, ಶಮನನ ತನುಜ ಉಂಟು. (ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯದು ಉತ್ತಮ) ಮತ್ತು ಮೈಸೂರ ಪ್ರತಿ ೨೬ನೆದರಲ್ಲಿ ಶ್ರಮುವನು ಮಾಡಿ; ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿ ಶ್ರಯಮಾಡಿ; ಇದು ಉತ್ತಮವದೆ.
೨೭) (೨೮) (೨೯) (೩೦)	೨೫) (೨೬) (೨೭) (೨೮) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮೈಸೂರ ಪ್ರತಿ ಉತ್ತಮ.
೩೧) (೩೨) (೩೩) (೩೪) (೩೫) (೩೬) (೩೭)	ಧಾರವಾಡ ಅಂಕ ೨೯) (೩೦) (೩೩) (೩೪)(೩೫)(೩೬) (೩೭) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ (ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿ ಉತ್ತಮ)
೩೮) ಸಿರಿಯ ಮದದಲಿ........ತಾಯೆ ನೋನೆಂದ	— ಇದಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಪದ್ಯ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ.
೩೯) (೪೦) (೪೧) (೪೨) (೪೩)	(೩೯) (೩೮) (೪೧) (೪೨) (೪೩) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿ ಉತ್ತಮ
೪೪) ತಪ್ಪ ನುಡಿವೆನೆ................ ....ಶರಸನ್ಯಾಸವೆನಗೆಂದ	— ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದದ್ದು ಧಾ. ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ.
೪೫) ಗೋತ್ರಭೇದಿಯ....ತನುಜನಲ್ಲೆಂದ	,, ,, ,,
೪೬) ಜನನಿ ಚಿತ್ತವಿಸೆಚ್ಚ....ಣೆಂದನಾ	೪೪) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ, ಮೈಸೂರ ಪ್ರತಿ ಉತ್ತಮ
೪೭) ಕಳುಹಿದೋಲೆಗೆ .... ಪಾವದಾಣೆಂದ	— ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದದ್ದು ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ.
೪೮) (೪೯) (೫೦) (೫೧) (೫೨)(೫೩) (೫೪) (೫೫) (೫೬)	೪೫) (೪೬) (೪೭) (೪೮) (೫೦) (೪೯) (೫೧) (೫೨) (೫೪) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ (೫೨M)

	ಭಾಳಲೋಚನ (ಧಾ. ಬಹಳ ಲೋಚನ)ಮೈಸೂರು ಉತ್ತಮ
೫೭) ತೋಱದಿರು ... ನಿತ್ತು ಕಳುಹುವುದು	— ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪದ್ಯ ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ
೫೮) ದಿಟ್ಟನರ........ಧರ್ಮರಾಯನ ಪಾದದಾಣೆಂದ	೫೬) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿ ಉತ್ತಮ
೫೯) ಗರುಡಿಯಧಿಪತಿ....ಹರಿಕರುಣವುಂಟೆಂದ	— ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪದ್ಯ ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ
೬೦) ಹರನ ದುರ್ಗವ .... ಕುಂತಿಯ ಪಾದದಾಣೆಂದ	೫೫) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ, ಮೈಸೂರ ಪ್ರತಿ ಉತ್ತಮ
೬೧) ಪರಮ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ... ಬಡವನೆನಿಸುವೆನೆ	— ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪದ್ಯವು ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ.
೬೨) (೬೩) (೬೪) (೬೫) (೬೬) (೬೭) (೬೮) (೬೯) (೭೦)(೭೧) (೭೨) (೭೩)	ಧಾ. ಪ್ರತಿ ಅಂಕ (೫೭) (೫೯) (೫೮) (೬೦)(೬೧) (೬೨) (೬೫) (೬೬) (೬೭) (೬೮) (೬೯) (೭೦) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿ ಅಂಕ (೬೨)(ಸಾಲು ೧-೨) (೬೬) ಕಡೆಯ ಮೂರು ಸಾಲುಗಳ ಅರ್ಥ ಚನ್ನಾಗಿ ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ
೭೪) ಚರಣಕೆಱಗಿದೆ............ಪಾರ್ಥ	(೭೦?) ಧಾ. ೭೦ರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಾಲುಗಳು ಸರಿಯಾಗಿವೆ. ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿ ಉತ್ತಮ.
೭೫) ಬಂದನಾಗಳೆ	೭೧) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. **ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ೧ನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದದೆ.**
೭೬) ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ....ಖಚರಂಗೆ ೭೭) ಅರಸ ಕೇಳೀ........ ದಿಭಪುರಿಗೆ	ಇವಕ್ಕೆ ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮವಾದ ಪದ್ಯಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ.
೭೮) ದೆಸೆದೆಸೆಯ....ಗರಸ ಕೇಳೆಂದ	ಸಂಧಿ ೨ ಅಂಕ ೨; ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ.

೭೯) (೮೦) (೮೧)	— ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇವಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಪದ್ಯಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ.
೮೨) ನೆರೆದು ಬಂದುದು........ದೆಚ್ಚನ ಕ್ಷಯುವ	ಸಂಧಿ ೫ ಅಂಕ ೩ ವಿಶೇಷ ಅಂತರ ವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿ ಉತ್ತಮ
೮೩) ೮೪) ಹಿಡಿದನವ...................... .... ಕಲಿಪಾರ್ಥ	ಧಾ. ೫-೬ ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ
೮೫) ಶರವರುಷ....ಯ್ತುರಸ ಕೇಳೆಂದ	— ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಪದ್ಯ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ
೮೬) (೮೭) (೮೮)	ಸಂಧಿ ೫ ಅಂಕ ೭–೮–೧೦ ವಿಶೇಷ ಅಂತರ ವಿಲ್ಲ
೮೯) ದೇವರಲಿ ....ಸಿರಿಸಹಿತ	— ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ
೯೦) ಕೊಟ್ಟನಾಕ್ಷಣ....ಸಭೆಗಾಗಿ	— ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ
೯೧)(೯೨)(೯೩)(೯೪)(೯೫)(೯೬)	— ಧಾ. ಪ್ರ. ಅಂಕ (ಸಂಧಿ ೫) ೧೧, ೧೨, ೧೮, ೧೯, ೨೪, ೨೫; ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿ ಸಂಧಿ ೫ ಇಲ್ಲಿ ಮುಗಿದಿದೆ
೯೭) (೯೮) (೯೯) (೧೦೦) (೧೦೧) (೧೦೨) (೧೦೩)	ಸಂಧಿ ೬ ಅಂಕ ೩, ೪ಮತ್ತು (೧೦ ನೆಯದು ೨ ಸಾಲು ಮಾತ್ರ ಸದೃಶವವೆ), ೫, ೬, ೭, ೯, ೨೩ ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೈಸೂರ ಪ್ರತಿ ಹೆಚ್ಚು ಒಳ್ಳೆಯದು ಅದೆ. ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವದೆ ಉದಾ: ೬, ೯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿರಿ.
೧೦೪) ತಂದು ಮಂಚದೊ.......... ಕೆಂದಳಾಕುಂತಿ	ಸದೃಶಕಲ್ಪನೆ ೨೪–೨೫ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದೆ. ಶಬ್ದಸಾದೃಶ್ಯ ವಿಲ್ಲ.

೧೦೫) ಭಾನುಮತಿ.................... ಳೆಂದಳಾಕುಂತಿ	— ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಪದ್ಯ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ
೧೦೬) ಮೌನದಲಿ........... ನಳಿನಾಕ್ಷಿ	೨೬) ಮೈ. ಪ್ರತಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ೩ ಸಾಲು ಸದೃಶ. ಆದರೆ ಕಡೆಯ ಮೂರು ಸಾಲು ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ.
೧೦೭) ಎಂದು ನಾನಾ.................... ನೋಡಿ ಗಾಂಧಾರಿ	೨೭) ಇದರ ಕಡೆಯ ಮೂರು ಸಾಲು ಮೈ. ಪ್ರ. ೧೦೭ನೆಯ ಪದ್ಯದ ಕಡೆಯ ಮೂರು ಸಾಲುಗಳಿಗೆ ಸದೃಶ ಅವೆ
೧೦೮) (೧೦೯) (೧೧೦)	೨೭, ೨೮, ೩೧ ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಮೈಸೂರು ಪ್ರತಿ ಉತ್ತಮ
೧೧೧) (೧೧೨) (೧೧೩) (೧೧೪) (೧೧೫)	— ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪದ್ಯಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ.
೧೧೬) (೧೧೭) (೧೧೮) (೧೧೯) (೧೨೦)	— ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿ ಸಂಧಿ ೬ ಅಂಕ (೩೨) (೩೩) (೩೪)(೩೫) (೩೬) ವಿಶೇಷ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ಧಾ. ಪ್ರ. ಸಂಧಿ ೬ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿದಿದೆ
೧೨೧) (೧೨೨) (೧೨೩) (೧೨೪) (೧೨೫) (೧೨೬) (೧೨೭) (೧೨೮) (೧೨೯)	— ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಪದ್ಯಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ.
೧೩೦) ಮಿಂದುನಾನಾ.................... ....ನಡೆತಂದಳಾಕುಂತಿ	ಸಂಧಿ ೭ ಪದ್ಯ ೧೪–೧೫ ಸಾಧಾರಣ ಸದೃಶವಾದವವೆ.
೧೩೧) ಇಂದುಮುಖಿ ....ಪೂಜಿಸಿದಳಾಕುಂತಿ	ಸಂಧಿ ೮ ಅಂಕ ೨ ಸಾಧಾರಣ ಸದೃಶವಾಗಿದೆ.
೧೩೨) ನಡೆದು ಬಂದಳು................ ....ಕುಂತಿ	ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಪದ್ಯ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ.
೧೩೩) ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವ.................... ....ದರ್ಶಿಸಿದಳಾಕುಂತಿ	ಸಂಧಿ ೮ ಪದ್ಯ ಅಂಕ ೩ ಸಾಧಾರಣ ಸದೃಶವಾಗಿದೆ.

೧೩೪) (೧೩೫)	-- ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ.
೧೩೬) ತಿರುಗಿದಳು ....ನೋಟಿಸಿದಳು	ಸಂಧಿ ೮ ಅಂಕ ೧೦ ನೆಯ ಕಡೆಯ ಸಾಲು ಮತ್ತು ೧೧ನೆಯ ಪದ್ಯ ಸಾಧಾರಣ ಸದೃಶ ಅರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದೂ ಅದೆ.

(೧೩೭) (೧೩೮) (೧೩೯) (೧೪೦) (೧೪೧) (೧೪೨) (೧೪೩) (೧೪೪) ಧಾರವಾಡ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪದ್ಯಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ. ಮೈ. ಪ್ರತಿಯ ಸಂಭವ ಪರ್ವದ ೨೦ನೆಯ ಸಂಧಿ ಇಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಿತು.

ಶೋಧನ ಪತ್ರಿಕೆ

ಪುಟ	ಪಂಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
೨	೮	ನಿಮ್ಮಯ	ನಮ್ಮಯ ?
೨	೧೭	ವ್ಯತ್ತಿಕೆ	ವ್ಯತ್ತಿಕೆ
೩	೧	ತನುಜ(ರ)ರು ನೀವು	ತನುಜರಿರ ನೀವ್
೩	೨	ಮುದ್ದಿ ಸುತಿರುತ	ಮಾದ್ರೀಸುತರು
೩	೬	ರಚಿಸಿದೈರಾವತದ	ರಚಿಸಿದರೈರಾವತದ
೩	೧೪	ಹೊನ	ಹೊನ್ನ
೪	೮	ಥಂದ	ವೃಂದ
೫	೧೬-೧೭	ಕಾಣುತ್ತ ಪಂಕಜವರುಹ ಮುಖಿ	ಕಾಣುತ್ತಲಾಪಂ | ಕರುಹ ಮುಖಿ
೬	೧೦	ನೋನುವರೆ	ನೋನುವಡೆ
೭	೨	ಮುದ್ದಿ ಸುತಿರುತ ತನ್ನಯ	ಮಾದ್ರೀಸುತ ತಮ್ಮಯ
೧೩	೩	ಕರದು	ಕರೆದು
೧೮	೫	ದೈತ್ಯನ	ದೈತ್ಯವ
೨೧	೧	ಭೂಪತಿಯ	ಭೂಪನ
೨೩	೪	ಮದ	ಮುದ
೨೪	೧೪	ಭೋಗಿಸಿದರವನಿಯು	ಭೋಗಿಸಿದರವನಿಯ
೩೪	೬	ಸಹಸ ಫಲ	ಸಹ ಸಫಲ
೩೬	೧೮	ದೇವನಂದರು	ದೇವನಂದನರು
೩೯	೧೩	ಸಂದನ	ಸ್ಯಂದನ
೪೦	೬	ಮೂರಡಿಯೆದಳದ	ಮೂರಡಿಯೊಳಳೆದ
೪೬	೪	ಬಿಸಜವಳ	ಬಿಸಜದಳ
೯೬	೫	ಮುಸುಕಿದಾಭರಣ	ಮುಸಕದಾಭರಣ
೪೬	೨೦	ಭೀಷ್ಮಕ	ಭೀಷ್ಮ
೪೬	೨೩	ನಿಸ್ಸಾಳೂದ	ನಿಸ್ಸಾಳಾದ
೫೦	೨೧	ಪರುಷಧರ	ಪರಶುಧರ
೫೩	೯	ವಿನಿತು	ವಿನುತ
೫೬	[illegible]	ಫಲ್ಲದ	ಪಲ್ಲವ
೫೯	೬	ನೇಮಿಸದ	ನೇಮಿಸಿದ

೬೨	೨	ಬಿಸರುಹಹಸಖ	ಬಿಸರೋ (?) ಹಸಖ
,,	೧೦	ತರ್ಕೈಸಿ	ತಳ್ಕೈಸಿ
೬೪	೧೦	ಮೂಡಿದವು	ಓಡಿದವು
,,	೧೮	ಸುರರದಮರಿಯರ	ಸುರೇಂದ್ರನಮರಿಯರ
೬೬	೧೧	ತಾನಿಹೆ	ತಾನಿಹ
೬೬	೨೩	ಮೆರೆದನಾದ	ಮೆರೆದನಾತ
೬೮	೨೨	ಸಿದಿಷ್ಟಿರ	ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
೭೧	೪	ಚಲುವಿಧದ	ಬಲುವಿಧದ
,,	೧೮	ದನುಜಹರಿ	ದನುಜಹರ
೭೨	೧೫	ತೊಟ್ಟನವನಲಿ	ತೊಟ್ಟ ಕಿವಿಯಲಿ
,,	೨೪	ವಿಸಮನರ್ಜುನ	ಲಸಮನರ್ಜುನ
೭೩	೧೯	ಬಂದದ್ಯೈರಾವತವು	ಬಂದುದ್ಯೈರಾವತವು
೭೮	೬	ನಮಗೆಂದು	ತನುಗೆಂದು
೮೦	೧೭	ಮುಗಿದುಸಮ	ಮುಗಿದುಮಿಗೆಸಮ
೮೧	೧೭	ವರಮಹಾಸಲೆ	ವರಮಹಾಸತಿ
೮೪	೬	ಸುರರು	ಸುರರ
,,	೧೦	ಸುಬಲೆಯೊ	ಸುಬಲೆಯು
೮೬	೬	ಹೂಮಳೆಯಿಂದ್ರ	ಹೂಮಳೆಯಿಂದ
೮೭	೨೩-೨೪	ಪೂರ್ವಾಸನದದಲಿರ(ದ್ದ)ಲಿ	ಪೂರ್ವಾಸನದಲಿದ್ದಲ್ಲಿ
೮೯	೫	ನೇಣಸುತ್ತ	ಸೇಣಸುತ್ತ
೯೬	೨೫	ಗಿರಜಂರಮಣಕೊಡಗೂಡಿ	ಗಿರಿಜಾರಮಣನೊಡಗೂಡಿ
೯೭	೪	ದೊಷರಹಿತ	ದೋಷರಹಿತ
,,	೪	ಭರದಿ ನಿನ್ನಯ	ಭರದಿನೆನ್ನಯ
೯೮	೫	ವಂದೆಲೋರಣಸಿ	ಬಿಡದಂತೋರಣಸಿ
೯೯	೧	ಬಂದರುರ್ಯೆ ಕುಮಾರು	ಬಂದರೆಲ್ಲೈ ಕುಮಾರರು
,,	೯	ಪಡೆದನು	ಪಡೆದಿಯೌ
೧೦೦	೫	ಬಹುದಿಂ	ಬಾಹಳ
,,	೭	ಸೋಮನಿಕರಗ್ರಹಣ	ಸೋಮದಿನಕರಗ್ರಹಣ